דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

היום בדבר
- בין חופש הדיבור וגז מדמיע / יעל אדמוני
- מחאה לא תזיק – האם תועיל / מירי פז
- בזווית חדה / חגי אשד
- בורסה וכלכלה / עמ' 4–5; ספורט / עמ' 11

דבר אחר

יום רביעי, ח' בכסלו תשמ"ז, 10 בדצמבר 1986 ● גליון 18986

היום 12 עמודים ● המחיר 75 אג', באילת 65 אג'

מזג האוויר

(ע). – תחזית מזג האוויר: גשמים מקומיים צפויים היום בצפון הארץ ובמרכזה.
הטמפרטורות: רמת־הגולן: 5–11; נהריה: 7–15; צפת: 4–8; חיפה: 10–15; טבריה: 9–15; נצרת: 7–12; עפולה: 7–14; השומרון: 7–13; תל־אביב: 10–18; נתב"ג: 9–18; ירחו: 9–20; עזה: 10–19; באר־שבע: 8–18; אילת: 9–21.

מתיחות בעזה; רגיעה ביו"ש

קצין בשרות קבע המקורב לחוגים הקיצוניים של המתנחלים הוא שירה בשני הסטודנטים שנהרגו ובשניים שנפצעו ליד ביר־זית

מאת דני רובינשטיין ויקיר צור, סופרי „דבר"

אתמול חלה רגיעה ביהודה ושומרון. ברצועת עזה היו כמה תקריות אלימות. שני צעירים ערבים נפצעו ברירות, אחד נפצע קשה בתקרית במחנה הפליטים אל־בורייג' מירים לעזה לאחר שניסה לחטוף אלה מחייל צה"ל, שני נפצע ליד מחנה אל־והיישה. נוסע ישראלי נפצע קל מיידוי אבנים בעזה.

קצין בשרות קבע המשרת באזור רמאללה והמקורב לחוגים קיצונים של המתנחלים הוא שירה בשני הסטודנטים שנהרגו ובסטודנטים שנפצעו בביר־זית ביום החמישי שעבר, כך טוענים חיילי מילואים המשרתים עתה באזור. הם מתכוונים להביא את תלונתם לדרגים בכירים.

הירי על הסטודנטים בביר־זית שפתח את גל המהומות בשטחים החל כזכור בהתנגשות בין משמר צה"ל ובין סטודנטים בקמפוס הישן של ביר־זית ביום ה' שעבר.

בסיור השתתפה קבוצה קטנה של חיילים. הם נתקלו במחסומים ובידויי האבנים ודיווחו על כך. למקום הגיע קצין צעיר בשירות קבע באיזור והוא היה היחיד שפתח בירי לעבר הסטודנטים הערבים. כתוצאה מירי זה נהרגו שני הסטודנטים ונפצעו אחרים. הקצין ידוע כבעל עמדות קיצוניות וחיילי המילואים התלוננו על התנהגותו באיזור באוזני מפקדיהם.

ירי אזהרה

שר הבטחון נדרש לבדוק האם משתתפים אזרחים בפעילות של צה"ל במהלך הפרות סדר בשטחים. ח"כ רן כהן („רצ"), פנה אתמול לשר הבטחון בשאילתה לאחר שנתפרסמו ב„מבט" בטלוויזיה שלשום נראה אזרח חובש כיפה חמוש ברובה אם־16 יורה לעבר התושבים בעת פיזור ההפגנה במחנה הפליטים בלאטה כשגבו מופנה למצלמה.

ח"כ כהן ביקש משר הבטחון לבדוק האם היורה הוא מתנחל. הח"כ הביע התנגדות חריפה למעורבות של המתנחלים בפעילות צה"ל, וביקש לדעת האם הוא יועמד לדין. לדבריו גם אם מדובר באיש צבא שהגיע בלבוש אזרחי, אין לכך בסיס חוקי.

בתגובה מסר דובר צה"ל כי בירור העלה שהיורה אמנם היה אזרח אך צה"ל לא ינקוט נגדו הליכים כלשהם לאחר שהוברר כי הוא ירה באוויר ולא במתקהלים בשעה שהיה לבדו בשטח ותשקפה לו סכנה.

דובר צה"ל מסר כי הנהלים בשטחים קובעים שאזרח שבידיו נשק ברשיון, רשאי להשתמש בו במידה שהוא נקלע למצב המסכן את חייו, כמו יידוי אבנים או השלכת בקבוקים. לפני השימוש בנשק על היורה להזהיר בשל ורק אחר־כך הוא

(המשך בעמ' 2)

מחסומי אבנים בצפון ים פונו ע"י נערים תחת עינו הפקוחה של משמר הגבול (צילום: רחמים ישראלי)

פוינדקסטר ונורת' מסרבים להעיד בשבועה בוועדת החוץ של הקונגרס

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – שני אנשי המפתח בפרשת הקשר האיראני, האדמירל ג'והן פוינדקסטר והקולונל אוליבר נורת' סירבו אתמול להעיד בפני ועדת החוץ של בית הנבחרים האמריקאי.

השניים הופיעו אתמול בבוקר לאולם הוועדה, כשכל אחד מהם מלווה בעורך דינו. הם ופרקליטיהם הודיעו לוועדה כי הם מסרבים לענות על שאלות, תוך מימוש זכותם על פי החוקה האמריקאית שלא להעיד באורח העשוי להפליל אותם.

כמה מחברי הוועדה ניסו בכל זאת לשאול את השניים שאלות ענייניות, אולם הם ופרקליטיהם חזרו שוב ושוב על עמדתם. פרקליטו של פוינדקסטר אמר כי מתוהו מתול שדים של האשמות ואוריונו כלפי לקוחו מחייבת אותו לייעץ לו להשתמש בזכותו לסרב להעיד. קולונל נורת' אמר כי אין עוד אמריקאי אחר הרוצה כמותו כי האמת תבא לאור וכי הוא רוצה מאד למסור את גירסתו, אולם הוא חייב לנהוג על פי עצת פרקליטיו.

ההערכה היא כי פוינדקסטר ונורת' ימסרו עדויות מפורשות רק אם תוענק להם חסינות מפני תביעות פליליות על ידי הקונגרס ועל ידי השופט החוקר הבלתי תלוי. הליכי הענקתה של חסינות כזאת עשויים להימשך בין חודש לחודשיים.

חברים בוועדת החוץ של בית הנבחרים הביעו מורת רוח נוכח התופעה שבה פקידים בכירים לשעבר, שהם עדיין קצינים בשירות קבע, מסרבים למסור עדות. עם זאת הכיר הרוב המכריע של הוועדה בזכותם להגנת החוקה מפני הפללה עצמית. רבים מחברי הוועדה התבטאו במלים חמות על שירותם של פוינדקסטר ונורת' לאומה האמריקאית. ביחוד זכה לשבחים מרובים הקולונל נורת', שהוא קצין נחתים בעל עיטורי גבורה רבים. אחד מחברי הוועדה אף הצהיר כי הוא מבקש לתרום לקרן שהקימו חבריו לספסל הלימודים של נורת' למימון ההגנה המשפטית שלו. הקולונל נורת' נראה נרגש מאד, כמעט על סף המצנת במהלך הופעתו בפני הוועדה.

בימים האחרונים נשמעות טענות קשות בחוגי הקונגרס נגד הבית הלבן והממשל על שאינם מציגים

(המשך בעמ' 2)

אוליבר נורת' – מסרב להעיד (צילום: אי.פי)

יחקרו בארץ דווקא את האמריקאים

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר"

אין בכוונתו של הממשל לשלוח לישראל צוות שיחקור ישראלים על מעורבותם ב„קשר האיראני", אלא לבקש את סיועה של ישראל בגילוי פרטים לא ידועים לו על מעורבותם של האמריקאים בפרשה.

ממקורות המקורבים לצוות השרים המוביל בפרשה נודע ל„דבר", כי בשדרים שהגיעו מוואשינגטון בימים האחרונים הובהר לישראל, שהממשל סמוך ובטוח, כי לא היתה לישראל מעורבות ב„קשר האיראני" מעבר למה שדיווחה. לעומת זאת, מסופקים ראשי הממשל אם לא נותר עדיין נסתר במעורבותם של האמריקאים בפרשה, ולכן תתבקש ישראל לסייע בחשיפת מלוא הפעילות של הנוגעים בדבר, עד כמה שהדברים ידועים לה.

בארה"ב בודקים אפשרות שהקשר האיראני הוביל ליבשת אפריקה

וועדת החוץ של בית הנבחרים בודקת אם נשק מאיראן הגיע לאנגולה

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

וושינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – בוושינגטון נערכות בימים אלה בדיקות בקשר למעורבותה של ישראל באספקת נשק לדרום אפריקה, ובכלל זה לגבי האפשרות כי לפרשה האיראנית יש גם זווית דרום־אפריקאית.

האפשרות לעניינו אפריקה של ועדת החוץ של בית הנבחרים האמריקאי בודקת, על פי מקורות בקונגרס, ידיעות על־פיהן חלק מן הציוד הצבאי שהוצא מארה"ב בעסקה האיראנית, עבר למורדים באנגולה דרך דרום־אפריקה.

תנועת המחתרת האנגולית „אוניטה", המונהגת על־ידי ג'ונאס סאווימבי, ממומנת ונתמכת זה מספר שנים על ידי שלטונות דרום־אפריקה, הרואים סכנה במשטר המארקסיסטי של אנגולה. גם שלטונות ארה"ב סייעו באורח גלוי ל„אוניטה" עד שהקונגרס אסר לפני שנתיים על מתן סיוע צבאי לתנועה זו. מאז נתפרסמו ידיעות שונות בעיתונות האמריקאית על פיהן היה סיוע חשאי של סוכנות הביון המרכזית של ארה"ב למורדים באנגולה.

אפשרות נוספת הנבדקת על ידי תת־הוועדה היא שחלק מן הכסף שנצבר ברווח בעיסקה האיראנית, ושתחילה היתה סברה כי הועמד כולו לרשות המאמץ הצבאי של ה"קונטראס" בניקראגואה, הועבר דרך חשבונות הבנק השוויצרים גם למורדים באנגולה. בארה"ב רואים בחומרה אפשרות כזאת, אם תתאמת, משום שהקונגרס רואה במורדי אנגולה זרוע של דרום אפריקה. הקונגרס העביר לפני שלושה חודשים, למרות התנגדותו של הנשיא רייגן חוק שהטיל עיצומים על דרום אפריקה.

גם צוות מיוחד של מחלקת המדינה בודק בימים אלה את ההפרות של חוק העיצומים על דרום אפריקה על ידי בעלות בריתה של ארה"ב ובכללן ישראל.

מחלקת המדינה נדרשה לערוך דו"ח כזה על פי החלטת הקונגרס. מקורות במחלקת המדינה אמרו כי הכנת הדו"ח תושלם בסוף מארס הקרוב. על פי חוק העיצומים תפסיק ארה"ב כל סיוע למדינה שיוכח כי סייעה לדרום אפריקה בפעילויות שונות, בטחוניות ומסחריות, שנאסרו בחוק העיצומים.

הצעה: רנאטו יאראק יגן על שריר בבג"צ

מאת מובה ציטוק סופרת „דבר" בירושלים

עקב סירובם העיקש של אנשי הדרגים הבכירים בפרקליטות המדינה ובלשכת היועץ המשפטי לממשלה לייצג את שר המשפטים אברהם שריר בבג"צ נקש הוחל אתמול בחיפוש דרכים אלטרנטיביות להגנתו.

לישיבה שהתקיימה אתמול בלשכתו של שר המשפטים אברהם שריר בענין הגנת השר הובא באופן מפתיע עורך הדין רנאטו יארק מי שכיהן עד ספטמבר כראש מחלקת הבג"צים של המשרד ונחשב לאחד המשפטנים המיומנים בנושאי בג"צ.

נודע כי הופעל לחץ על יאראק שיסכים „לחזק" את הופעתו של אחד מעורכי הדין הזוטרים של פרקליטות המדינה בייצוגו של שריר.

האוצר יתמוך ברפורמת הדלק של השר משה שחל

עולה בקנה אחד עם המדיניות הכלכלית של משרד האוצר

מאת סופרת „דבר"

שר האוצר, משה נסים, תומך תמיכה מלאה בצעדי הרפורמה בשוק הדלק שעומד להפעיל שר האנרגיה, משה שחל, מינואר הקרוב.

כך מסרו אמש לשר האנרגיה חברי הוועדה הפנימית שמינה שר האוצר, בראשות היועץ המשפטי של משרד האוצר, אריה מינלקביץ, לבדיקת הצעת שחל.

האוצר מנמק את תמיכתו ברפורמה בשוק הדלק, בכך שהיא עולה בקנה אחד עם מדיניות האוצר. ההסדרים החדשים לא יגרמו למחסור בדלק ומוצריו והם עדיפים על המצב הקיים. שר האוצר סבור כי לטווח ארוך יש להחיל את הרפורמה על כל יבוא הדלק, ולא רק על שוק הקניות המזדמנות, המהווה רבע מכלל יבוא הדלק – שעליו תחול הרפורמה בשלב הראשון.

השלב הראשון של הרפורמה בשוק הדלק, שיופעל, כאמור, מינואר 1987, יכלול פתיחת שוק הקניות המזדמנות לתחרות חפשית בין חברות הדלק, שתורשינה לייבא, בפלח זה, גם מוצרי דלק מוגמרים. כן יכלול שלב זה צמצום מעורבות הממשלה בהסכמים החלים על הובלות הדלק משער בתי הזיקוק לצרכן ואיחוד חברות ההולכה והאחסנה הממשלתיות.

בג"צ: נקש ישאר עצור

(ע). – בג"צ הורה אתמול כי ויליאם נקש ישאר במעצר, עד תום ההליכים המשפטיים בעתירה שהגישו חברי הכנסת מ„רצ" נגד החלטת שר המשפטים שלא להסגירו לצרפת. עתירה זו תידון בפני חמישה שופטים ב־22 בדצמבר.

בכך האריך בג"צ את תוקפו של צו הביניים שהוציא ביום ו' האחרון השופט אהרן ברק, בו הורה על מעצרו של נקש.

בפתח הדיון המשפטי אמרה באת כוח המדינה עו"ד תמר הקר, כי המדינה אינה מתנגדת להארכת תוקף צו הביניים המורה על השארתו של נקש במעצר עד סיום ההליכים בעתירה.

לאחר הדיון המשפטי התנפלה אשתו של ויליאם נקש, רינה נקש, בצעקות על ח"כ שולמית אלוני („רצ"): „את שותה את דם בעלי. אין לך רחמים". על הח"כים אלוני ודדי צוקר התנפלו גם בני משפחה אחרים של נקש בגידופים ובצעקות בגנות העתירה שהגישו לבג"צ.

רינה נקש פוגשת את ח"כ אלוני בפתח בית המשפט (צילום: הרדי)

הפרסום במצרים על „דקר" – „עורבא פרח"

מאת טלי זלינגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

גורמים צבאיים מתחו אתמול בקורת על פרסום הציטוטים מהעתון המצרי „א־שעב" בו רואיינו לוחמים מצרים שטיבעו כאילו את צוללת חיל הים הישראלי „דקר" בינואר 1968.

אותם גורמים הבהירו כי האינפורמציה העולה מתוך „הסקופ" המצרי איננה אלא עורבא פרח וכי היא פורסמה כבר מספר פעמים והופרכה אחרי שורה של בדיקות. לדבריהם, הפרסום בעתון המצרי הוא מגמתי מהיות „א־שעב" שבועון אופוזיציוני מצרי והוא מודרך משיקולים פנימיים לשיבוש היחסים בין ישראל ומצרים וערעור מעמדו של הנשיא מובארק.

לדברי הגורמים הצבאיים בישראל, נגרמת עוגמת נפש קשה ומיותרת למשפחות חללי „דקר" מהפרסומים החוזרים ונישנים של אינפורמציה לא בדוקה או לא אמינה ובלתי־נכונה לגבי גורל יקיריהם.

רענן לוי נחשד בשיבוש החקירה

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

רענן לוי (32), בנו של הממונה על מחוז ירושלים במשרד הפנים – רפי לוי, קיבל הוראה מבית משפט השלום בתל־אביב שלא ליצור קשר מכל סוג שהוא עם יגאל כהן אורגד ועם טדי קולק, ראש עירית ירושלים, וזאת לאחר שנחשד בעבירות של שיבוש הליכי חקירה ומשפט.

רענן לוי, צייר מוכר בירושלים, הובא אתמול לבית משפט השלום בתל־אביב לדיון בשחרורו בערבות וזאת לאחר שנתפסה מעטפה שהעביר לו אביו מבית המעצר באבו־כביר שבו הוא עצור. במעטפה היו רישומים וכתובות של אישים שונים שמעורבים בפרשת רפי לוי.

המשטרה תבקש מחר מבית משפט השלום בתל אביב להאריך פעם נוספת את מעצרו של הממונה על מחוז ירושלים במשרד הפנים רפי לוי.

רענן לוי (צילום: י.פ.פ.א)

כתב האישום נגד רפפורט: חבר בארגון הטרור היהודי

עירא רפפורט יודה באישומים נגדו במסגרת עסקת טיעון

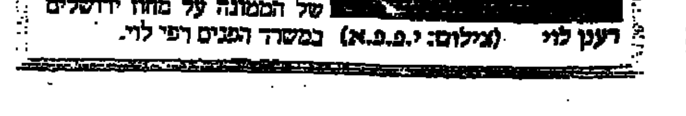
(ע). – כתב אישום נגד עירא רפפורט (42) הוגש אתמול לבית המשפט המחוזי בירושלים, ובו הוא מואשם בחברות באירגון הטרור היהודי ובהנחת מטען החבלה שגרם לפציעתו הקשה של ראש עיריית שכם לשעבר, באסם שקעה.

הדיון המשפטי ייפתח ביום ד' בבוקר. צופים כי רפפורט יודה באישומים המיוחסים לו, בעקבות עיסקת טיעון שנחתמה בינו ובין המדינה.

בכתב האישום נאמר כי הנאשם הצטרף לארגון הטרור היהודי בתחילת חודש מאי 1980 ובמסגרתו הסכים ליטול חלק בתוכנית לפגוע בראשי הוועדה להכוונה לאומית. חברים בארגון ערכו תצפיות לעבר בתיהם ומכוניותיהם של חברי הוועדה. חבר אחד באירגון הכין מטעני חבלה ממולכדים, שהכילו חצי קילוגרם חומר נפץ שנגנב מצה"ל, והאחרים רכשו מגנטים לצורך הצמדת מטעני החבלה.

רפפורט מואשם בשני סעיפי אישום של גרימת חבלה חמורה וחברות באירגון טרור. התובע, עו"ד עודי חסון, יעלה על דוכן העדים 4 עדי תביעה וביניהם יהודה עציון, משה זר, נתן נתנזון וניצב משנה אלכס איש שלום.

יחד עם כתב האישום הוגשה לבית המשפט המחוזי בקשה להארכת מעצרו של רפפורט עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בבקשה נאמר כי רפפורט הודה באישומים המיוחסים לו ועל כן יש לעצרו. הדיון בבקשה יתקיים היום בפני השופט יעקב צמח ואחרי דיון זה יתקיים הדיון המשפטי בכתב האישום. לבית המשפט תוגש גם עיסקת הטיעון שנחתמה בין הצדדים. על פי העסקה יהיה כל אחד מהצדדים חופשי לטעון טענות באשר למידת העונש, כיוון שבעניין זה לא הגיעו להסכמה.

סנאטור קנדי: „טעות לעשות עסקים עם התומכים בטרור"

מאת אמיר רוזנבליט

„זוהי טעות לעשות עסקים עם כל מדינה התומכת ומסייעת לטרור. הטעות במדיניות האמריקאית היתה בעצם השימוש בנשק כדי להדק את קשרינו עם איראן. המדיניות המקורית של ארה"ב שגלת במניעה של אספקת נשק לאיראן היתה נכונה ואסור היה לעזוב את האמברגו הזה", כך אמר אמש הסנאטור הדמוקרטי אדוארד קנדי, בהרצאה שנשא ב„אוהלי קידר" שבתל-שבע, בעת שהוענק לו תואר ד"ר לפילוסופיה לאות כבוד מטעם אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

הסנאטור קנדי הגיע אמש לביקור בישראל כאורחה של אוניברסיטת בן-גוריון בבאר-שבע.

קנדי הדגיש כי על ארה"ב לדבוק במדיניות ניטרלית במלחמת איראן-עיראק. „כאשר מוכרת ארה"ב נשק לאחד הצדדים בקונפליקט זה אין היא מקדמת את תהליך השלום אלא פועלת בוודאות בניגוד לאינטרסים שלה", אמר הסנאטור. כן הביע את דאגתו לנוכח ההשלכות העשויות להיות לעיסקת איראן על יחסי ארה"ב-ישראל, ואמר כי „לא יהיה הישג גדול יותר מזה לטירוריסטים". עם זאת הדגיש קנדי כי היחסים בין שתי המדינות יציבים ובטוחים.

את חלקו הראשון של נאומו, הקדיש קנדי למסורבי העליה ולאסירי-ציון בברה"מ ותקף את מדיניות הדיכוי של המשטר הסובייטי. „הם לעולם לא יוכלו לעקור את רעיון החופש, לא בפולין, לא במערב אירופה ואף לא בברה"מ עצמה", אמר.

במוקד טקס הענקת התואר לסנאטור, עמדה הרצאתו של האמן-סופר הצרפתי מארק האלטר („זכרונות אברהם").

במסגרת ביקורו יפגש קנדי עם ראש הממשלה יצחק שמיר, עם שר החוץ שמעון פרס ועם נשיא המדינה חיים הרצוג. כמו כן יפגש עם ראשי מערכת הבטחון בישראל. החל מהחודש הבא יעמוד קנדי בראש ועדת הכוחות המזויינים של הסנאט.

שרי החוץ הערביים מתקשים בגיבוש נוסחה שתשים קץ לקרבות בלבנון

אש"ף הודיע כי ידחה כל הסדר שיפגע בחופש התנועה של אנשיו במחנות

מאת דן אביטן, סופר „דבר" לענייני ערבים

שרי החוץ הערביים שהתכנסו בתוניסיה בנסיון לגבש יוזמה להפסקת הלחימה בין השיעים למחבלים בלבנון – התקשו אמש לסיים את דיוניהם בנוסח הודעה מוסכמת על כל הצדדים.

הנציג הסורי התנגד לכל יוזמת הסדר שתקנה לליגה הערבית מנדט ליטול חלק פעיל במגעים האופרטיביים בהפסקת הקרבות. כתוצאה מכך נרתעו נציגים ערבים נוספים לתמוך בהצעה האש"פית שלפיה תשגר מועצת הליגה נציגים מטעמה לביירות ולדמשק כדי שאלה יפעלו להשגת הסכם להפסקת אש.

כמו כן נדחתה הצעתו של נציג אש"ף שלאחר השגת ההסכם להפסקת אש, בעזרת המתווכים הערביים, יוצב בלבנון כוח שיטור בין-ערבי שתפקידו יהיה לפקח על ההסדרים ולהגן על תושבי מחנות הפליטים.

לעומת זאת דחה נציג אש"ף, בגיבוי הנציג העיראקי הצעה שהועלתה מטעם רוב הנציגים הערבים, שלפיה יסתפקו המתכנסים בהשמעת קריאה כללית להפסקת הלחימה בלבנון ולא ינקטו שום צעדים מעשיים להביא להפסקת אש.

בתוך כך הכריזה צמרת אש"ף, המתכנסת בימים אלה בבגדאד, שהיא תשלול כל נוסחת הסדר שלא תקנה לתושבי מחנות הפליטים את הזכות להמשיך להחזיק בנשקם.

בינתיים נמשכו אתמול לסירוגין הקרבות בין השיעים למחבלים בגיזורת מחנות הפליטים במערב ביירות ובגיזורת הכפר מגדושה הסמוך לצידון. זאת חרף נסיונות המתווכים האיראנים להביא למימוש הסדרי הפסקת האש השונים שגובשו בימים האחרונים בדמשק, שאף אחד מהם לא יצא לפועל. רדיו הפלנגות טען אמש שאנשי ערפאת תיגברו את מאחזיהם בכפר האסטרטגי מגדושה וכי מאמצי המתווכים האיראנים להסיר חלקית את המצור של אנשי „אמל" סביב מחנה ראשידיה שליד צור – עלו בתוהו.

מנהיגי העדה הנוצרית הלבנונית אמורים להתכנס היום למושב מיוחד כדי לדון במעשי הטבח שביצעו לדבריהם הלוחמים השיעים בתושבי הכפר מגדושה שחלקים ממנו נתונים עדיין תחת שליטת אנשי „אמל". הנוצרים טוענים שהשיעים מתעללים גם בתושבים הנוצרים שנמלטו ממגדושה לכפרים השיעים הסמוכים לו מאימת המחבלים.

שגריר ברה"מ בלבנון הכריז ביממה האחרונה שגם ארצו פועלת עתה מאחורי הקלעים כדי לשים קץ ללחימה בין השיעים למחבלים.

פוינדקסטר ונורת' מסרבים להעיד

(המשך מעמ' 1)

בפני הוועדות החוקרות את כל התוכר הבזוי ברשותם: תעתיקי שדרים, לוחות זמנים של הנשיא המפרטים את פגישותיו ואת הנושאים שנדונו, ומסמכים של משרד ההגנה שיתרמו לפיענוח השאלה כמה נשק עבר מארה"ב לאיראן בשנה האחרונה. חוגים בקונגרס אמרו כי הנשיא אינו מקיים את הבטחתו להעביר לרשות החוקרים כל מידע אפשרי.

נקיון הנאה

משרד המבקרים האמריקאי חושד כי הקולונל נורת' והגנראל בדימוס ריצ'ארד סיקורד ביצעו „ניקיון הנאה" בכספי חשבונות בבנק בשווייץ שליבסה, ככל הנראה, בסלקה לעיסקות האמריקאיות עם איראן ועם המורדים בניקראגואה. כך עולה מבקשה שהגיש משרד המבקרים האמריקאי לשלטונות שווייץ.

מהפרטים שנמסרו לא ברור אם שני החשבונות כוללים גם את החשבון של חברת "לייק רסורסס" בבנק קרדיט סוויס בז'נבה, שבו, על פי החשד, בוצעו פעולות על ידי אזרחים ישראלים ואמריקאים בקשר לעיסקות.

הקשר הישראלי

על פי גירסה שמסרה שלשום בלילה רשת הטלוויזיה איי.בי.סי. פתחו את חשבון חברת "לייק רסורסס" בז'נבה הישראלים יעקב נמרודי ואל שווימר, והם ביצעו בו פעולת הפקדה של 5 מיליון דולר. כתבת האיי. בי. סי. בארברה וולטרס, טענה כי נמרודי משך רבע מיליון דולאר מהחשבון כעמלה. עובדה זו, אם תתאמת, עומדת בסתירה הן להצהרתו של נמרודי כי השתתף בעיסקה רק מטעמים הומאניטריים והן לדבריו של ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס, שאמר כי שום אזרח ישראלי לא שאב רווח כספי מן העסקה.

הבית הלבן: מקפרלן אינו מדייק בפרטים

הבית הלבן שב וטען אתמול כי ישראל העבירה נשק לאיראן בשנת 1985 בלי אישור ארצות הברית.

דובר הבית הלבן לארי ספיקס אמר אתמול כי לא הנשיא ולא עוזריו זוכרים כי ניתן אישור בעל-פה של הנשיא לישראל למכור נשק לאיראן בקיץ 1985. ספיקס הגיב בכך על עדותו שלשום בקונגרס של מי שהיה היועץ לבטחון לאומי בבית הלבן רוברט מקפרלן.

מקפרלן העיד כי הנשיא רייגן אישר בעל-פה לישראל לשלוח ציוד צבאי לאיראן בקיץ 1985. הבית הלבן טען אתמול כי עדותו של מקפרלן אינה נכונה בפרט זה.

עוזר שר החוץ האמריקאי לענייני המזרח-התיכון ריצ'ארד מרפי יצא אתמול ללונדון כדי להיפגש שם עם שגרירי ארה"ב במדינות-ערב ולהסביר להם את עמדת הממשל בפרשה האיראנית.

מתיחות בעזה; רגיעה ביו"ש

(המשך מעמ' 1)

רשאי לירות באוויר. אם נמשכת הסכנה הוא רשאי לירות לכיוון הרגלים. חבר צה"ל הוסיף כי האזרח לא נטל חלק בפעולות צה"ל אלא יזה לשם בכחונו.

הנער משכם

הנער בן ה-12 משכם שנהרג בלקום מירויות במחנה בלאטה לא נורה מאש חיילי צה"ל. כך עולה מניתוח שלאחר המוות שנערך במכון לרפואה משפטית באבו-כביר.

בדיקה בליסטית בקליעים שהוצאו במהלך הניתוח העלתה שהנער לא נורה מאש חיילים שהגיעו למחנה בלאטה על רקע המהומות שפרצו שם. קוטר הקליע בגופו אינו זהה לקליעי החיילים.

נראה כי הנער נפגע בשעה מוקדמת יותר ועתה עורכים כוחות הבטחון חקירה מקיפה בענין נסיבות מותו. כזכור, הובא הנער כשהוא פצוע לבית-החולים המקומי ושם נקבע מותו.

רגיעה ביו"ש

אתמול חלה רגיעה ביהודה ושומרון. ברצועת עזה היו כמה תקריות אלימות. שני צעירים ערבים נפצעו בירויות. אחד נפצע קשה בתקרית במחנה הפליטים אל-בוריג' מדרום לעזה לאחר שניסה לחטוף אלה מחייל צה"ל. שני נפצע ליד מחנה אל-דהיישה. נוסע ישראלי נפצע קל מיידוי אבנים בעזה.

אתמול נמשכו תקריות בודדות באזורי שכם-רמאללה, ובעיקר בבית-לחם ובבית-ג'אלה, שם נפצע צעיר ערבי מירויות. במזרח ירושלים, בשכם וברוב הערים בגדה החלו החיים לחזור למסלול תקין.

בבלאטה נמשך העוצר שהוסר לשעה קלה וראש המנהל האזרחי תא"ל אפרים סנה נפגש לשיחה עם ראשי מחנה הפליטים, כדי לדון בהרגעת הרוחות. בביר-זית השתתפו באות הסטודנטים בתהלוכה שקטה מהקמפוס החדש לקמפוס הישן. במקום לא היו כוחות צבא ונשמר השקט.

בבית-לחם, בבית-ג'אלה ובכפרים הסמוכים היו נסיונות הפגנה של תלמידי תיכון. ההפגנות פוזרו בכוח וחלק ניכר מהחנויות באיזור היו סגורות.

מזרח ירושלים

במזרח ירושלים נעשו גם היום מספר נסיונות לשבש את מהלך החיים התקין. בשעות הבוקר נכנסו קלוקה גברים שנשאו בידיהם דגל פלשתין לבית-הספר „אל-קודס" ואילצו את התלמידים להפסיק את הלימודים. גם בבית-הספר „איברהימי" לא התקיימו לימודים.

ליד בית-החולים „מוקאסד" נחסם הכביש באבנים ותלמידים רצו עם דגל פלשתין. כביש ארמון הנציב נסגר בגלל יידוי אבנים ושמשות נופצו בבסקורה ב„משכנות הרועים". בשעות אחר הצהריים נזרקה אבן על ניידת משטרה ברחוב שבטי-ישראל. שמשת הניידת נופצה.

תקריות בעזה

ואאל שעבן ואוויה, בן 19, תושב מחנה הפליטים אל-בוריג' שבמרכז הרצועה נפצע אתמול קשה מירויות חייל צה"ל. נמסר כי הצעיר ניסה לחטוף אלה מחייל, וברח. החייל הורה לו לעצור, ומשהמשיך במנוסתו נהג החייל „בהתאם לנוהל עצירת חשוד", ירה באוויר ואחר כך לעבר רגליו של הבורח, שהועבר במצב קשה לבית-החולים „שיפא" בעזה. משם עמדו להעבירו לבית-החולים „תל השומר". מקורות במחנה מסרו שהצעיר נורה כשיצא מביתו. גם אתמול היו בכמה מקומות ברצועה הפרות סדר ע"י תלמידים ואחרים שהבעירו צמיגים וגגמו רכב באבנים. תלמידי ביה"ס „פלוג'ה" במחנה הפליטים ג'יבליה הפגינו, וכן תלמידי מכללת „אל-אזהר" בעזה. אזרח ישראלי נפצע קל באחת התקריות האלה.

מועצת הבטחון אישרה אמש החלטה המגנה בנרצות את הירויות לעבר „סטודנטים חסרי הגנה" על-ידי חיילי צה"ל בשטחים הכבושים. ארה"ב נמנעה בהצבעה על החלטה זו.

ההחלטה אישרה מחדש כי אמנת ז'נווה להגנה על אזרחים בעתות מלחמה חלה על פלשתינאים ועל שטחים ערבים תחת כיבוש ישראלי, כולל ירושלים. היא הביעה צער רב על „פתיחות אש מצד הצבא הישראלי שגרמה למותם ולפציעתם של סטודנטים חסרי הגנה".

שמיר מצטער

ראש הממשלה יצחק שמיר הביע אמש צער על הגינוי שספגה ישראל במועצת הביטחון בעקבות מותם של שני הסטודנטים באוניברסיטת ביר-זית בסוף השבוע שעבר, אך במיוחד „הצטער על הימנעותה של ארצות-הברית בהצבעה".

לדברי ראש הממשלה, „חיילי צה"ל זהירים מאוד, מתאמצים להציל חיי אדם ואינם ששים אלי הדק. צה"ל וכוחות הביטחון עושים עבודה מצויינת, ויש לומר להם את ולחזקם".

שמיר היה אמש אורחו של איגוד העורכים והעיתונאים של כתבי-העת והרחיב את הדיבור על אירועי הימים האחרונים בגדה וברצועת עזה. ראש הממשלה הדגיש, כי אין בגל המהומות והפרות-הסדר שום חדש, ו„גלים מסוגו באים מדי פעם כשהגורמים הקיצוניים באוכלוסיה הערבית והנהגת אש"ף מחפשים פורקן לתסכולם על אפס הישגיהם כתוצאה ממעשי טרור והאלימות. אנו מצטערים על כל אובדן של חיי אדם. האחריות על הדם שנשפך מוטלת על המסיתים המדיחים, שעדיין לא למדו כי האלימות והטרור מביאים רק אסונות וסבל".

דובר משה"ח

דובר משרד החוץ בירושלים אהוד גול אמר בתגובה להחלטת מועצת הבטחון של האו"ם כי „ישראל אינה מופתעת מהתנהגותה החד צדדית של המועצה אשר לא תרמה ואינה תורמת כיום לבלימת הטרור". הדובר הביע צער על הצבעתה של ארה"ב בציינו כי לדעתו היא טעתה בהימנעותה.

הועדה המקומית לתכנון ובניה קרית גת

על פי סעיפים 146-151 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965 מודיעה הועדה המקומית לתכנון ובניה קרית-גת, כי הוגשה לה בקשה לאשור שימוש חורג לתקופה של שנתיים למבנה בגודל של 1303.4 מ"ר כ"ק בנין צדדי סמ' בשטח מפעל „פולגת" בע"מ בדרך התרושת 44 רובע התעשיה קרית גת.

כל מי שיש לו התנגדות לשימוש החורג במקום זה, רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ובניה קרית גת את התנגדותו המנומקת בכתב ולציין את כתובתו המדוייקת.

התנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום הודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

זאב בוים
יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ובניה
קרית גת

טוגו דוחה חידוש היחסים עם ישראל

מאת סופרנו המדיני של „דבר"

ממשלת טוגו הודיעה לישראל כי היא דוחה את ההחלטה לחדש את הקשרים הדיפלומטיים בשנה.

בהודעה שנמסרה לנציג ישראל בטוגו ז'אק רווח המשמש „קצין אינטרסים" בלומה הבירה, הוסבר כי הדבר נובע מהפרסומים המוקדמים שהיו בענין זה בכלי התקשורת בישראל.

ממשלת טוגו הביעה מורת רוחה מהפרסומים והבהירה כי רק בדצמבר 1987 בועידה השנתית של מפלגת השלטון יידון שוב הנושא של חידוש היחסים בין שתי המדינות.

החל שלב הסיכום בתרגיל הכלל צה"לי

מאת טלי זליבנר הסופרת הצבאית של „דבר"

אתמול התחיל שלב הסיכומים הכלל-צה"ליים של תרגיל המפקדות הגדול שהתנהל בחודש נובמבר. הסיכום שנערך אתמול היה ראשון בסידרה שבאה בעקבות סיכומים חיליים שהתקיימו במהלך השבועות האחרונים. באלה ובקודמיהם שולבו קציני המילואים הבכירים שהיו בקרים ושופטים בתרגיל.

גורמים צבאיים מסרו כי מכל העולה עד כה נראה כי קיימת התייחסות רצינית לצורך בהפקת לקחים ושוררת אווירה חיובית ביחס לעצם קיום התרגיל.

קצין קשר ראשי מסר בסיכום אתמול כי סך כל אורך נייר הטלפרינטר שהופק מן המכשירים במהלך התרגיל להעברת ידיעות מגיע, אם יחובר, מתל-אביב ועד ראש הניקרה.

נשיא מצרים מתחיל ביקור בארצות אירופה

מאת גדעון קין, פריז

נשיא מצרים חוסני מובאראק מגיע היום לביקור ממלכתי של ארבעה ימים בצרפת.

בראיון שהעניק ערב בואו לעתון "לה מונד" תוקף מובאראק את ראש הממשלה יצחק שמיר תוך שהוא מסתמך על פגישה ביניהם שככל הידוע כלל לא נתקיימה. מובאראק מספר כי לפני שנה ישב שמיר במשרדו והזמין אותו לבקר בישראל.

מובאראק נענה אך הבהיר כי לא יוכל לבקר בירושלים. שמיר לא הסכים לעריכת ביקור בנסיבות כאלה. מובאראק טוען ששניהם סיכמו כי יאמרו לעתונות שיש הסכמה על עקרון הביקור אך יהיה צורך בזמן רב להסכים על התוכנית. כששב שמיר ארצה מן הביקור, שכאמור ככל הידוע לא התקיים, הוא אמר ש"אם מובאראק אינו רוצה לבקר בירושלים שלא יבוא בכלל". "לא התווכחתי. לא עניתי דבר. לא התווכחתי. אבל אז הסרתי מלבי כל רעיון לבקר בישראל. בסופו של דבר, הקל עלי שמיר את המלאכה".

מובאראק אומר שתמיכתה של ברית המועצות בכינוסה של ועידת שלום בינלאומית במזרח התיכון היא חיובית אך ועידה כזאת "לא תמנע דו שיח ישיר. הכל תלוי בשמיר. אני מקווה שהוא יוכיח אותה גמישות כמו שמעון פרס".

שרידי עוברי אפרוחים גורמים סערה בגרמניה

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר"

שרידים של עוברי אפרוחים שנמצאו בתוך איכויות שיוצרו מביצים שמקורן במדגרות הולנדיות, גרמו באחרונה סערת רוחות בקהילת הצרכנים בגרמניה.

הויכוח על השימוש-בביצים ממדגרות במוצרי מאכל חודש עתה בגרמניה. משרדי החקלאות והאיגודי הצרכנים בארצות רבות של הקהיליה האירופית מתנגדים לשימוש זה. כך מוסר הגיליון האחרון של השרותים הווטרינריים בישראל. לפני 10 שנים נכשל נסיון לאסור שימוש זה בגלל התנגדות ההולנדים. הארץ היחידה האוסרת כיום שימוש כלשהו בעיבוד ביצי מדגרה היא לוקסמבורג. גרמניה, צרפת ויוון אינן מתירות שימוש כזה במזון המיועד לאדם. על-פי ההערכה, 5 אחוזים מכלל הביצים שבהן נעשה שימוש תעשייתי לשם ייצור מוצרים למאכל בארצות הקהיליה האירופית בשנת 1985 – היו ביצי מדגרה.

גורמים יודעי דבר מעריכים, כי סערת הרוחות האחרונה בגרמניה מגבירה את הסיכוי לאיסור השימוש בביצי מדגרה במזון המיועד למאכל אדם.

צרפת שוקלת חנינה לטרוריסט אניס נקאש

מאת גדעון קין, פריז

נשיא צרפת פרנסואה מיטראן אמר כי יהיה נכון לשקול מתן חנינה למחבל הפלשתינאי אניס נקאש המרצה עונש מאסר עולם בפריז תמורת שחרורם של כל בני הערובה הצרפתים בלבנון, בתנאי שהשחרור לא יהיה כיפין כיפיך.

נקאש עמד בראש חוליה שהרגה שני אנשים במהלך נסיון התנקשות בחיי ראש ממשלת איראן לשעבר שאפור בחטיאר. מיטראן אמר כי הוא מתנגד לכניעה לטרור והדגיש כי מעולם לא חנן טרוריסט.

הוא הביע שביעות רצון מהגברת שיתוף הפעולה הבינלאומי נגד הטרור. בראיון לתחנת השידור "אירופה מספר אחד" אמר מיטראן כי לא ידע על כך שישראל וארצות הברית מספקות נשק לאיראן.

קונצרט

רביעיה קולית ושתי מקהלות

מאת יהודה כהן

הקונצרט השני בסידרת „פילוקלסיקה" של התזמורת הפילהרמונית הישראלית היה כולו בסימן הזמרה בביצוע זמרי קאמרן ומקהלת האיחוד, שתיהן בהדרכת אבנר איתי, שהפעם לא השיג שלמות.

למרות שהמשמעת הפנימית של המקהלות היתה ללא פגם, לא שרר נקיון-אזמרה (אינטונציה) מוחלט, בעיקר היו מבחינה זו קשיים לסופראנות החל בצליל סול. כסולנים השתתפו זמרת הסופראן מיכל שמיר, זמרת המצו-סופראן זיגריד קסלר, הטנור כריסטוף המברגר והבאס קונאל קואר, כולם בהופעה ראשונה עם הפילהרמונית, הרביעיה היתה מאוזנת למדי כשקולות הגברים טובים יותר. תיאום הגוף הקולי השלם עם התזמורת לא היה מושלם, חלו אידיוקים וגם נבלעו קישוטים של כלי הנשיפה ולפעמים גם של בלי הקשת במיצלול הכללי, בעיקר במיסה בדו-מג'ור של בטהובן, שעמדה במרכז הערב.

מלבד יצירה זו כללה התכנית „קיריה" ברה-מינור, ק' 341 מאת מוצארט, תהלים ק' כ"ו של מנדלסון, יצירה מקסימה, ובין השתיים „מזמור תפילה עברי" מאת לואיס סאלארין, יצירה קלילה מהמאה הי"ז שהיתה מיועדת לנסך ברית מילה בקהילה דרום-צרפתית.

תפנית בבנקאות השוויצית: הקפאת ‚חשבונות מפוקפקים'

הוקפאו כספים בחשבונות של מרקוס, דיוואליה, ועכשיו ארה"ב

(ע"צ). – לאחר שהקפיאה תוך פחות מ-10 חודשים שלושה חשבונות בנקים שנויים במחלוקת מבקשת עתה שווייץ לשפר את תדמיתה הבנקאית. כך מוסרים משקיפים כלכליים.

החשבונות בהם מדובר הם זה של ז'אן קלוד דיוואלייה מהאיטי, חשבונו של פרדינאנד מארקוס מהפיליפינים וחשבון ה„קונטראס" של ניקאראגואה.

נראה כי חלפה התקופה של פעולות מפוקפקות של „הלבנת כסף מזוהם", והסודיות הבנקאית השווייצית, מעמודי התווך של המוסדות במדינה זו, תהיה מוגבלת מעתה רק לאנשים שמקור כספם אינו מפוקפק.

תפנית ברורה זו במדיניות השווייצית באה לידי ביטוי כאשר ממשלת שווייץ הורתה להקפיא, עוד לפני שנתבקשה רשמית לעשות זאת על ידי השלטונות החדשים של הפיליפינים, את כספיו של מארקוס בסוף מארס. כדי להסביר צעד זה, מסרה ממשלת שווייץ כי קיבלה מידע לפיו אנשים מקרובי משפחתו של מארקוס התכוונו לבוא לשווייץ כדי לנסות ולהציל לפחות חלק מהכספים שהוברחו.

מעריכים כי הונו של הדיקטטור הפיליפיני לשעבר בשווייץ מתקרב למיליון דולר, וכי הופקד בשלושה בנקים שונים.

הדיקטטור לשעבר של האיטי, ז'אן-קלוד דיוואלייה היה הקורבן השני של תפנית זו במדיניות השווייצית. ב-15 באפריל, שלושה שבועות לאחר מארקוס, הוקפאו חשבונותיו של דיוואלייה, על פי דרישת השלטונות החדשים של ארצו. הפעם נהגו על פי התקנות המקובלות והחשבונות הוקפאו רק לאחר שנתקבל טלקס רשמי מהאיטי ובו בקשה להקפיא את הכספים המוברחים.

במקרה האחרון, זה של סוכנות הביון האמריקאית, יזם הבנק בשווייץ את הקפאת החשבון עוד לפני שהשלטונות האמריקאיים ביקשו זאת.

הטלוויזיה: המשחקים לא צולמו בגלל התערבות האגוד המקצועי

הוגשה קובלנה נגד זאב לבל שמנע כביכול את הצילום בשבת

מאת יעל ארמוני, סופרת „דבר" בירושלים

הנהלת רשות השידור הגישה אתמול קובלנה לועד המבקר של מועצת פועלי ירושלים נגד זאב לבל מזכיר האגוד המקצועי בטענה כי לבל פעל בניגוד לחוקת ההסתדרות בכך שמנע את צילום משחקי הכדורגל בשבת שלפני שבועיים.

הנהלת רשות השידור טוענת כי בשבת ה-29.11.86 לא סוקרו משחקי הליגה בכדורגל בעקבות התערבותו של לבל שהגיע למגרש והודיע לשני צלמים שנשכרו מן החוץ שלא לצלם את המשחק.

לבל, לדברי ההנהלה, הודיע לצלמים השכירים כי הוא נוטל את האחריות לכך שלא יצלמו.

כזכור לא צולמו המשחקים בבלומפילד באותה שבת לאחר שקבוצת צלמי טלוויזיה הגיעה למגרש ומנעה משני צלמים שכירים לצלם את המשחקים. לטענת רשות השידור נגרם לה נזק כספי של אלפי דולרים וזאת בנוסף לנזק הציבורי שנגרם לה בעקבות אי-שידור המשחקים.

לטענת רשות השידור פעל לבל בניגוד לצווי בית הדין לעבודה ופגע בהסכמי עבודה קיימים. הקובלנה הוגשה בין השאר לחיים הברפלד יו"ר האגף לאגוד מקצועי בהסתדרות.

זאב לבל אמר אמש בתגובה כי הפעולה שנעשתה היתה על פי החלטת האגוד המקצועי. „שום רשות שיפוטית של ההסתדרות אינה יכולה להתייחס לתלונה כזאת בעיקר כשהיא מוגשת על ידי גוף שאינו שייך להסתדרות", אמר.

מצרים מוחה על הפעולות של כוחות הבטחון בשטחים

מאת דן אביטן, סופר „דבר" לענייני ערבים

שר החוץ המצרי עיסמת עבד אל מג'יד הורה אתמול לשגריר מצרים בישראל, מוחמד בסיוני למחות בפני ראש הממשלה שמיר על „צעדי הדיכוי" שנוקטת ישראל בשטחים מאז אירועי אוניברסיטת ביר זית.

המצרים טוענים שעל ישראל להפסיק לאלתר את „הרדיפות" אחר התושבים הפלשתינאים המתנגדות לדעתם לאמנת האו"ם ולחוק הבין לאומי. בינתיים מסרו מקורות ערביים בקאהיר כי הנשיא מובארק דוחה יוזמה של ראש הממשלה שמיר להיפגש עמו. ההצעה לקיום הפגישה בין שני המנהיגים הועברה למובארק, לדברי אותם מקורות, על ידי שר האנרגיה משה שחל שנפגש לאחרונה עם נשיא מצרים בקאהיר.

היום אמור הנשיא מובארק לצאת לביקור בן שלושה ימים בצרפת. מקורות מצריים מסרו שמובארק יפגש בפאריס עם הנשיא מיטראן ועם ראש הממשלה שיראק וידון עמם בשלושה נושאים עיקריים: קידום תהליך השלום במזרח התיכון, הרחבת שיתוף הפעולה הדו-צדדי בין שתי המדינות, וביוזמה צרפתית כלפי קרן המטבע הבין-לאומית כדי שזו תסכים להעניק למצרים סיוע כלכלי רחב בסך מיליארד דולאר.

חתני פרס נובל מתכנסים לקראת הטקס שייערך היום

אמצעי בטחון קפדניים לשמור על שלומו של אלי ויזל

(ע"ד). – חתן פרס נובל לשלום, הסופר אלי ויזל, בא אתמול לאוסלו תוך נקיטת אמצעי בטחון קפדניים ביותר. היום ייערך טקס הענקת הפרס.

„יש רק מלה אחת המתארת את כל תקותינו ואת כל שאיפותינו היא שלום", אמר ויזל לכתבים בנמל התעופה של אוסלו. את פרס נובל שהוענק לו הגדיר „הכבוד הנשגב ביותר של האנושות".

ויזל, יליד רומניה, בן 58, אמר במסיבת עתונאים כי הוא אופטימי ביחס לפגישה שיקיים תוך שבועות ספורים עם מנהיג ברה"מ מיכאיל גורבאצ'וב. בכוונתו לדון עמו בסוגיית ההגבלות על יציאת יהודים ולא-יהודים מברה"מ. נמסר, כי ויזל היה במוסקווה באוקטובר שם ניהל „שיחות קונסטרוקטיביות עם שליח מיוחד של גורבאצ'וב".

כאשר נשאל אם מצבם של יהודי ברה"מ עשוי להשתפר השיב „אני מקווה, סבורני כי יש תקווה, אולי בשל הסגנון החדש של הממשל הסובייטי".

חתני פרס נובל אחרים שבאו לשטוקהולם ערכו שורה של מסיבות עתונאים, שבהן מסרו פרטים על חייהם.

בזכות מוסוליני והיטלר

ריטה לוי-מונטאלצ'יני, סיפרה לכתבים כי חלק ניכר מהצלחתה בחקר הרפואה נובע מרדיפות הנאצים באיטליה מולדתה, בימי מלחמת העולם השניה. לוי-מונטאלצ'יני, בת 67, גורשה מהאוניברסיטה על-ידי הפאשיסטים בשל מוצאה היהודי, אך המשיכה במחקריה על התפתחות תאים וגורמי צמיחה בחדר השינה שלה. היא סיפרה כי בידושה המריץ אותה לפעילות מוגברת, אם כי מחסור בכסף אילץ אותה לאכול את הביצים שקנתה לשימוש כמדגמים מדעיים. „לולא היטלר ומוסוליני, הייתי חוקרת עלובה, ומעולם לא הייתי מגלה גורמי צמיחה", סיפרה לכתבים.

נשות ישראל אינן מודעות לענין רפואת-נשים מונעת

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר"

מודעות נמוכה יחסית של נשות ישראל לשמירה על בריאותן בצירוף חוסר מעש של הרשויות הציבוריות בתחום פעילות מונעת מחלות מיוחדות לנשים, גרמו לנעצנות למהות במסבצע הסברה מקיף, שמטרתו שינוי הגישה לבריאות האשה בארץ.

על פתיחת המבצע, שנערך במסגרת חודש מעמד האשה, הכריזה אתמול מנכ"ל נעמת מאשה לובלסקי. לטענתה „כל אשה שנייה בישראל מזניחה את בריאותה", ועובדה זו מוכיח סקר, שערך מכון „דוקי". לפי נתוני הסקר 55 אחוז מהנשים בארץ לא עושות בדיקה גינקולוגית אפילו אחת לשנה. 60 אחוז לא עושות בדיקה לגילוי מוקדם של סרטן השד. 86 אחוז מהנשים לא עשו אף פעם בחייהן בדיקה לגילוי מוקדם של סרטן צוואר-הרחם. שלושה רבעים מהציבור, גברים ונשים, אינם יודעים שהופעת בריחת-סידן מהעצמות עלולה להתחיל בגיל המעבר ורק שליש מהנשים יודעות שיש טיפול העוזר לסובלות מגלי חום בגיל המעבר.

לדברי המנכ"ל הסיבה להזנחת בריאות הנשים נעוצה גם במערכת הבריאות שאינה יוזמת די בתחום הרפואה המונעת. אפילו הבדיקה השגרתית לגילוי מוקדם של סרטן השד בעת ביקור אצל גינקולוג נוהגים לבצע רק חלק מהרופאים.

[illegible]

נולד ב-1 בינואר 1896 [illegible] נפטר 9 בנובמבר 1986 [illegible]

דבר DAVAR
מאוחד עם למרחב
העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פדהצור
מנהל מערכת: מרדכי ברקאי
מנהל כללי: אהרון קדאוס
המו"ל – „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה, תל-אביב, רחוב שינקין 45, ת.ד. 199, מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים 286156, 281850, 298032
סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45, טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים: המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16, בית מאזיה קומה ג, טלפון 242203 מ 94229
חיפה: רח' הנביאים 27, טלפונים 642111-2-3, ת.ד. 33104

קצינים מאריכים את שירות הקבע בצה"ל

מאת מלי זלינגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

שנים־עשר קצינים בכירים במילואים נענו עד כה לפניית אלוף פיקוד הצפון, האלוף יוסי פלד שקרא לקציני המילואים שלו באמצעות מכתב אישי, לחזור לשירות קבע לשנה לפחות. עוד שני סא"לים במילואים חוזר לקבע ומונו מפקדי חטיבות מילואים, שניהם חברי קיבוצים שנענו לבקשה לחזור לשירות קבע והועלו לדרגת אל"מ.

בצה"ל רואים בסיפוק את מה שמוגדר בזהירות כתחילת מגמה של היענות לחתימה לקבע של קציני מילואים בתוך הנסיון לשיפור האווירה והתנאים שיעודדו הישארות קצינים בצבא.

שלושה רב־סרנים שהשתלמו בקורס מתקדם של חיל המודיעין, חתמו עם תום הקורס לתקופת שירות בקבע וגורמים בצה"ל נוטים לראות בכל אלה סימן מבשר טובות.

משרד האנרגיה מזהיר את חב' חשמל מז' י"ם

מנכ"ל משרד האנרגיה והתשתית ד"ר נתן ארד נפגש אתמול עם מנכ"ל חברת החשמל המזרח־ירושלמית מונדר אבו־אל־סעוד והמהנדס הראשי שלה, על רקע השיבושים החוזרים ונשנים באספקת החשמל באזורים שונים בתחום הזיכיון של חברת החשמל המזרח־ירושלמית. באיזור הזיכיון של חברת החשמל המזרח־ירושלמית כלולות מספר שכונות חדשות המאוכלסות ביהודים.

ד"ר ארד העמיד את ראשי החברה על החומרה בה רואה משרד האנרגיה את המשך השיבושים באספקת החשמל והורה להם, בשם השר שחל, לבצע מיד את כל העבודות הדרושות לחיסול השיבושים באספקה.

ד"ר ארד פירט בפני ראשי החברה המזרח־ירושלמית שורה של פעולות אותן דרש לבצע לאלתר והודה על הקמתו של צוות משימה בראשותו של יועץ השר לענייני חשמל רם חביב ובהשתתפות חברת החשמל המזרח־ירושלמית, חברת החשמל לישראל ועיריית ירושלים שתפקידו לתכנן ולבצע מיד את כל הפעולות הדרושות להבטחת אספקה סדירה של חשמל לצרכנים.

בפגישה הודיע המנכ"ל להנהלת החברה המזרח־ירושלמית כי מנכ"ל חברת החשמל לישראל יצחק חופי נענה לבקשת שר האנרגיה והתשתית לסייע בביצוע העבודות שיגרמו להתגבור מיידי של אספקת החשמל מהרשת הארצית לרשת של שחברה המזרח־ירושלמית.

שוב פיטורים רבי היקף באזור חיפה

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

גל חדש של פיטורים המוניים שוטף את אזור חיפה – על כך מסר אתמול מזכיר מועצת פועלי חיפה משה ודסמן בציינו שבימים אלה נשלחות הודעות פיטורים ל־600 עובדי „סולתם" שהם שליש מכלל עובדי המפעל, 300 עובדי „רפא"ל" והודעות פיטורים רבות נוספות ב„סולל בונה" בענף הבנייה וביחידות האחזקה של הקונצרן. התפתחות זו מדאיגה משום שהיא באה אחרי שלושה חודשי רגיעה יחסית ומשום שבחודש נובמבר גדל מספר מבקשי עבודה בשבעה אחוזים ומספר המבקשים לראשונה דמי אבטלה ב־40 אחוזים.

יהודה שושני מנהל שרות התעסוקה בחיפה שהשתתף בדיון מסר שהמפעלים הממשלתיים, ההסתדרותיים ושל בעלים פרטיים מסרבים להעסיק עובדים שגילם מעל 45 שנים בנימוק שהם „זקנים". כמו כן הוא מסר שצעירות מסרבות לעבוד בייצור ואילו צעירים מסרבים לעבוד במשמרות.

נעליים מיובאות לא יתייקרו —קבעה הכנסת

מאת שלמה קימר

נעלים מיבוא לא יתייקרו כדרישת האוצר. זאת בעקבות דחיית בקשת האוצר על ידי ועדת הכספים של הכנסת.

ועדת המשנה למיסוי עקיף התבקשה לאשר העלאת ההיטל על יבוא נעליים מ־0.01 ש"ח לזוג נעלים ל־3 ש"ח.

הבקשה לועדת הכספים הוגשה על ידי משרד התעשייה והמסחר בעקבות גידול ניכר ביבוא נעליים מ־200 אלף דולר ב־1985 ל־500 אלף דולר ב־1986.

עיקר היבוא הוא בנעלי ספורט מתוצרת ארצות המזרח הרחוק. משרד התעשיה ביקש באמצעות ההיטל להגן על מפעלים מקומיים לייצור נעלים.

מועצה ציבורית למאבק באלימות בני הנוער

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

מועצה ציבורית למאבק באלימות הנוער הוקמה אמש בקריות בחיפה בהשתתפות מחנכים, קציני משטרה, אישי ציבור, נציגים של תנועות נוער ושל מועצות תלמידים.

על הקמתה של המועצה הוחלט בכנס שיזמה מערכת המקומון „הד הקריות". בסיומו של הכנס הוחלט להכריז על שנת פעילות נגד תופעות של אלימות בקרב הנוער תחת הסיסמה: „זה לא אנחנו".

עוד הוחלט לפנות בקריאה לממשלה ולמשרד החינוך לשתף פעולה עם המועצה הציבורית ולהגביר את פעולות ההסברה והחינוך למניעת תופעות אלימות וכן להקצות משאבים לפעולות תרבות, חינוך חברה בקרב הנוער בשעות הפנאי שלו, כדי למנוע אלימות ותופעות של סכינאות שאירעו בעת האחרונה באזור הקריות שליד חיפה ובאזורים אחרים בארץ.

איסור פעילות ציבורית בקמפוס של חיפה

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

הנהלת אוניברסיטת חיפה החליטה אתמול להשעות לאלתר כל פעילות ציבורית לתקופה של שבועיים.

ההחלטה נתקבלה בעקבות הפרות תקנון האוניברסיטה שבאה לידי ביטוי בהפגנת ועד הסטודנטים הערביים ואנשי „קמפוס" אחרי המאורעות בשטחים המוחזקים ובמיוחד באוניברסיטת בירזית.

הנהלת האוניברסיטה טוענת שהפעילויות הציבוריות האחרונות בשטח האוניברסיטה גרמו לשיבוש החיים האקדמיים התקינים במוסד.

שלטונות האוניברסיטה יתארגנו ליישום התקנון ויפעלו נגד מפיריו.

יום זכויות האדם הבין־לאומי חל היום

היום חל יום זכויות האדם הבינ"ל בו מאזכרות כל מדינות העולם את האמנה הבין־לאומית בדבר זכויות האדם שנחתמה באו"ם בשנת 1948.

ביום זה יפנו חברי הכנסת של תנועת ר"צ אישית אל שגרירויות המדינות צ'ילה, דרום אפריקה ופינלנד (כנציגת ברה"מ), בהן נרמס כבוד האדם, בקריאה לחדול מהפגיעה בזכויות האדם.

חברי הכנסת ימסרו אישית לכל אחד מן השגרירים מכתב ובו קריאה לחדול מהרג, מדיכוי ומרמיסת אזרחי ארצם ומי שאינם מסכימים עם משטר הדיכוי הנוהג בהם.

באותו יום ימסור אחד מחברי הכנסת מחאה לממשל הצבאי בבית־אל שבשטחים המוחזקים על הפגיעה החמורה בזכויות האדם שנעשית ע"י ממשלת ישראל וצה"ל בשטחים.

אתמול בכנסת

שלמה גינוסר וטובה צימוקי

הוסרו הצעות אי־אמון בממשלה בעקבות הארועים האחרונים בשטחים

רבין: „אם צריך יהיה לסגור אוניברסיטאות, או להטיל עוצר – נעשה זאת"

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בכנסת

הכנסת הסירה אתמול ברוב קולות את הצעות אי האמון שהגישו סיעות מפ"ם (בעניין נקש) חד"ש ו„הרשימה המתקדמת" בעניין האירועים בגדה.

שר הבטחון יצחק רבין שענה לשתי הצעות אי־האמון של חד"ש ו„הרשימה המתקדמת" אמר כי באופן חד משמעי תמשיך ישראל להשתמש בכל האמצעים החוקיים ועל בסיס פקודות קיימות לקיום חוק וסדר ציבורי. „אם צריך יהיה לסגור אוניברסיטאות או להטיל עוצר כדי למנוע הפרות סדר – נעשה זאת". רבין הבהיר כי כוחות הבטחון מעדיפים להמנע מצעדים אלה, אך הם לא יעמדו מנגד מול הסתה והפרות סדר. „אנחנו נקיים את הבטחון לכל התושבים שאינם מפרים סדר, ואינם משתתפים בפעולות טרור" הבטיח.

רבין גילה כי חקירה בקשר לסיבת מותו של הילד בן ה־12 במחנה בלטה שלשום, העלתה כי הוא לא נפגע מנשק חיילי צה"ל. „הצלפים שלנו בבלטה ירו בנשק מקוטר אחר ממנו נפגע הנער. הנער הגיע לבית־החולים בטרם נורתה ירייה ראשונה על־ידי היחידה הצבאית שירתה אחר כך" אמר השר. הוא הבטיח כי בתוך ימים מספר תסתיים החקירה בנושא. רבין הוסיף כי אילו אותם נערים לא היו נשלחים על ידי מסיתים להפר חוק, פעמיים ושלוש, ואילו נענו לאזהרות הצבא הם לא היו נהרגים. „שולחיהם אשמים במותם" – קבע.

באשר לאירועי בירזית אמר השר רבין כי החקירה שעל פתיחתה הורה בעקבות האירועים קבעה בבירור כי הצבא פעל כראוי. הוא הזכיר כי הסדרניות בשטחים מושתתת על שלושה עיקרים: מלחמת חורמה בטרור, קיום החוק והסדר הציבורי וסיוע בידי הפלשתינאים לקדם את רמת חייהם ואיכות חייהם.

לדבריו, להתרחשויות בשטחים קדמו שתי התפתחויות: גירושו של אש"ף מירדן וטוניסיה, וכשלון הטרור שלהם. בקראו לתושבים הערבים בשטחים אמר רבין: „התלכדו עם ירדן ובואו למו"מ עמנו. עד אז בואו נחיה בדו־קיום במצב הקיים".

ח"כ תופיק זיאד (חד"ש) שהציע להצביע אין אמון בממשלה בגלל האירועים בביר־זית אמר כי במאס לעם ישראל מהשקרים, בפרשת השב"כ, בפרשת הנשק לאיראן, בבירזית. לדבריו, המשך הכיבוש מביא להחמצת הזדמנויות לשלום. „מה שקרה בירושלים ובביר־זית הוכיח לכל העולם שאחדות ירושלים ודו־קיום תחת הכיבוש הוא שקר אחד גדול. אם רוצים הבנה יש להפרד, כדי שכל צד יקבל את זכויותיו". הוא קרא להפסקת „הטבח" נגד העם הפלשתינאי בשטחים.

„שותף לרצח"

ח"כ מוחמד מיעארי („הרשימה המתקדמת") שהגיש הצעת אי אמון בממשלה באותו נושא אמר כי למרות שלשר הבטחון יש „מוח אנליטי" ולאלוף פיקוד המרכז יש „מוח מבריק" הם אינם יכולים להשתיק את „קול דמי אחינו הזועקים מן האדמה". הוא שאל: „מה בעצם רוצים בממשלה ובכנסת מן העם הפלשתינאי? דורשים ששום עם, בשום זמן ובשום מקום, אינו יכול לעמוד בה: לשתוק כשחירותו נגזלת, לחריש כשמולדתו נשדדת ולאטום את פיו כשכבודו נרמס. אפילו לקבור את מתיו בכבוד לא נותנים לו". הוא ציטט את פרופ' ישעיהו לייבוביץ שאמר השבוע בהפגנה בקמפוס: „מי שמשלים עם הכיבוש, מדעת או שלא מדעת, הוא שותף לרצח".

„הלבנת השטח"

ח"כ עוזי לנדאו מהליכוד אמר בדיון כי לביר־זית אין תקנה אלא סגירה, לא לזמן קצר, אלא לצמיתות. ביר־זית, אינה מוסד להשכלה גבוהה אלא מכללה לטרור. בג"צ פסק בעתירת אל־מיתק שאין לסכול קיומו של עסק לגיטימי המנוהל בידי ארגון פשע. מערכת הבטחון „הלבינה" את הפשע המאורגן. „ישראל שואפת לדו־קיום ולמתן מלוא הזכויות למי שמבקש אף הוא דו־קיום. מי שאינו מוכן לחיות עמנו ונלחם להורסנו, לא יחיה כאן. נעשה הכל כדי לסלקו", אמר ח"כ לנדאו.

ח"כ גאולה כהן („התחיה") אמרה כי האוניברסיטאות ביו"ש מסוכנות יותר ממפקדות אש"ף, היא קראה לסגור את האוניברסיטאות ולפתוח אותן מחדש רק תחת הנהגה אקדמאית ולא טרוריסטית ובפיקוח ישראלי צמוד.

ח"כ דדי צוקר („רצ") אמר בנאום בכורה שלו כי השר רבין החמיר בעת כהונתו בתחום הענישה והפגיעה בחרויות האדם היסודיות, יותר משעשו שרון, בגין ורפול בשנים 79־81. לדבריו ההנחה של רבין כי תמיכה ברווחת התושבים תשקיט ותכניע את אנשי השטחים התמוטטה. המהומות והפרות הסדר פרצו בשל היד הקשה ולמרות הזימה לשפר את חיי התושבים.

פרשת נקש

שר התחבורה חיים קורפו אמר אתמול, בהשיבו על הצעת אי־האמון בעניין נקש כי לא יהיה ראוי לכנסת לנסות באמצעות ויכוח או החלטה פרלמנטרית להשפיע על תוצאות משפט.

בהשיבו לדבריו של ח"כ אלעזר גרנות (מפ"ם) שהעלה את העניין, ציטט קורפו את החלטת הכנסת מ־1982 לפיה אין לסטות מן הנוהל המקובל בכנסת שלא להעלות ענינים המצויים בתחום הסוב־יודיצה. יחד עם זאת אמר קורפו כי השר שריר השתמש בשיקול דעת שאינו נראה על פניו כלוקה בחוסר סבירות. „סכנה לחייו של נקש – אינה שיקול זר או פסול".

לדבריו, לולא הבג"צ יתכן שהממשלה היתה דנה ביום א' בעניין החלטת שריר, ויתכן שהיתה משתכנעת מנימוקי השרים המערערים.

מערכת הבחירות

הוועדה הקואליציונית לשינוי שיטות הבחירות בראשות השר גד יעקבי החליטה אתמול להגביל את תקופת תעמולת הבחירות ל־30 יום ולקצר את משך התעמולה בטלוויזיה ל־21 יום.

טראומת המעבר לחיים בארץ הגורם להתאבדויות האתיופים

שר הקליטה מבקר בחריפות את עבודת שליחי הסוכנות בחו"ל

מאת יהבי ליבוביץ, סופר „דבר"

ועדת מומחים שמונתה על ידי שר הקליטה והעליה בעקבות השעה מקרי התאבדות שאירעו בשנה האחרונה מקרב עולי אתיופיה הגיעה למסקנה כי רוב המתאבדים שמו קץ לחייהם בעקבות דכאונות וטראומה של קשיי קליטה בארץ.

זאת גילה שר הקליטה והעליה יעקב צור במהלך הרצאה שנשא שלשום בפני תלמידי בית הספר האזורי סולם צור.

השר הוסיף כי הועדה קבעה שרוב עולי אתיופיה חיים בטראומה כפולה. מצד אחד מקנן בהם רגש האשם שהשאירו את הזקנים והמבוגרים בבית באתיופיה ובצד שני הם חווים את משברי הקליטה בארץ.

„ללא ספק מקרי ההתאבדויות שהיו בקרב עולי אתיופיה הם מעבר לנורמה המקובלת" אמר השר. הוא הוסיף כי באתיופיה נותרו קצת למעלה מ־10,000 יהודים אולם בשלב זה אין כל אפשרות להביאם ארצה.

אשר למאבק על העליה מברה"מ אמר השר כי להערכתו השנה יגיע מאבק זה לשיאו: „הרוסים יותר מתמיד זקוקים להגיע להסכם עם האמריקאים והם יודעים כי חלק מההסכם יהיה התרת היציאה של יהודי ברה"מ".

הוא קרא לבני הנוער בגליל המערבי לחזק את התנועה ללימוד השפה העברית שהיא התנועה היהודית של בני 20 ו־30 בברה"מ אשר לוחמת בגלוי נגד השלטון הסובייטי. „כל מכתב, כל טלפון שלכם אליהם מעודד את רוחם ומחזק אותם", אמר השר לתלמידים. הוא ציין כי הבעיה העיקרית תהיה, לכשייפתחו שערי ברה"מ, לדאוג לכך שהיוצאים יגיעו ישר לישראל ולא ינשרו לארה"ב. כפתרון לכך הציע להביאם בטיסות ישירות ארצה.

שר הקליטה שחזר זה מכבר מסיור בדרום אמריקה ביקר באופן חריף את אופן פעילותם של השליחים בחו"ל. לדבריו השליחים אינם נוטלים חלק בחיי הקהילה היהודית, דבר הפוגם בעבודתם ופועל יוצא מכך – אי הגעתם של יהודים לארץ. „הקהילות היהודיות הן אשר צריכות לטפל בעליה. הם מעוניינים לדבר באופן ישיר עם המדינה ומוסדותיה ולא באמצעות שליחים. לכן גם צריך להעביר יותר אחריות לשגרירויות שלנו בחו"ל".

הוא גם ביקר באופן חריף את פיזור מוסד השליחים על פני מספר מחלקות בסוכנות היהודית. „פיזור זה גורם להתמרמרות ולביקורת נוקבת מתוך הקהילות היהודיות כיוון שלהערכתם אין מטה המשלב את פעילות השליחים בחו"ל" אמר השר.

אנשים • אנשים

מראי־מקום חדשים

ראש הממשלה יצחק שמיר (בתמונה) נשען אמש על ציטוטים מדברי שני אישים שאינם בדיוק אבות התנועה הרוויזיוניסטית. בהקדמה להרצאתו באסיפה של איגוד העורכים והעיתונאים של כתבי העת, אמר שמיר, כי במסגרת שנת ה־100 להולדת דוד בן־גוריון מרבים לצטט אותו, ו„במקבל בממשלת אחדות לאומית" גם הוא יעשה זאת. ההתייחסות לבן־גוריון נגעה ל„מימד השעה השוטפת" ול„מימד העתיד", שבמסגרתם על מדינת ישראל לפעול. המצוטט השני היה ח"כ אבא אבן. שמיר סיפר, כי לפני כמה חודשים שוחח עם אבן על ניגוד האינטרסים שבין תפקידה של העיתונות (לחשוף מהלכים) ובין תפקידה של המדיניות (לנהל אותם בחשאי). ח"כ אבן הביא באותה שיחה מובאות מספרו על הדיפלומטיה החדשה, הנוגעות לסכנה שבהתמוטטות החשאיות והפרטיות של מהלכים מדיניים חשובים. בהקשר זה של יחסי עיתונות–מימשל הדגיש שמיר, כי מגעים רבים של ישראל טורפדו בגלל חשיפת בטרם־עת, וכי לא אחת הוא שומע, שאי אפשר לנהל עם ישראל שום עניין שדרושה בו סודיות כלשהי, כי הכל דולף בה.

עליזה ולך

בעד חופש מחשבה

המרכז לתרבות ולחינוך שבהסתדרות, החליט לפעול לביטול הצנזורה על מחזות מקוריים. יו"ר המרכז, נחום פסה, אמר כי הצנזורה עלולה להוביל להגבלת חופש המחשבה ולאיים על הדמוקרטיה. בישיבת הנהלת מרכז התרבות אתמול הוקמה ועדה שתתאם עם גופים אחרים את הפעילות לביטול הצנזורה. בראש הוועדה סיני שומר, וחבריה הם המשוררת דליה הרץ, הסופר שלמה טנאי, צבי לבנה, יצחק בזיקת, שלמה גבעולי ועזגנת קנפדור. המרכז פנה גם לשר החינוך וליו"ר ועדת החינוך של הכנסת בדרישה לביטול הצנזורה על מחזות מקוריים.

כרטיסים ל„הקאמרי"

כמה חברי מועצת עיריית תל־אביב החזירו כבר את כרטיסי הכניסה שלהם להצגות של התיאטרון „הקאמרי" בתל־אביב וזאת בעקבות גערה שהשמיע היועץ המשפטי לממשלה לשעבר, הפרופסור יצחק זמיר (בתמונה) בכנס קירקפטריק. אחד מאלה הוא חבר מועצת עיריית תל־אביב מטעם המערך, הפרופסור אפרים טורגובניק. טורגובניק הודיע כי הוא מחזיר את המנוי שקיבל ל„הקאמרי" וזאת בעקבות דבריו של היועץ המשפטי לממשלה ובעקבות החלטה של ועדה שקבעה, כי קבלת כרטיסים היא טובת הנאה פסולה ואין על נבחר ציבור להעתר ולקבל כרטיסים הניתנים לו כתוקף תפקידו. צ'יץ', כפי שהתפרסם, התנגד לקביעות הוועדה וננזף ברמז על־ידי היועץ המשפטי לממשלה לשעבר, הפרופסור יצחק זמיר, בכנס קירקפטריק.

נתן רועי

יועצת מיוחדת

שר המסחר והתעשיה החליט למנות יועצת מיוחדת לענייני מעמד האשה בתעשיה. לתפקיד נבחרה רבקה בר־לב כימאית ובוגרת הטכניון בהנדסאות כימית. תפקידה של היועצת יהיה לפעול לשיפור מעמדה של האשה בתעשיה, לפתרון בעיות יחודיות הנוגעות לנשים כמו תנאי העסקתן, טיפול במעונות של ילדי עובדות בתעשיה ועוד. במקביל תפעל בר־לב יחד עם ראשי משרד התעשיה והמסחר להגביר את מעורבותן של הנשים בתעשיה. רבקה בר־לב (42) נהלה עד כה מעבדות כימיה, נשואה ואם ל־3.

„מחנה עבודה"

„מפלגת העבודה אינה מציגה מדיניות ברורה בנושא השטחים. מדיניות זו חייבת להיות מושתתת על העברת סמכויות לידי תושבי השטחים, מתן חופש יותר לחוגים מתונים והפסקת ההתנחלות במרכזי אוכלוסין תפוסים", אמר שר הקליטה והעליה יעקב צור (בתמונה), שלשום, במהלך ביקור בישובי הגליל המערבי. הוא הוסיף, כי מפלגת העבודה שוגה בכך שאינה יוצאת בתכנית מדינית חד משמעית דווקא בתקופה שלא מתקיים בה מו"מ מדיני. בהרצאה שנשא לפני תלמידים במלאות 30 שנה לייסודה של המועצה האזורית סולם צור אמר השר צור כי לישראל צריך שיהיה אינטרס להביא לפתוח כלכלי מואץ ביו"ש ועזה כדי למנוע את תלות האזור בישראל. הוא גילה כי מדי בוקר נכנסים לתחומי הקו הירוק 110 אלף עובדים מיו"ש ועזה שהם 40 אחוז מכח העבודה בשטחים. „העובדים הערבים מגלגלים את המהלך הציוני לאחור ורצועת עזה הפכה למחנה העבודה של גוש דן", הוסיף יעקב צור.

סמכות, רשות – וטפשות

בישיבת סיעת הליכוד שהתקיימה בכנסת הדנה, בין השאר, בנושא נקש, הגן ח"כ בני שליטא על החלטתו של שר המשפטים אברהם שריר (בתמונה) ואמר כי הוא נהג „בסמכות וברשות". על כך העיר ח"כ מיכאל איתן: „שריר נהג בסמכות, ברשות – ובטפשות".

טובה צימוקי

דו־קיום בכבוד

הקמת כח משימה בין־לאומי, ובו נציגי הזרמים היהודיים בישראל ובתפוצות, כדי להתמודד עם בעית הפלורליזם הדתי בישראל, הוצעה השבוע ע"י סימור רייך נשיא בני־ברית. רייך, אשר הגיע לישראל לפגישות עם ראשי המדינה, טען כי מדינת ישראל צריכה לשקול הקמת גוף זה כדי ליצור אקלים בריא יותר ליהודים שיבואו חשנבה להם, וקרא לכנסת להוקק חוקים מתאימים למניעת עבירות הקשורות בהסתה וסובלנות דתית. „ליהודי התפוצות חשובה תדמיתה היהודית של ישראל לא פחות מהיותה מדינה חופשית ודמוקרטית", הוסיף רייך. הוא הוסיף כי ארגונו מכיר בפרשנויות השונות ליהדות ויעודד כל גוף בחברה הישראלית שיבקש לחפש דרכים לדו־קיום בכבוד בין הזרמים השונים.

נעים זמירות

ראש עיריית דימונה אלי הללי (בתמונה), מחברי „המרכז הליברלי" של צ'יץ' (בעבר), גילה שלשום כי הוא בעל כשר זימרתי מפותח, בערב של קבלת פנים שנערך במועדון „החמאם" ביפו, לכבוד באי כינוס קירקפטריק, הזמין ראש עיריית תל־אביב. שלמה להט לבמה את ראש עיריית ניו־ג'רסי ששר את השיר היותר מפורסם של ילדי ארה"ב „ינקי־דודל". הללי הוזמן אף הוא לבימה ע"י צ'יץ' שהציג אותו ואמר בין השאר שאף הוא יודע לשיר. הללי, מבלי להתמהמה, פצח בזמר. בתחילה שר את שירו של חיים חפר על דימונה, לאחר מכן את השיר „מעל פיסגת הר הצופים" ולקינוח שיר צרפתי סקסי למדי שהפתיע את הנוכחים.

נתן רועי

הסבר על נחש החנק קיבל אתמול שר החינוך יצחק נבון בעת ביקורו במוזיאון תולדות האדם והחי שבמדרשת רופין. לזאת במסגרת סיורו במתקני החינוך של המועצה האזורית עמק חפר.

המדור נערך ע"י אורה זרמיצקי

הססנות בפעילות במגמה מעורבת

מאת שמואל רוזנבלום*

ההודעות על הרעה בגרעון המסחרי בסכומים ניכרים בחודשיים האחרונים, בלווי חששות מפיחות והעלאת מיסוי בשוק ההון, הביאו יחדיו לפעילות דלה ומעורבת בשוק המניות. נפח העיסקאות אתמול בבורסה היה נמוך למדי, והעיד בבירור על המצאות ציבור הפעילים והמשקיעים בהמתנה להתפתחויות הבאות.

קרנות הנאמנות המתמחות במניות זכו ביומיים האחרונים לפדיונות כספיים קטנים, תופעה זו מבטאת (למרות היקפה המזערי) את אכזבת המשקיעים מהקרנות. ניתן להעריך שבמידה ולא תגיע תפנית בולטת יותר בטווח הזמן הקרוב בשוק, עשויות הקרנות לקבל שיעור פדיונות משמעותי יותר, וזה יוביל בהכרח להורדת פרופיל ניכרת יותר מצד מנהלי הקרנות. גורמים בורסאיים ידעו אתמול להסביר שאת ההגנה הטובה ביותר מפיחותים קיבלו בעבר דווקא מחזיקי המניות. כאשר השווי הדולרי של החברות המובילות נשחק עקב פיחות, הגיב השוק בעליות שערים חזקות. עליות אלו כאמור תיתנו את ההגנה הטובה ביותר במקרה של פיחות, בעוד שאפיקי ההשקעה האחרים ביטאו שחיקה חלקית לפחות בתשואותיהם. אין ספק שבמידה ויתבצע פיחות (והדבר מאוד בספק) הרי הפגיעה העיקרית תהא במחזיקי הפקדונות השיקליים למיניהם שיפסידו הון רב עקב הפיחות. ככלל, החזקת פיקדונות שיקליים ברמה של 1.2% ריבית חודשית ממוצעת, אל מול מרד צפוי של כ־2.5% לערך משולה להפסד מוצהר וברור מלכתחילה.

פיחות – ספק גדול בבראיות

באחרונה נפוצו שמועות בנושא אפשרות ביצוע פיחות. אין ספק שהקפאת שער החליפין במשך כשנה וחצי גרמה להזולה ניכרת בשער הדולר ותופעה זו הביאה במישרין לגידול משמעותי בצריכה. עפ"י נתוני מחלקת המחקר של בנק ישראל מסתבר: שער החליפין הריאלי עלה בתקופה שבין ינואר 1983 – יולי 1985 בסך של 30%. מאז יולי 1985 ועד לדצמבר 1986 יוסף השקל בשיעור של 30% ולפיכך חזר הדולר לרמתו בתחילת 1983. יחד עם זאת נחלש הדולר מאוד בתקופה המקבילה בשווקים העולמיים ואיבד רבות מוהדו בעבר. אחד ההשגים הבולטים (וכמעט יחידי) של התוכנית הכלכלית הינו שמירת היציבות במשק. לכן קשה להניח שהממשלה תחליט בקרוב על ביצוע פיחות, דבר שיערער את התוכנית הכלכלית, ויגביר ללא ספק את קצב האינפלאציה. ניתן להניח שהממשלה תשאף לשמור על יציבות במשק כמעט בכל מחיר, ולפיכך תפעל באמצעות תמריצים ליצואנים ומיסוי מוגדש על היבוא מצד שני. בכל מקרה, פיחות "קטן" בשיעור של חמישה עד עשרה אחוז לא יזעזע את התוכנית הכלכלית יתר על המידה, ואינו בהכרח סיבה לשינויים מהותיים בשוק ההון. דווקא שוק ההון צפוי לריענון מסויים שבמידה ויבוצע יביא להתעוררות ניכרת בפעילות הבורסאית. כך או כך ספק בעינינו באם החשש לפיחות צריך להפריע או אף להכלל בשיקולים לפעילות בשוק ההון מעבר לפרופורציות מוגבלות ביותר. ראוי באותו הקשר לציין שתי נקודות המסייעות לחשיבה בנושא הפיחות: 1. יתרות מט"ח גדולות בקופת המדינה, והרפורמה צפויה בתחום המט"ח. 2. השפעת הגרעון המסחרי בחודשיים האחרונים כמשקל נגד לסעיף הגידול ביתרות והרפורמה המתוכננת.

שינויי שער במסחר

במרבית מניות הבנקים שבהסדר נרשמו ביקושים קטנים להוציא את בל"ל סטוק, לה נרשם ביקוש ער. יחסית. התשואה בבנקאיות ממשיכה לנוע סביב כ־16% לערך וזוהי לדעתנו תשואה אטרקטיבית. למרבית המניות הכבדות מסוג דיסקונט השקעות, כלל תעשיות, דלק, פולגת ונוספות נרשמו הצעים קטנים יחסית שנלקחו בדר"כ ללא שינוי או בירידת שער קלה למדי. במניות פי.בי הבינלאומי נרשמו ביקושים ועליות שערים. זאת כנראה בעקבות ההודעות על הדיבידנד המזומן הנאה הצפוי בקרוב. גם במניות שופרסל ג' ועילית נרשמו ביקושים ועליות תוך נפח מסחר מצומצם. ביקוש נרשם במניות נכסים לאחר ירידות שערים באחרונה. במניות כבדות כאפריקה, הכשרת הישוב ונוספות נרשמו הצעים מקריים לגמרי שהעידו בבירור על עמדת ההמתנה בה מצוי השוק. מניות רסקו המשיכו ליהנות מעליות שערים נאות תוך ביקושים סבירים למרות מצבה העגום של החברה. במניות החברה לישראל ופריון נרשמו עליות שערים תוך נפח ביקושים גדול יחסית ופעילות ערה מבמניות האחרות. הצעים קטנטנים יחסית נרשמו בפטרוכימיים, דלתא גליל ושורת מניות נוספות מסוג זה. למניות ארלדן נרשמו ביקושים בינוניים לאחר פעילות ערה באחרונה. המגמה הכללית היתה כאמור, יציבות עם מגמת מסחר מעורבת למדי בנפח עיסקאות כספי קטן. יצאו דופן מניות קרמני שהמשיכו להינות מביקושים גדולים ועימם עליות שערים נאות.

הודעות הבורסה

פריאור – יום האקס לחלוקת מניות הטבה בשיעור 50% נקבע לתאריך 9.2.87.

טראיל – א. ברק מכר בבורסה 14872 ע.נ. מניות טראיל 5 בשער 538 נקודות.

התנבוף – משפחת מהרשק מכרה בבורסה 1000 ע.נ. מניות התנבוף 5 בשער 6480 נקודות.

ישרס – החברה הפסידה במאזנה האחרון סך של 7.9 מיליון ש"ח לאחר שבשנה הקודמת הפסידה החברה 0.43 אלף ש"ח בלבד.

הבנק הבינלאומי – בקרוב ינפיק הבנק קרן נאמנות חדשה בשם „מרווח".

אביה שגיא – הנפקת בנק ישראל זכתה לחתימת יתר של פי 3.3 ושער ההנפקה נקבע ל־90%. בהנפקת אג"ח גליל היתה הזמנת יתר של פי 3 ושער ההנפקה הינו 84.5%.

מיבשוב – בעלי השליטה במפעל המצוי בניהול כונס נכסים, הודיעו שהם לא סחרו במניות החברה.

תשואת הבנקאיות שבהסדר

מזרחי ע"ש	15.75%
אי.די.בי. ר"ג	16.07%
דיסקונט א'	15.99%
הפועלים ע"ש	15.89%
בל"ל סטוק	15.92%

שער הדולר השחור

התעוררות קלה מורגשת במסחר בדולר השחור. לאחר תקופה ארוכה של חוסר עניין מוחלט בדולר השחור הולה התעניינות קלה ביותר עקב יחשש לפיחות במידה ויהיה. בעבר הספיק חשש, ולו גם קטן, בנושא פיחות להקפיץ את שער השחור באחוזים ניכרים. הדולר השחור נסחר כעת בשערים הנעים בין 1.48 – 1.49 ושער זה משקף בבירור איבדולה לגבי הפיחות. שער הדולר השחור נע בשבוע הקודם סביב 1.46 – 1.47 והעליה לפיכך מוערית.

*הכותב משמש כיועץ השקעות

שערי המניות

בנקים מסחריים

בנקים למשכנתאות

מוסדות מימון

ביטוח

מסחר ושרותים

תעשייה

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אברהם גינדי 1.0	— הפסקת מסחר —				
אברהם גינדי 5.0	— הפסקת מסחר —				
ארץ מבנים 1.0	828	348	+8	+1.0	+381
ארץ מבנים 5.0	366	4705	+6	+1.7	+4844
אזורים 1(מ)	822	5278	+3	+4	+1128
אזורים אפ 1	582	7100			+2639
אזורים אגח 3	107.0	24500	+1.0	+9	+83791
אילון 1.0	558	18466			−6113
אל-רוב 1.0	1239	1404			+341
אמגורים 1.0	3201	119	+1		+37.0

דלק ונפט

דלק חיפושינפט1.0	3110	180	+10	+3	+70.0
דלק חיפושינפט5.0	1760	476	−60	−3.3	−395
דלק נפט אפ 2	1160	250	−25	−2.1	−668
פז חיפושי נפט	18320	102	−180	−1.0	−109
ינ.א.ל. 5.0	3518	814	−10	−3	−825
מ.ג.ג. 1.0	4290*	243	+30	+7	+158
*ביצוע חלקי 97.70%					
מ.ג.ג. 5.0	1705	1122	−40	−2.3	−807
פראיל ב 0.3	7810 תב	258	+710	+10.0	+182
צפון אמר נפט 1.	289	3443	+1	+4	+1877
צפון אמר נפט 5.	211 תב	2946	−24	−10.2	−3377
נפטא ש	1580000	2.0	−60000	−3.7	−4.0

נסחרות במט"ח

גוית מ	222

שערי קרנות נאמנות

שערי אגרות חוב

שערי מטבע חוץ ביום 09.12.86

סל – 1.4953   דולר יציג – 1.4917

המטבע	השינוי	בנקנוטים – לאומי קניה	בנקנוטים – לאומי מכירה	בנקנוטים – הפועלים קניה	בנקנוטים – הפועלים מכירה	בנקנוטים – דיסקונט קניה	בנקנוטים – דיסקונט מכירה	העברות והמחאות – לאומי קניה	העברות והמחאות – לאומי מכירה	העברות והמחאות – הפועלים קניה	העברות והמחאות – הפועלים מכירה	העברות והמחאות – דיסקונט קניה	העברות והמחאות – דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.004	1.45	1.522	1.45	1.52	1.45	1.52	1.4837	1.5023	1.4823	1.5007	1.4818	1.5004	1.4917
1 מארק גרמני	+0.002	0.72	0.76	0.73	0.76	0.72	0.76	0.7391	0.7483	0.7385	0.7478	0.7382	0.7475	0.7427
1 לישט	+0.002	2.06	2.16	2.07	2.17	2.07	2.17	2.1113	2.1378	2.1078	2.1341	2.1100	2.1365	2.1249
1 פרנק צרפתי	+0.001	0.22	0.23	0.22	0.23	0.22	0.23	0.2252	0.2280	0.2250	0.2279	0.2250	0.2278	0.2265
100 ינים יפאניים	+0.003	0.89	0.94	0.90	0.94	0.89	0.94	0.9145	0.9259	0.9138	0.9252	0.9124	0.9238	0.9188
1 גולדן הולנדי	+0.001	0.64	0.67	0.64	0.67	0.64	0.67	0.6533	0.6615	0.6533	0.6615	0.6518	0.6600	0.6569
1 פרנק שוויצרי	+0.002	0.86	0.91	0.87	0.91	0.86	0.91	0.8842	0.8953	0.8838	0.8948	0.8835	0.8946	0.8884
1 כתר שוודי	+0.001	0.21	0.22	0.21	0.22	0.21	0.22	0.2138	0.2165	0.2138	0.2165	0.2137	0.2164	0.2150
1 כתר נורבגי	+0.002	0.19	0.20	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1972	0.1997	0.1969	0.1993	0.1969	0.1993	0.1981
1 כתר דני	—	0.19	0.20	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1956	0.1981	0.1955	0.1980	0.1953	0.1978	0.1966
1 מארק פיני	+0.001	0.29	0.31	0.29	0.31	0.29	0.31	0.3008	0.3046	0.3006	0.3043	0.3003	0.3040	0.3025
1 דולר קנדי	+0.006	1.05	1.11	1.06	1.11	1.05	1.11	1.0787	1.0922	1.0776	1.0911	1.0756	1.0892	1.0845
1 דולר אוסטרלי	+0.001	0.92	1.01	0.93	1.00	0.94	1.00	0.9678	0.9800	0.9650	0.9770	0.9664	0.9785	0.9731
1 ראנד דרא"פ	+0.003	0.43	0.52	0.40	0.67	0.45	0.62	0.6677	0.6760	0.6658	0.6741	0.6670	0.6754	0.6716
10 פרנקים בלגיים	+0.001	0.35	0.36	0.34	0.37	0.34	0.36	0.3529	0.3574	0.3552	0.3596	0.3549	0.3594	0.3569
10 שילינגים אוסטריים	−0.014	1.03	1.08	1.03	1.08	1.03	1.08	1.0497	1.0628	1.0488	1.0619	1.0494	1.0626	1.0554
1000 לירטות איטלקיות	+0.002	1.04	1.10	1.04	1.11	1.04	1.11	1.0657	1.0791	1.0657	1.0789	1.0644	1.0778	1.0712
1 "סל" (ECU)	+0.004	—	—	—	—	—	—	1.5371	1.5564	1.5371	1.5563	—	—	1.5457
1 דינר ירדני	+0.011	4.07	4.32	4.10	4.36	4.09	4.33	—	—	—	—	—	—	4.2364
10 לירות לבנוניות	+0.001	—	—	0.23	0.24	0.18	0.25	—	—	—	—	—	—	0.2387
1 לירה מצרית	+0.002	0.74	0.78	0.75	0.80	0.74	0.79	—	—	—	—	—	—	0.7981

המעסיקים וההסתדרות מסכימים להצמיד עליית השכר לגידול בפריון

מאת חיים ביאור

קיימת הבנה בין המעסיקים הפרטיים לבין ההסתדרות לפיה הסכם המסגרת הבא יושתת על הצמדה בין עליית השכר לבין הגידול בפריון העבודה.

זאת אמר אתמול יו"ר ועדת העבודה בהתאחדות התעשיינים, אבי פילוסוף, במסיבת עיתונאים לקראת סמינר בינלאומי שיתקיים בתל־אביב על „פריון, צמיחה כלכלית ויחסי עבודה". לדבריו, עד כה היה כמעט בלתי אפשרי לקשור את מתן תוספות שכר להגדלת הפריון, אך עתה משנבלמה האינפלציה המשק התייצב יש לעגן קשר זה בהסכמי המסגרת הבאים.

פילוסוף הטעים שהפריון בארץ מפגר אחר הפריון במדינות המתועשות במערב אירופה וצפון אמריקה, „כי אצלנו קיימת תחושה שאפשר לחיות בכבוד גם מאי עבודה". האינפלציה השפיעה לרעה בכך שהעובדים לא השתכנעו שהגדלת התפוקה מצידם תביא להם תוספת שכר. הוא ציין שמנהלים רבים מונעים אף הם עלייה בפריון בכך שהם משקיעים סכומים גבוהים ברכישת ציוד למפעל, במקום לעודד עבודה במשמרות לילה.

נציג ההסתדרות גדעון בן ישראל, העומד בראש הוועדה המארגנת של הסמינר, הסכים עם דברי פילוסוף בדבר הצמדת העלייה בשכר עם הגידול בפריון, אם כי הדגיש שעניין זה חייב להיות רק אחד המרכיבים של הסכם המסגרת. לדבריו, כל עוד נמשך הקפאון בצמיחת המשק, אין מתבצעת רפורמה בשוק ההון ואין פריצת דרך בתחום ההשקעות, אזי הסיכוי היחיד לשינוי הוא בתחום הגידול בפריון העבודה.

בסמינר, שיתקיים החל מיום שלישי הבא במשך שלושה ימים, ישתתפו אנשי מדע, נציגי ממשלה, נציגי מעסיקים ציבוריים ופרטיים ואנשי ההסתדרות ואירגוני עובדים מחו"ל. כן ישתתפו מומחים מאירגון העבודה הבינלאומי ונציגי מפעלים מארה"ב ושבדיה.

„סולל בונה" זכה במכרז להקמת מבנים רפואיים ב־4 מיליון דולר

מאת חיים ביאור

„סולל בונה" מבצע פרוייקט של הקמת כפר עופרים ליד קריית שאול, המיועד לילדים אוטיסטים, בהשקעה של 1.5 מיליון דולר.

המבנה המרכזי בכפר ישתרע על שטח של 3,000 מ"ר והוא כולל כיתות לימוד, יחידות טיפול, חדרי אוכל ומתקני ריפוי בעיסוק וטיפול רפואי. עבודת הבנייה בכפר עופרים נמצאת בראשיתה ותסתיים בעוד 15 חודש.

פרוייקט אחר ש„סולל בונה" מבצע הוא בניית מבנה בשטח 2,400 מ"ר עבור מחלקת אף אוזן וגרון במרכז הרפואי החדש ע"ש שיבא בתל־השומר. בימים אלה הסתיימה בניית השלד, בהשקעה של 750 אלף דולר ובסך הכל תגיע עלות הבנייה ל־1.5 מיליון דולר.

בבית חולים „איכילוב" בתל־אביב זכה „סולל בונה" במכרז לבניית אגף חדש וכן קומת הכניסה לבית החולים החדש, בהשקעה של מיליון דולר.

למפעלי הגליל כדאי להעסיק לבנונים בגלל שכרם הנמוך

הפועלים הלבנונים רואים בשכר המוצע בישראל – שכר גבוה

מאת שמעון וייס

מערכת הקשרים הענפה וארוכת הימים בין ישובי הצפון לתושבי דרום־לבנון הולידה כמה אבסורדים מוזרים שמצליחים להתממש, כנראה, רק משני צידי גבול הצפון. בתקופה האחרונה רבו פניותיהם של מפעלי תעשיה בגליל לשלטונות צה"ל ויחידת הקישור הישראלית לדרום־לבנון בבקשה לבדוק אפשרות להגדיל את מספר הפועלים הלבנונים הבאים לעבודה מדי בוקר בשטח ישראל. מנהלי המפעלים הסבירו את פנייתם בכך שהשכר המועט יחסית המשולם לפועלים הלבנונים הופך אותם לכדאיים מבחינתו של מנהל המפעל הישראלי, זאת לעומת השכר הגבוה יחסית, מבחינתו, שהוא נדרש לשלם בעבור העסקת הפועל הישראלי.

זהו, מן הסתם, רק צידו האחד של המטבע. מסתבר כי הפועלים הלבנונים לא מתעניינים כל־כך בהשוואות שעושים מנהלי מפעלי תעשיה ומובטלים ישראלים באשר לשכר המשולם במשק. עבור הלבנונים, מתברר, השכר במשק הישראלי הוא גבוה לאין שעור מהשכר שהם מקבלים בעבודותיהם בדרום־לבנון ואף מצפון לרצועת הבטחון. לפיכך רבו באחרונה הפניות של הפועלים הלבנונים לשלטונות ישראל בבקשה לאפשר קבלתם לעבודות בשטח ישראל ואין הם בוחלים בכל עבודה בין קבועה ובין מזדמנת.

התוצאה: מספרם של הפועלים הלבנונים הבאים לעבודה בשטח ישראל עתיד לגדול בתקופה הקרובה מכחמש מאות מדי יום לכשמונה מאות בממוצע ליום. השכר, לעומת זאת, שישלמו המפעלים בגליל לפועלים מקלעה, מרג' עיון ושאר כפרי דרום לבנון ירד וכולם יהיו מרוצים, חוץ משירות התעסוקה.

„הפועלים הנפקות" תגייס 22.5 מיליון ש"ח באג"ח

מאת סופרת „דבר"

„הפועלים הנפקות" מקבוצת בנק הפועלים, עומדת לצאת בשתי הנפקות של אגרות חוב לציבור בסכום כולל של 22.5 מיליון ש"ח. שתי ההנפקות תוצענה לציבור בדרך של מכרז.

הנפקה אחת, בסכום של 15 מיליון ש"ח, תהיה של אג"ח רשומות על שם 1990־1996, צמודות למדד ונושאות ריבית בשיעור שלא יעלה על 8.5% לשנה. כספי ההנפקה מיועדים למתן הלוואות לבתי מלון למימון השקעות בשיפוצים ולהון חוזר.

הנפקה שניה, בסכום של 7.5 מיליון ש"ח, היא של אג"ח רשומות על שם 1992־2000, צמודות למדד ונושאות ריבית שלא תעלה על 8.5% לשנה. כספי הנפקה זו מיועדים למתן הלוואות לתעשיות מזון תנובה, אגודה שיתופית חקלאית בישראל בע"מ.

ז'ק נאסר יקבל מפי.בי. 1.22 מיליון דולר כדיבידנד

בכך יחזיר חלק קטן מהשקעתו ברכישת הבינלאומי (באמצעות פי.בי), שהסתכמה ב־22.5 מיליון דולר

מאת יואב יצחק

איש העסקים ז'ק נאסר, שרכש את השליטה בבנק הבינלאומי, יקבל מחברת האם של הבנק פי.בי., דיבידנד בסכום של 1.22 מיליון דולר, ובכך יחזיר חלק מהשקעתו.

ז'ק נאסר רכש כזכור את השליטה בבינלאומי באמצעות פי.בי מידי כונסי הנכסים של חברת דנות בסכום של 22.5 מיליון דולר. כבר עם כניסתו לחברה, רווחו ההערכות, כי נאסר יבקש להחזיר חלק מהשקעתו, וינצל את הרווחיות הגדולה של הבנק לשם חלוקת דיבידנדים גבוהים. ציפיות אלה באו לידי ביטוי גם בבורסה: ביקושים גדולים ורצופים הופיעו בחודשים האחרונים למניות הבינלאומי ופי.בי, הנסחרות בבורסה.

בבורסה רווחו שמועות כי הרוכשים קשורים לז'ק נאסר, אף כי השמועות הוכחשו. עתה התברר, כי ציפיות רוכשי המניות הצדיקו עצמן: בהודעות האחרונות שמסרו הבנק הבינלאומי וחברת האם פי.בי, נמסר, כי הבינלאומי יחלק דיבידנד של 155%, ופי.בי תחלק דיבידנד בשיעור של 200%. יום האקס לקבלת הדיבידנד נקבע ל־10 בדצמבר.

מדיניות חלוקת הרווחים של פי.בי השתנתה כאמור עם רכישת החברה על ידי ז'ק נאסר. ב־7 באוקטובר חילקה החברה מרווחיה סכום של 709 אלף ש"ח כדיבידנד לבעלי המניות: ב־1 לדצמבר נתנה לבעלי מניותיה דיבידנד נוסף, בסכום של 1,294 אלף ש"ח. הדיבידנד עליו הודיעה עתה החברה יסתכם ב־3,544 אלף ש"ח. יוצא איפוא, כי בתוך שלושה חודשים, תחלק החברה לבעלי מניותיה, דיבידנד בסכום של 5,547 אלף ש"ח. נאסר מחזיק ב־51% ממניות השליטה בפי.בי ורק 33% מהון המניות של פי.בי. מאחר וחלוקת הדיבידנד מתייחס למחזיקים במניות ההון, הרי שחלקו של נאסר בדיבידנדים של פי.בי. יגיע ל־1,830 אלף ש"ח (1.22 מיליון דולר). נדגיש, כי כל הדיבידנדים חייבים בניכוי מס: כאשר וז'ק נאסר מחזיק את השליטה בפי.בי. באמצעות חברה זרה, יחוייב במס מוקטן.

בתנועות הקיבוציות מחפשים מודל לשיתוף הון פרטי במפעלים

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

בתנועות הקיבוציות נדונה לאחרונה הצעה לגיבוש נוסחה חדשה שתאפשר גיוס הון פרטי לשותפות במפעלים קיבוציים. נוסחה כזו תאפשר להרחיב את המפעלים במחירי הון סבירים ונמוכים בהשוואה להון ממקורות אחרים.

מדובר בניסיון לאתר מודל שיאפשר שיתוף הון פרטי במפעלי הקיבוצים ללא פגיעה בהפעלה האוטונומית של המפעל על ידי הקיבוץ, והיינו השותף הפרטי לא יקבל בעלות או ניהול של מיפעל קיבוצי.

בין ההצעות שנדונו דובר על מכירת אגרות חוב נושאות ריבית מינימלית מובטחת בתוספת פרמיה, שתיקבע על פי מכירות המפעל ורווחיו. כן מוצע שהשותף הפרטי יטפל בשיווק בחו"ל ויהנה מרווחים לפי היקף ההשקעה והמכירות. הצעה אחרת היא להעניק לשותף הפרטי חלק בבעלות על הציוד הנייד במפעל, שאותו יוכל לקחת אם תפורק השותפות וזאת כדי למנוע מצב שבמקרה של פירוק יתבע השותף הפרטי בעלות על המפעל הממוקם בקיבוץ.

יורם קרול לתפקיד בתק"ם

מאת סופרת „דבר"

ד"ר יורם קרול, מקיבוץ שפיים, יהיה מרכז קרן התק"ם. יורם קרול, יליד כפר גלעדי, מרצה לכלכלה באוניברסיטה העברית ובמדרשת רופין, מסיים בעוד שבועות אחדים תקופת שבתון בארה"ב.

עגבניות מספרד – לא שזיפים מקליפורניה – כן

אלף טון שזיפים ייובאו מארה"ב באישור משרד התעשיה

מאת שמעון וייס

בעוד משרדי האוצר והחקלאות והחקלאים בכל רחבי הארץ מתווכחים ביניהם על יבוא עגבניות מספרד לארץ, אישר באחרונה משרד המסחר והתעשיה למפעל ליבוש שזיפים במושב מירון שבגליל לייבא אלף טון שזיפים מקליפורניה. האישור למפעל ניתן בעקבות מחלוקת שפרצה בין נציגי החקלאים לנציגי התעשיינים בוועדה בינמשרדית מיוחדת שהוקמה לצורך מציאת פשרה בדבר מחיר השזיפים לתעשיה.

נציגי החקלאים בוועדה דרשו חמש מאות דולר עבור כל טון שזיפים ואילו התעשיינים הסכימו לשלם רק ארבע מאות דולר. משרד החקלאות מצידו היה מוכן להוסיף שלושים דולר בלבד להצעת התעשיינים וכך הגיע המו"מ למבוי סתום.

המפעל במירון נאלץ לחפש אפשרויות אחרות לאספקת השזיפים כדי שהיצור לא ייפגע ומנהליו מצאו זאת בקליפורניה. הם התמו על עיסקה ליבוא כאלף טון שזיפים למפעל בגליל בהיקף של למעלה ממאה אלף דולר. משרד המסחר והתעשיה העניק למפעל במירון אישור חד־פעמי ליבוא השזיפים מחו"ל. עם זאת נמסר ממשרד התעשיה, כי במידה ויבקשו מנהלי המפעל במירון רשיון חדש בשנה הבאה, יישקל הדבר מחדש.

בשלב זה אין כוונה להטיל מיסים על שוק ההון

מאת יואב יצחק

עד אתמול לא נדונה שום הצעה מעשית להטלת מיסים על שוק ההון. כך מדגישים מקורות בכירים במשרד האוצר.

לדברי אותם מקורות, הרפורמה במיסים שתוגש כפי הנראה לשרי הממשלה כבר בשבוע הבא, מתייחסת בעיקר לרפורמה הדרושה במסים למפעלים באיזורי פיתוח, ולמיסים שונים בתחום החברתי. הכוונה היא לבטל חלק מהפטורים הקיימים כיום, ולבצע את הרפורמה הנדרשת בצד ההכנסות של השכירים ולא בצד הנוגע לחיסכון.

הרפורמה המצומצמת המתוכננת בכל זאת בשוק ההון, נוגעת בכל הידוע לדיבידים ולניכויים החלים על הפרשות מעבידים לקרנות השתלמות וביטוח לאומי. כאמור, אין בשלב זה כל תוכנית מעשית להטלת מיסים על שוק ההון.

יצויין, כי באחרונה גוברים הקולות הדורשים להטיל מיסים על הנכסים הפיננסיים של הציבור. במשרד האוצר הועלו לא אחת הצעות בעניין זה, אולם נוכח הרגישות הציבורית והחששות, מפני זעזועים קשים בשוק ההון – נגנזו ההצעות.

באוצר חוסכים על תה:

במקום לדון בקיצוץ ממשי ביחידות מיותרות במשרד האוצר

מאת שלמה קרמר

באגף התקציבים יודעים לומר שאין קיצוץ במשרדים המופקדים על תקציב משרד האוצר, ידעו לומר שגם במשרד האוצר אין קיצוץ.

באוצר מבקשים קיצוץ של ממש. בדיונים עם המשרדים, בטיוטות ובניירות העבודה מציע האוצר למשרדים לבצע שינויים מבניים בסיסים לאחר פונקציות לבטל יחידות, לצמצם בכוח האדם לקצר תהליכים ביורוקרטים, לבטל שרותים, להעביר שרותים לסקטור הפרטי וכו'.

משרד האוצר מטיח בקורת על קיצוצים „סמנטים" שנעשים במשרדים. כך למשל נמתחה באוצר בקורת על כך שהקיצוץ בבטחון נעשה במלאים ובנושאים זמניים וחד־פעמיים ולא בתשתית ההוצאה.

בימים אלה מתגאה הנהלת האוצר כי היא עצמה ביצעה קיצוץ אך המבקרים מכנים אותם „קיצוצי ראווה": לא מגישים תה לעובדים, אין נייר, ואפילו חוסכים בנייר טואלט בשירותים.

סגן המנהל הכללי בני דסה, גאה בכך, שאת ההסקה במשרד האוצר מפעילים, בקור הירושלמי, לשעות ספורות ביום. דרישות היחידות באוצר להוצאות שוטפות – נדחות אף הן.

באגף התקציבים הצטברו במשך השנים הצעות לקיצוצים ממשיים: מדובר למשל, במכירת „המדפיס הממשלתי", בהעברת הטיפול בנפגעי פעולות הנאצים למוסד לביטוח לאומי, כן הוצע לאחד את מס ערך מוסף עם מס הכנסה, ולצרף את יחידות המטה שלהן ולהקים למשל יחידת חקירות ומודיעין מרכזית, יחידות הוצאה לפועל מרכזיות וכו'.

גם הרעיון לצמצם את רשות החברות הממשלתיות, יחידה „חכרת שינים", אינו חדש.

הרעיון להחזיר את הגבייה של מס הכנסה וביטוח לאומי נידון, – אך לא מתקדם לביצוע.

למרות שהאוצר ויתר על מעורבות בתחום ההסקעות, נותרו עוד „זנבות" של פעילויות בתחום זה באוצר. גם פעולות נציבות שרות המדינה הצטמצמה עם הקמת יחידת שכר עצמאית.

במשרד האוצר, ביורוקרטיה אדירה, חסר מערך הכנון ופיתוח משאבי אנוש.

כאמור, באוצר עצמו לא התקיים דיון בקיצוץ ממשי ביחידותיו, ועל כך אומרים במסדרי הממשלה: באוצר אין קיצוץ ובזה דורשים מאתנו?

פ.מ.א. נערכת להפקה מסחרית של אנרגיה מפצלי שמן

פרוייקט עתידי בנגב יעסיק כ־2000 עובדים

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

חברת פ.מ.א. (פיתוח משאבי אנרגיה) מתכננת להקים בעשור הבא יישוב מסחרי בנגב שיכלול תכנון, הקמה והפעלה של תשלובת מסחרית לייצור נפט מפצלי שמן בהיקף של 20 – 40 אלף חביות ליום וכן של תחנת כוח אזורית. לפי התכנית יעסיק פרוייקט עתידי זה כ־2,000 עובדים.

כיום מרוכזות קריית פ.מ.א. במרבץ „רותם ימין" ליד ערד וזו משמשת מרכז תכנון שירותים ומנהל למתקני חלוץ ניסיוניים עם צוות של 60 עובדים.

פ.מ.א. היא חברה ממשלתית בשיתוף כימיקלים לישראל, בתי הזיקוק, שלוש חברות הדלק וחברת החשמל.

כיום נערכת פ.מ.א. לשלב הפיתוח השני (שלב ההדגמה) הכולל תכנון, הקמה והפעלה של שני מתקני הדגמה. האחד, למיצוי נפט מפצלים והשני לייצור כוח וחום בשריפה ישירה. בכיתות שלב זה יושקעו כ־50 מיליון דולר.

המאגרים של פצלי שמן אשר אמורה פ.מ.א. לנצל כוללים 10 מיליארד טונות פצלים המסוגלים לספק למשק האנרגיה של ישראל כ־500 מיליון טונות נפט וכ־140 מיליון טונות מוצרי אנרגיה נוספים.

בסך הכל ישנם שלושה מרבצים ברותם ימין דרומית לערד, בצין ובאורון.

„לוידס" סירבה להשתתף בארגון רשת הגנה על תעשייני יהלומים

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

חברת הביטוח הבריטית „לוידס" סירבה באחרונה לקבל הצעה של תעשייני יהלומים מישראל לפיה תשתתף החברה בעלויות הקמת רשת הגנה בין כל המפעלים העוסקים בייצור יהלומים בארץ.

לפני זמן מה הציעו מספר שותפים בישראל, שלוידס תשתתף בעלויות של ארגון רשת הגנתית שלה ומרכזת שתקשר בין מפעלי היהלומים השונים ותסייע בדרך זו להקטנת מספר מקרי השוד, אובדן הכספים ותשלומי ביטוח בהתאם.

לוידס הודיעה מצידה כי היא מתרכזת בעסקי ביטוחים בלבד ואיננה מעוניינת להכנס לעסקים נוספים הקשורים במערכות הגנה. החברה הודיעה מפורשות כי אין בדעתה להשתלב בפרוייקטים של רשתות הגנה על מפעלי היהלומים בארץ.

בעשרת החודשים הראשונים של 1986 הסתכמו ההפסדים המצטברים ממעשי שוד מזויינים במפעלי יהלומים בארץ לסך של כארבעה מיליון דולר. כן דווח על הפסד של כ־500,000 דולר נוספים כתוצאה מאובדן חבילות יהלומים בבנייני הבורסה. עם זאת יש להדגיש כי יחסה של „לויד" לתעשייה המקומית הוא חיובי ביותר ולאור זאת הפרמיות שבהן מחייבת החברה הלונדונית את התעשייה בישראל הן נמוכות יחסית למרכזי ייצור ועיבוד יהלומים אחרים ברחבי העולם.

ההסתדרות תקים חברה־בת שתנפיק כרטיסי חבר ממוחשבים וממוגנטים

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

ההסתדרות מנהלת דיונים בימים אלה להנפקת כרטיסי חבר לחברי ההסתדרות שיחליפו את פנקסי החבר הקיימים. מדובר בהנפקה בהיקף אדיר של כשני מיליון כרטיסים, שיהיו במתכונת כרטיסי האשראי המקובלים, היינו עשויים פלסטיק ומכילים פס מגנטי לזיהוי.

ההסתדרות בדקה באחרונה אפשרות להפיק את הכרטיסים החדישים בחו"ל ובחנה דרכי התקשרות עם חברות במערב אירופה וארה"ב אך עד כה לא התקשרה עם מפיק בחו"ל.

לסופר „דבר" נודע כי הבירורים העלו כי רמת הביצוע היכולת של המפיקים בחו"ל אינם עומדים בקריטריונים המחמירים הנדרשים על ידי ההסתדרות, ולפיכך תוקם, בכל הנראה, חברה־בת במסגרת „בור" שתעסוק בהפקת הכרטיסים.

הכרטיס החדש יכיל כאמור פס מגנטי שישמש לצורך איתור פרטים במחשב, כלומר הכרטיס יועבר במתקן ממוחשב ולאחר זיהוי פרטי בעל הכרטיס ניתן יהיה לקלוט על צג מחשב את כל הפרטים הנוגעים לחבר, לרבות זכאות לשירותי קופ"ח תשלומים וכו'.

הכרטיס החדש אמור להחליף את הפנקסים הקיימים (הפנקס האדום) מאפריל 1987, אם יצליחו לעמוד בלוח הזמנים שהציבו להשלמת הפרויקט.

חשדות למעורבות דוד אפל בפרשיות פליליות נוספות – בנספח סודי לשופט

ביהמ"ש יחליט היום אם להאריך מעצר אפל וגצל אייזנברג ממס הכנסה

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

שופט בית משפט השלום בתל־אביב, ראובן זיו, ימסור היום את החלטתו בדבר המשך מעצרם של גצל אייזנברג (65), פקיד המס הבכיר לשעבר, החשוד בקבלת שוחד, ודוד אפל (36), מאנשי מחנה לוי בתנועת „חרות" החשוד במתן שוחד לאייזנברג בתמורה על קבלת מידע פנימי על חקירות שהתנהלו נגדו ונגד הקבלן שלום גניש השוהה בחו"ל.

עצור נוסף בפרשה זו, שלום פרוסק, שלם חברת „אדירים", השייכת, בין היתר, לגניש, יובא היום בפני שופט לדיון בהארכת מעצרו לאחר שנעצר בחשד סיוע למתן שוחד בעת שרשם את השיקים עבור שהייתו של אייזנברג ורעייתו במלון בים־המלח. פרוסק מכחיש את כל העובדות שהוצגו בפניו על ידי חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה במטה הארצי העוסקים בפרשה מראשיתה.

אפל, אחד הבעלים של חברת „אדירים", שבה שותף כאמור גניש, הורה, על פי החשד, לפרוסק לקנות כרטיסים בשביל אייזנברג ורעייתו לשהייה במלון לשבעה ימים עם פנסיון מלא. ההזמנה והתשלום, עוד לפני תחילת החופשה, בוצעו במלואם על ידי פרוסק בשיק אישי שלו. כל המסמכים בנושא זה נמצאים בידי החוקרים.

אייזנברג טען בעת חיפוש שנערך בביתו כי היה בחופשה בבית מלון בשנים 85/86 ולא לפני כן. בביתו נמצאה קבלה מ־10.8.1983 על תשלום במזומן עליה אמר החשוד כי נזכר שהיה בחופשה במלון „גני שולמית" ושילם את הכסף למלון לפני תחילת החופשה.

בבדיקה במקום עבודתו – במחלקת החקירות של מס ההכנסה בתל־אביב – התברר כי אחרי 10.8.1983 לא היה כלל בחופשה. הוא היה בחופשה בתאריכים 28.7.1983 – 7.8.1983. כן נמצא ברשות החוקרים „ואוצ'ר" (כרטיס הזמנה של בית מלון) למלון הנושא את שמו של החשוד ושל אשתו, למלון „גני שולמית" לתאריכים 27.7.1983 – 2.8.1983 עליו כתוב: חדר יחיד – פנסיון מלא עבור מר וגברת אייזנברג – 25,875 שקל כולל מע"מ". על ה„וואוצ'ר" כתוב גניש – דוד אפל. ה„וואוצ'ר" הוא מתאריך 26.7.1983.

החוקרים חושדים – לאחר שתפסו שיקים של חברת „אדירים" – כי אייזנברג קיבל במשך תקופה ארוכה שוחד מ„אדירים". ברשות היחידה מידע על כך שנמסרו אזהרות ל„אדירים" מחקירות של מס ההכנסה שעמדו להתבצע בחברה. כן ברשות היחידה מידע נוסף על קבלת טובות הנאה מחברת „אדירים" בסכומים גדולים.

החקירה המרכזית של החוקרים מתנהלת נגד אפל. קיימים חשדות למעורבותו הפעילה בפרשיות פליליות נוספות שחקירתן בתחילתה ואשר פורטו בנספח סודי שהועבר לשופט. החשדות נוגעים למתן שוחד וטובות הנאה לעובדי ציבור נוספים וקבלת שירותים שונים תמורתם.

בחקירתו טוען דוד אפל כי איננו זוכר דבר בקשר לפרטים שהוצגו לו. אף שהוצגו לו מסמכים הנוגעים לנשוא שיבוש הליכי החקירה ובידוי הראיות שבוצע לכאורה על ידי אדם מסויים שהוא בעל עבר פלילי, הוא אמר שאיננו זוכר כלום.

החוקרים מתנגדים לשחרורם של אייזנברג ואפל ממעצר, ודרשו לעצור את השניים ל־10 ימים.

דוד אפל (משמאל) עם פרקליטו, עו"ד ראובן ריבלין
(צילום: ישראל סימיונסקי־פ.פ.א)

הוראת ערבית בבתי"ס תיכוניים דתיים ירודה ביותר – קובע סקר

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

מצב הוראת השפה הערבית ותרבותה בקרב הציבור הדתי „ירוד ביותר". כך עולה מסקר פנימי שערך האגף לחינוך הדתי במשרד החינוך.

בבתי־ספר דתיים כמעט שאינם מלמדים ערבית בחינוך העל־יסודי. במסגרת זו לומדות ערבית רק בנות, ואף זה במספר מצומצם. מנהלי הישיבות התיכוניות, הקולטות את הבנים הדתיים סבורים, שאין לגזול זמן לימודים ולהקדישו ללימוד ערבית.

ראש היחידה להוראת השפה הערבית במשרד החינוך, אלוף־משנה נסים עצמון, מסר כי מורים מבתי־ספר דתיים במיעוט שאינם משתתפים בהשתלמויות להוראת הערבית, ובפגישה שקיים עם מנהל האגף לחינוך דתי יעקב הדני, ועם הממונה על הנושא במגזר הדתי ד"ר נתן גרינבוים, הובהר לו כי מנהלי האגף נותנים גיבוי לתפיסת המחנכים הדתיים האומרת כי „אין זמן" להוראת השפה הערבית במגזר זה.

יצויין שעמדת החינוך הדתי אינה עולה בקנה אחד עם עמדת שר החינוך יצחק נבון, לפיה הוראת הערבית עומדת במקום ראשון במעלה במערכת החינוך. השר נבון סבור כי לימוד הערבית עשוי למנוע התנגשויות מיותרות בין העמים הנובעות מבורות ואי הכרות.

ד"ר גרינבוים הכחיש כי עמדת האגף כלפי הוראת הערבית שלילית. „אנחנו מודאגים מהמצב שהתגלה בסקר ואנחנו מוכנים לזרז את המערכת שאנו מופקדים עליה להרחיב ולהתמודד עם הנושא", אמר.

הרחבת לימוד הערבית היא פרי יוזמה משותפת של הרמטכ"ל משה לוי ושר החינוך יצחק נבון. תוכנית חדשה שעובדה במשרד החינוך כוללת ביטול הוראת השפה הערבית בכיתות בית־הספר היסודי והעתקתה לכיתות הגבוהות בבית־הספר העל־יסודי. כדי לבצע מהפך זה מכין משרד החינוך צוות מורים בעלי רמה גבוהה ותוכניות חדשות המתאימות לבתי־ספר על־יסודיים. לפי הערכות תהיה מערכת החינוך מוכנה להנהגת השפה הערבית כמקצוע חובה לכל הניגשים לבחינות בגרות רק בעוד שמונה שנים.

הברפלד תוקף את זנבר

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

יו"ר האגף של האיגוד המקצועי, חיים הברפלד, תקף אתמול בישיבת הוועדה המתאבלת של האגף את עמדות משה זנבר, יו"ר מועצת המנהלים של „סולל בונה". זנבר, יחד עם מנכ"ל הקונצרן אהוד סילו, הגיש התפטרות, בין השאר בגלל פסיקת הברפלד על תוספות שכר המכבידות על המצב הקשה של הקונצרן. הנוכחים בישיבת אתמול התרשמו שהברפלד כלל לא יצטער אם זנבר לא יחזור בו מהתפטרותו.

לעומת זאת נמנע הברפלד מלתקוף את סילו הפועל, לדבריו, בצורה עניינית.

בהתכוונו לזנבר, תקף הברפלד „נסיונם של מנהלים ב'סולל בונה' להאשים את האגף לאיגוד מקצועי בקשיים שבהם נתקלת ההנהלה במאמצי ההבראה של הקונצרן". הוא ציין שפיטוריהם של כ־3,000 עובדים מהקונצרן התאפשר רק בזכות הסיוע של האגף לאיגוד מקצועי. „טועה מי שסבור כי צריך לבסס את תוכנית ההבראה של 'סולל בונה' בעיקר על פיטורים ופגיעה מתמשכת בשכר", הוסיף הברפלד.

משה זנבר, שהתבקש אמש להגיב על דברי הברפלד, אמר ל„דבר": „אינני רוצה להתייחס להתבטאויות אלה. ביקשו ממני לסייע ל„סולל בונה' ואת אני עושה".

בתוך כך מתברר ש־800 עובדים ומניים ו־1,500 ערבים מהשטחים המועסקים ב„סולל בונה" לא קיבלו אתמול מענק בסך 70 שקל ששולם לאלפי העובדים הקבועים בקונצרן על פי פסיקת הברפלד. מזכיר הסתדרות פועלי הבניין, שלמה רהאן, מחה על כך בפני ראש האגף לכוח אדם בקונצרן, משה סיומקין, אך האחרון אמר שהקונצרן לא ישלם את המענק לזמניים ולפועלי השטחים מאחר שפסיקת הברפלד לא חלה עליהם.

חייל נהרג בתאונה

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

רס"ב בצבא קבע נהרג אתמול וארבעה נוסעים נפצעו קל ובינוני בתאונת דרכים שאירעה אתמול בבוקר בצומת עמיעד בגליל. אחד הפצועים הוא חייל. כל הפצועים הועברו לבית־החולים.

● אחד מסוכני הביטוח הגדולים בקריות, מרדכי סיקוצקי (45), מקריית חיים, מואשם בבית המשפט המחוזי בחיפה בגניבה בידי מורשה, בהפצת מסמך מזוייף בנסיבות מחמירות ובזיוף בכוונה לקבל דבר במרמה.

„כמו בתקופת דייוויד קופרפילד" – קובל מאיר שמגר על קשייהם של השופטים

שריר רומז לפרשת נקש: החשיבות היא אם האדם פנימה שלם עם עצמו ואם הוא יודע שבינו למצפונו הוא עשה את הצעד הנכון

(ע). – נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, אמר אתמול כי מערכת המשפט בישראל דומה כיום בתכונות רבות למערכת המשפט בתקופה העות'מנית ויש לעשות הכל כדי לקדמה לעידן המודרני.

שמגר אמר את הדברים בטקס השבעת שלושה שופטים, שנערך במשכן הנשיא בירושלים. לדעתו יש קשר בין האמצעים הניתנים לבתי המשפט לבין יכולתם לבצע את תפקידם. „ברור שניתן היה לפתור את בעיות המתרפקים על שערי בתי המשפט מכיוון שהתור ארוך ומתמשך ואינם נענים, לא ניתן היה להעניק לבתי המשפט אף מקצת מכל אותם אמצעים שכל רשות ממלכתית ציבורית אחרת כבר חולקת עליהם שנים רבות", אמר.

שמגר ייחד את הדיבור בעיקר לצורך של השופטים לרשום בידם פרוטוקולים כמו „בתקופת דייוויד קופרפילד", במקום להכניס לשימוש מחשבים.

עוד אמר כי בתי המשפט צריכים לתרום, יותר מכל מסגרת ממלכתית אחרת, לקביעת דפוסים של סבלנות וסובלנות בחברה הישראלית. זאת, מעבר לתרומה השיפוטית הצרה. הוא ציין לשבח את העובדה שבתי המשפט שוקלים כל דבר בצורה עניינית ללא שיקולים זרים.

שר המשפטים אברהם שריד קבע גם הוא כי יש פער גדול בין יכולתם של השופטים ועובדי מערכת המשפט לבין האמצעים שהעמידה לרשותם המדינה. „זו הזנחה רבת שנים שצריך להקן אותה", אמר.

ברמזו להחלטתו לא להסגיר את ויליאם נקש אמר שריד, כי כל אדם עומד לפעמים לפני הכרעות קשות ביותר. „החשיבות היא אם האדם פנימה שלם עם עצמו ואם הוא יודע שבינו לבין מצפונו, בינו עם אלוהים, הוא עשה את הצעד הנכון, את ההחלטה הנכונה".

בטקס נשבעו אמונים ארבעה שופטים: רות אבידע לשופטת שלום בבית המשפט בבאר שבע, מנחם ברוך לשופט בית הדין האזורי לעבודה בנצרת, עודד אליגון לשופט שלום בקריית גת ורחובות ודורון ביילום לשופט בית הדין האזורי בנצרת.

תוצאות הגרלת ה„לוטו" 49/86

בהגרלת הלוטו מס' 49/86 שהתקיימה ביום 9.12.86 עלו בגורל המספרים הבאים: 2, 3, 6, 12, 15, 37.

המספר הנוסף הוא: 14

● פגישה שנערכה אתמול בין השר לענייני דתות, זבולון המר, לבין הקאדים השרעיים המוסלמים הביאה השר לתת עדיפות לפתיחת בית־דין שרעי בירושלים, שיטפל בענייני המעמד האישי של המוסלמים באיזור.

(נתן רועי). – בחצר מעופשת, מתחת לכיפת השמים, בפינת רחוב יונה הנביא 35 בתל־אביב מתגוררים זה חצי שנה בני משפחת סטרקוב: האב ליאוניד, האם דינה והבן גיאורג. השלושה עולים מברה"מ אינם מתגוררים בבית אלא באוהל. סיפורם כבר הופיע בכמה עיתונים באוגוסט השנה, אך מאז לא אירע דבר: בני המשפחה ממשיכים להתגורר, למרות הגשמים והקור העז, מתחת לכיפת השמים. הם מתקלחים בחדרון מפח מגולוון, שבנו בעצמם, ועושים צרכיהם ישר לתוך צינור ביוב. האב, נוצרי, מקבץ נדבות למחייתו והאם, יהודיה, מנקה את החצר, מבשלת ואופה. הבן בן 17, לומד אנגלית משידורי הבי.בי.סי ומספרים שמותן לו אביו. בערב ישנים השלושה בשקי שינה בתוך האוהל הזעיר המכוסה יריעת פלסטיק. השלושה הגיעו לישראל לפני שלוש שנים. הם שוכנו במלון „אירופה", שבו חוסים אנשים שונים, בתל־אביב ובמולי השנה הוצאו ממנו אל הרחוב על־ידי אנשי ההוצאה לפועל. בני המשפחה, שכבר היו ביוון וגורשו בחזרה לישראל, אינם מוכנים לקבל שום פתרון שיקומי „שעובר בבית סוהר", כדברם. הם טוענים כי את הגשמים הם יעברו בשלום. „יש לנו להתגורר כאן עוד שנתיים לפחות ובינתיים איננו מוכנים לקבל כל פתרון שמשמעותו מאסר כפי שדורשים השלטונות". מדוע הם ישנים ברחוב? נראה כי המדובר במשפחה בעלת מגבלות בלתי ברורה. האשה טוענת כי הם ניסו להשיג עבודה ולא מצאו. הבעל טוען כי רודפים את משפחתו עוד מברה"מ. הבן איננו מדבר. אנשי אגף הרווחה בעיריית תל־אביב ביקרו במקום כמה פעמים אך עד בה לא נמצא כל פתרון למשפחה. דובר העירייה, בני כהן, אמר בתגובה, כי המשפחה מסרבת לקבל כל עזרה. סגנית מנהלת אגף הרווחה, דבורה אליאב, ניסתה להידבר איתם אך ללא הועיל. בני המשפחה גם לא הסכימו לעבור בדיקה פסיכיאטרית. הם אומרים כי אינם מוכנים לדבר עם איש אלא עם המשטרה.

בני משפחת סטרקוב מברה"מ, מימין לשמאל: האב ליאוניד, האם דינה והבן גיאורג, באוהל מגוריהם. למעלה: האב ליאוניד מטפל בחפצי המשפחה שבחצר
(צילומים: יוסי אלוני־פ.פ.א)

קיסר נגד הסתגרות

מאת סופר „דבר" לענייני עבודה

„התנועה הקיבוצית אינה מעורבת מספיק בתהליכים הכלכליים והחברתיים במדינה. אסור שחברי הקיבוצים ימשיכו להסתגר בד' אמות של גדר המשק" – אמר אתמול מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, בפגישה עם ראשי מפ"ם והקיבוץ הארצי בגבעת חביבה.

קיסר קבל על כי בעבר היתה התנועה הקיבוצית „חוד החנית" של המאבקים החברתיים ואילו כיום היא אינה פעילה במאבקים שמנהיגה ההסתדרות.

דבריו של המזכ"ל עוררו ויכוח ממושך בקרב ההנהגה של הקיבוץ הארצי, שארך כמה שעות. רבים מהם הבטיחו לעשות לחיזוק שיתוף הפעולה בין ההסתדרות לבין התנועות הקיבוציות.

בלומנטל מציין ממדי הענק בכישלון עסקי

(ע). – „כישלון עסקי" הוא תופעה הלובשת ממדי ענק במשק הישראלי והסיבה העיקרית לכך היא ניהול כושל – אמר אתמול נפתלי בלומנטל, מבקר ההסתדרות, בישיבת מזכירות מועצת פועלי תל אביב־יפו שניהל תדי קאופמן, מזכיר המועצה.

לדברי בלומנטל נרשמו עד ספטמבר השנה 2453 מקרים של כישלון עסקי מצטבר לעומת 1600 עד לספטמבר 85 ו־260 עד ספטמבר 84. שני שלישים מהכשלונות היו בתחום התעשייה, מסחר ושירותים והשאר בבניה, בתיירות ובתחבורה.

בלומנטל הטעים כי בארה"ב ניתן היה למנוע 93 אחוז מהכשלונות העסקיים באמצעות ניהול נכון. בישראל לעומת זאת קשה לקבוע את המניע המדויק לכשלון. „סולל בונה – האם זה כישלון ניהולי או התחשבות באיגוד מקצועי; התמוטטות הבנקים – כישלון ניהולי או רשלנות פושעת", שאל בלומנטל. הוא הדגיש כי לא הגודל משפיע על היקף הכישלון: „עסקים גדולים אינם ערובה ליציבות והם עלולים להתמוטט בלי שום קשר לעוצמה שצברו".

מציע לא להציג מועמד לסגן שני ללהט

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

בסיעת המערך בעיריית תל־אביב הועלתה בימים האחרונים הצעה שעל־פיה אף לא אחד מחברי הסיעה יציג את מועמדותו לתפקיד סגן ראש העירייה במקומו של ח"כ רב בן מאיר. זאת, כדי להיאבק בהחלטת מועצת מחוז תל־אביב של המפלגה המבקשת לבחור סגן שני ללהט במקומו של בן מאיר.

את ההצעה העלה בישיבת הסיעה יוסף הורוביץ, שאמר כי יש לעשות זאת כדי לא לפגוע בבן מאיר.

כזכור, החליטה מועצת מחוז תל־אביב במפלגה כי יש לבחור סגן נוסף ללהט כדי למלא את החסר בעקבות התפטרותו של בן מאיר מחמת „כפל התפקידים" שלו. בן מאיר אמר אז כי אם ייבחר סגן ללהט במקומו, הוא יתפטר מתפקידיו בעירייה, ישאר חבר מועצה ויציע את נתן וולוך לתפקיד ראש סיעת המערך בעירייה.

חבר מועצת העירייה, פרופסור אפרים טורגובניק, הביע בישיבת הסיעה את התנגדותו להצעת הורוביץ ואמר כי הוא רואה את עצמו כמועמד לתפקיד סגן ראש העירייה.

וולוך אמר אתמול לסופר „דבר" כי מועצת המחוז החליטה לבחור סגן והדיון בנושא ייערך ב־5 בינואר בוועדה המרכזת של מועצת המחוז. „יש החלטה של מפלגת העבודה ומוסדותיה ואני מתכוון להישאר נאמן להחלטה זו", אמר.

רצה „לפגוע בהם במה שכואב – כסף"

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

כעסתי על צביעותם, רציתי לפגוע בהם במה שכואב וזה כסף, לכן עשיתי דבר טפשי ושרפתי את הכסף שגנבתי" – אמר אתמול דוד וולך (30) מקיבוץ בגליל בבית משפט השלום בעכו. הוא חשוד כי גנב דולרים ממשרד הקיבוץ.

נציג המשטרה טען בבית המשפט כי ב־7 בדצמבר הוגשה למשטרה תלונה על גניבת 963 דולר ממשרד הקיבוץ. הוא הוסיף כי הקיבוץ עמד לגרש את החשוד ולכן בשלב זה, אין לחשוד כתובת קבועה. כן נטען כי המשטרה לא תפסה את הכסף ועדיין לא הגיעו תוצאות טביעת האצבעות שנשלחו לזיהוי במעבדה לזהוי פלילי. השופט מאיר דואק הורה לעצור את החשוד לעשרה ימים.

עיריית צפת נתבעת על זיהום נחל עמוד

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

רשות שמורות הטבע פתחה אתמול בהליכים משפטיים נגד מזכיר עיריית צפת ומהנדס העירייה באשמה כי העירייה פוגעת בשמורת נחל עמוד. לדברי אנשי הרשות, אין העירייה מתפעלת כראוי את מתקני הביוב החדישים של העיר וכתוצאה מכך גולשות כמויות גדולות של ביוב מהמתקן ומזהמות את השמורה והוואדי.

לדברי אנשי הרשות, הם פנו כבר פעמים רבות לעירייה ולמינהלת הכינרת בבקשה לתקן את התקלות במתקן ולמנוע גלישת הביוב, אך עד כה לא נעשה דבר ובתקופה האחרונה נפגעו כתוצאה מכך חלקים בשמורה בצורה קשה.

דוברת הרשות מסרה, כי כמות גדולה של ביוב מצפת זורמת גם לכינרת ומזהמת אותה ואם לא ייעשה מיד לתיקון התקלות ומניעת זרימת הבוצה לשמורה וממנה לכנרת – תזוהם הימה בצורה קשה ביותר.

בינתיים נמסר מכפר־בלום כי חקלאי המשק אינם מעורבים בהרעלת העופות שפקדה את עמק החולה בסוף השבוע. מרשות שמורות הטבע נמסר כי הרשות בודקת את הגורמים המעורבים.

דבר היום

אירוע המסמל קשר

היום יתקיים בירושלים האירוע המרכזי בחגיגות מאה שנה לייסוד בית המדרש לרבנים של התנועה הקונסרבטיבית בארה"ב. מוסד נכבד זה יכול לזקוף לזכותו הישגים גדולים. הוא היה לאחד ממוסדות ההשכלה הנודעים ביותר בעולם לחוכמת ישראל, שהכשיר אלפי רבנים ומחנכים לדורותיהם שרבים מהם מילאו תפקיד ראשון במעלה בתנועה הציונית עוד לפני המפנה הפרו־ישראלי של המוסד עצמו אחרי קום המדינה. הקשר ההדוק בא לידי ביטוי גם בשנת הלימודים הישראלית של כל תלמידי בית המדרש הניו־יורקי.

האירוע בבנייני האומה הוא תזכורת לחשיבות הקשר בין ישראל לזרם הקונסרבטיבי ביהדות צפון־אמריקה המונה למעלה ממיליון נפשות. חברי הקהילות השמרניות ממלאים תפקיד ראשון במעלה בהתגייסות למען ישראל ובחישול הסולידאריות היהודית הכל־עולמית. המעמד שבין האורתודוכסיה על פלגיה לבין התנועה הרפורמית, איננו קל כלל ועיקר, וגם בתוך המחנה הקונסרבטיבי על שלוחותיו מתגלים לא אחת חילוקי דעות לגבי החידושים בפירוש ההלכה, כהסמכת נשים לרבנות, למשל. אלה אינם גורעים מהתפקיד החיוני של הקונסרבטיבים בהבטחת הקיום היהודי לקראת העשורים הבאים ובעיצוב הסינתזה של מורשת העבר עם אתגרי ההווה.

בישראל נמנים עם הקהילות של התנועה ליהדות מסורתית כמה רבבות בלבד, בדומה למספר הלא־גדול של חברי הקהילות הרפורמיות ליהדות מתקדמת. אין התנועה ורבניה מוכרים על־ידי המימסד הרבני הדתי, להבדיל מההסתדרות הציונית העולמית שבה הוענק לזרם השמרני והרפורמי שוויון לפחות להלכה. אחריות הצמרת הקונסרבטיבית בלמה עד כה צעדי מחאה – כגון החרמת פוליטיקאים ישראלים התומכים בשינוי הגדרת מיהו יהודי על ידי הקהילות והרבנים. אולם המעמד התגיגי בירושלים חייב לשמש גם אות לנחישות לעמוד מול התקדמות נוספת במיתקפה החרדית לשינוי הסטטוס קוו. בראש ובראשונה מחויבת בכך תנועת העבודה, תוך אחריות ציונית ומתוך התמודדות עם משמעויות עכשוויות ליהדות גם במציאות שלנו.

בזווית חדה / חגי אשד

לא שריר; שמיר

סעיף הבושה הוא שמחזיר אותנו אל ראש הממשלה ומנהיג הליכוד ו„חרות" יצחק שמיר. גם הוא לא מתבייש במה שמעולל לנו אברהם שריר?

הבעיה לא ויליאם נקאש. בג"ץ כבר אמר את דברו בעניין המשך מעצרו והוא כבר יפסוק בענייננו מה שצריך לפסוק. אפשר לסמוך על בג"ץ, שלא כמו על ממשלת ישראל, שהוא יעשה מלאכתו נאמנה. אין מה לדאוג. יש רק להצטער שהממשלה ממשיכה לוותר על סמכותה ולהעביר אותה, פעם אחר פעם, לרשות השופטת, שלא בטובת שתיהן. אבל בדיעבד, זה הרע במיעוטו. אם אין ממשלה בישראל, ככתוב „בימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה", טוב לפחות ש„יש שופטים בירושלים," כמו שאמר פעם מנחם בגין בעניין אחר, בזמן אחר.

נראה שיורשו יצחק שמיר דבק באימרה הזאת של קודמו. אבל הוא שוכח שיש לא רק שופטים בירושלים, אלא גם נאשמים, והוא לא צריך להסתכל רחוק כדי למצוא אותם. שיתחיל בעצמו. לא באברהם שריר, שתוכו כברו. לא היה יסוד לשום אדם לצפות שאברהם שריר, כשר משפטים, לא עלינו, ינהג אחרת מכפי שהוא נוהג במקרה ויליאם נקאש, שהוא עבריין פלילי שפוט. מי יגן עליו אם לא שריר?

גם לא המפלגה הליבראלית. על־פי איזה סעיף בספר החוקים והנורמות המוסריות האישיות והציבוריות אפשר להאשים אותה ואת כל חבריה? אין סעיף כזה. אין נורמה כזאת. הם אף פעם אחת לא השלו אף אדם אחד, שיש משהו בחיים הציבוריים של ישראל, שמחייב אותם, או מגביל אותם, או לא בא בחשבון בשבילם. הכל אפשר. הכל מותר. גם ההגנה על ויליאם נקאש.

כל מה שהם עושים צפוי וידוע ומקובל עליהם ועל שותפיהם מהליכוד; גם שם יודעים שזה מה שהליבראלים מסוגלים לעשות וגם עושים. אין אשליות, אין העמדת פנים. אף לא בעניין זה שאברהם שריר הוא בחירם ובכורם לתפקיד שר המשפטים. בלי בושה. זה מה שהם רוצים וזה מה שיהיה. ובעצם, למה לא? אחרי הכל אברהם שריר די מבין בנושאים ששר משפטים צריך לעסוק בהם, בצורה זו או אחרת, כעורך־דין, כחבר, כמי שאינו מתבייש להוציא לחופשי את ויליאם נקאש, אילו זה היה תלוי רק בו.

סעיף זה של הבושה, או של חוסר הבושה, הוא שמחזיר אותנו אל ראש הממשלה ומנהיג הליכוד ו„חירות", יצחק שמיר. גם הוא לא מתבייש במה שמעולל לנו אברהם שריר? זו לא עבירה פלילית ואי־אפשר להאשים אדם מישראל על חוסר בושה. אבל מה בנוגע למינימום של מוסר אישי וציבורי? מלכתחילה שאלנו במדור זה, לפני כמה חודשים, על דרך החידוד והעקיצה, האם עצם בחירתו של יצחק שמיר באברהם שריר כבשר משפטים, ולא בדן מרידור או באהוד אולמרט, למשל (עכשיו מוסיפים גם את חיים קורפו לרשימת המועמדים), אינו מעיד שיצחק שמיר אינו מתאים להיות ראש־ממשלה? עכשיו חוזרת השאלה למקומה בלי צחוק, לא כחידוד ועקיצה.

מבחינות רבות יצחק שמיר כבר הוכיח שהוא מתאים, אבל לא מבחינת יכולתו להתבייש במעשים כאלה, בחברים כאלה, בשר משפטים כזה, ואם לא עכשיו – אימתי. ולא רק להתבייש, כמובן. לסלק אותו מתפקידו ומיד. למנות במקומו שר משפטים הראוי לתפקידו.

הבעיה עכשיו היא לא ויליאם נקאש ולא אברהם שריר ולא עסקני המפלגה הליבראלית שבחרו בו. הם לא בעיה. עליהם אנחנו כבר יודעים הכל. הם אף פעם לא השלו אותנו. הבעיה היא ראש הממשלה יצחק שמיר. יש הבדל בינו לבינם וצריך להיות. הוא עומד עכשיו למבחן ולמשפט הציבור כולו.

נירמול עם אוסטריה

מאת אורי אגמי

הרוב בבחירות לנשיאות אוסטריה בחר בוואלדהיים לנשיא. אנו כהחלט מתקוממים נגד הבחירה, גם אם היינו צריכים להתחיל במאבק בעת היותו מועמד לכהונת מזכיר או"ם, כי הרי זה היה תפקיד עולמי.

אלא שניתוק יחסינו הסדירים עם אוסטריה מתקבל בעם האוסטרי לא כתרעומת על בחירת ואלדהיים, אלא מצטייר בניתוק יחסים והתרחקות מבני העם האוסטרי. התרחקות זו מחזקת את נוטרי השינאה למדינת ישראל ולעם היהודי, ומחלישה את ידידי ישראל באוסטריה, ובמיוחד את ידידיה [illegible]

בין חופש דיבור וגז מדמיע

מאת יעל אדמוני

> **„ברגע שלפי שיפוטנו יש סכנה של שפיכות דמים, חובתנו להכניס את המשטרה לקמפוס", אומר סגן נשיא האוניברסיטה פרופסור פנחס (סיקו) זוסמן**

ביום שני בצהריים זכרו הסטודנטים באוניברסיטה העברית את ריחו הצורב של הגז המדמיע. גם הנהלת האוניברסיטה זכרה אותו היטב. הסטודנטים דיברו על רימון־הגז בתחושה של עלבון. ההנהלה דיברה על אותו רימון כעל רע הכרחי, שבלעדיו היתה נגרמת אלימות קשה. דובר האוניברסיטה בני מושקין הודה שלגו יש קונוטאציות לא נעימות אבל, לדבריו, לאלות של מג"ב יש תוצאות נעימות עוד פחות.

בראשית שנת הלימודים הנוכחית פורסם בידיעון האוניברסיטה, "קרפנים" שמו, תקנון פעילות תלמידים לשנת תשמ"ז. התקנון מפרט נהלים של הפצת מודעות, קיום אסיפות, הצבת שולחנות הסברה והפצת חומר הסברה. בין השאר נאמר שם, כי בעקבות הרגיעה שחלה בקאמפוס בשנים האחרונות „אמונתנו כי ניתן לקיים אסיפות ומחאות שקטות תחת כיפת השמים באופן מאופק, החולט להסמיך את דיקן הסטודנטים לאשר אסיפות כאלה ... הרחבה זו של חופש ההתכנסות מטילה אחריות על ציבור הסטודנטים, ואנו מקווים שמארגני האסיפות וציבור הסטודנטים שישתתף בהן יקיימו את התנאים האמורים וינהגו על פיהם, בצורה שלא תאלץ את האוניברסיטה לשוב להגבלות הקיימות". יצויין כי בעבר לא התירה האוניברסיטה קיום אסיפות תחת כיפת השמים מחשש מפני התלקחות של אלימות, חשש שהתממש לפני כארבע שנים. בשל הרגיעה התירה האוניברסיטה השנה את הרסן, חודש ימים לאחר פרסום התקנון האמור התלהטו הרוחות בקאמפוס והמשטרה נקראה פנימה ופיזרה את המפגינים בגז מדמיע.

סגן נשיא האוניברסיטה, פרופסור פנחס (סיקו) זוסמן, אומר שלא היה מנוס מהפעלת המשטרה. המשטרה היתה זו שבחרה להשתמש בגז מדמיע. „בנתונים של האירוע", אומר זוסמן, „זו היתה הדרך הנבונה ביותר". האופציה האחרת היתה שימוש באלות, אופציה שתוצאותיה עלולות להיות חמורות הרבה יותר. „המדיניות של האוניברסיטה היא להכניס את המשטרה מאוחר ככל האפשר. ברגע שלפי שיפוטנו יש סכנה של שפיכות־דמים, חובתנו היא להכניס את המשטרה לקאמפוס".

„הקאמפוס לא חי באי נפרד. מה שקורה בחוץ משפיע על מה שקורה בתוך האוניברסיטה, בעיקר כשמדובר בקבוצות קיצוניות משני הצדדים. בכל מפגש בין סטודנטים מהימין לסטודנטים הערבים יש סכנה של התלקחות אלימות. האוניברסיטה בעיקרון אינה מונעת אפשרות התבטאות משום קבוצה, אך היא חייבת להבטיח שהחופש הזה לא יסתיים בשפיכות דמים ובפגיעה ברכוש. אנחנו נכנסים לפעולה חריפה כאשר מתעוררת סכנה לאנשים", אומר זוסמן יום אחרי ההפגנה האלימה ושעה לפני שמתכנסת בקאמפוס שביתת שבת של הסטודנטים הערבים. שביתת השבת עברה ללא תקריות מיוחדות, אך המשטרה הועמדה בכוננות על כל צרה שלא תבוא.

פרופסור זוסמן סבור כי האוניברסיטה צריכה לפעול בין הפראמטרים של הבטחת חופש הדיבור להבטחת שלומם של הסטודנטים. לדבריו, ביום ראשון פנו נציגי ועד הסטודנטים הערבים אל דיקן הסטודנטים בבקשה לקיים הפגנה. הדיקן, פרופסור עמיה ליבליך, התירה להם להתאסף במקום מסויים, אולם הסטודנטים העדיפו להתכנס ב„פורום," איזור סגור שקירותיו עשויים זכוכית. הם לא קיבלו אישור לקיים הפגנה באיזור זה. „הרוחות התלהטו והעניין הגיע כמעט לידי מהלומות. לא היה מנוס מלהזמין את המשטרה להתערב במתרחש". זוסמן מקבל את טענת המשטרה, כי כל סגנון פעולה אחר שהיתה נוקטת היה מסוכן יותר מהתזת גז מדמיע. „אפשר להתווכח על דרך הפעולה של המשטרה, אך עובדה היא שההפגנה פוזרה ללא נפגעים", הוא אומר.

פרופסור זוסמן רואה לנכון להזכיר, כי האוניברסיטה היא בראש ובראשונה מקום שלומדים בו ומקום שחוקרים בו ולא מקום שנלחמים בו, ועם זאת הוא מציין: „פעילות פוליטית בקרב הסטודנטים היא דבר לגיטימי. צריך לעצור פעילות זו כשהיא נעשית בניגוד לתקנות, אבל כל עוד נשמרות התקנות יש לה מקום. גם כשהפעילות נעשית בניגוד לתקנות אנו פועלים באיפוק אבל בכל מקרה שנחשוש לסכנה – נקרא למשטרה." לדבריו, אם תיווכח הנהלת האוניברסיטה כי הפעילות מפריעה ללימודים, היא תתמיד את התקנות.

בשלב זה מחפשת הנהלת האוניברסיטה קו פעולה שיביא להרגעת הקאמפוס. בעתיד הקרוב יתקיימו פגישות עם תאי הסטודנטים ועם חברי קהילת האוניברסיטה, כדי להסביר להם מה אירע. „בימים הקרובים לא ניתן אישור להפגנות, כדי שיירגעו הרוחות", אומר זוסמן. „נראה איך יתפתחו הדברים ואז נחליט על דרכי פעולה לטווח ארוך".

בינתיים מבקשת הנהלת האוניברסיטה למנוע התלקחויות, לצנן את הרוחות הלוהטות. הסטודנטים נהגו באיפוק בשביתת השבת שקיימו ביום שני. גם הנהלת האוניברסיטה נהגה באיפוק כאשר הניחה להם להתאסף, אף שלא קיבלו היתר לעשות כן. סביר להניח שאם הגדה תמשיך לבעור כפי שהיא בוערת בימים האחרונים לא יהיה זה סוף־פסוק גם באוניברסיטה העברית.

מחאה לא תזיק; האם תועיל?

מאת מירי פז

> **האם בכנות ובתום־לב רוצים ראשי התיאטראות בביטול הצנזורה? האם הטיעון כאילו כל מעורבות צנזוראלית מבטיחה פירסום חינם – אוּולי כל כך?**

אנחנו, העיתונאים, מכירים את התסריט בעל־פה. צברנו כבר כרכים צנועים של דיווחים ואזעקות על מועצת החוכמים המשנה הנוברת בטקסטים, הצופה בסרטים ופוסלת בשמנו ולמעננו, מה שלפי דעתה הנחרצת אינו ראוי לעינינו. המועצה לביקורת סרטים ומחזות פוסלת. מן התיאטראות מזעיקים אותנו לדווח. אנחנו מרווחים. לפעמים מתריעים ברשימות ובמאמרי מערכת. אחר כך יש כנס מחאה, התלכדות אד־הוק של ידידים ושונאים, למען מטרה מקודשת. איש בל ייעדר. בשיחות המסדרון אומרים לא אחת אנשי־שם זה לזה את אשר עם לבם: מה הכל שצריך לנהל מאבק מאסיבי על מחזה ירוד.

לו, לפחות, יכולנו לצטט איזו רפליקה מהירה, לנהל מלחמה על מה שבאמת ראוי. אבל כל אחד יודע: האיכות של מחזה בודד אינה מעלה ואינה מורידה. המלחמה היא נגד המוסד הקרוי צנזורה, וזו דרכיה משונות. למען ביטולה יש הקונסנזוס – הרחב ביותר שאפשר להעלות על הדעת בקהילייה התרבותית ומסוכסכת בתוך עצמה. אלא שבאורח מוזר, חרף המחאות, הכנסים, האזעקות, הפטיציות, המועצה לצנזורה מוסיפה למשול בנו, עד שהשאלה המרושעת – האם בכנות ובתום לב רוצים ראשי התיאטראות בביטול הצנזורה – נעשית כמעט רלאוונטית. האם באמת הם עושים הכל כדי לבטל את הגזירה המגוחכת הזאת? האם הטיעון כאילו כל מעורבות צנזוראלית מבטיחה פירסום חינם, ועל כן גם התעניינות גוברת, ועל כן גם ההסתערות על הקופות, אוּולי כל כך?

הניסיון המצטבר מלמד, שהרצון אינו תוק [illegible]

מלחמה בכוחות עצמו. לא התיאטרון עתר לבג"ץ: לאור עתר באמצעות פרקליטו. עתירה פרטית. מנהלי התיאטראות נזהרים במהלכיהם עם המימסד. ככלות הכל, הם תלויים בו ומוטב שהדלת תשאר פתוחה. כלום אין עניין הצנזורה עקרוני חשוב דיו כדי להחליט שאם מלחמה, או עד הסוף? לא כדאי למנות את שמות היוצרים שהצנזורה היתה מתעללת בהם, אילו נפלו יצירותיהם לידיה. מעניין מה היתה הצנזורה מעוללת לתנ"ך, אילו היה מחזה.

בכינוס המחאה האחרון שהתקיים השבוע ב„צוותא" בעקבות פסילת „החילוני האחרון" של שמואל הספרי, השמיעו אנשים טובים הרבה דברים נכונים וצודקים נגד הצנזורה. ואולם הסכמה לשיתוף פעולה נחרץ יותר מאשר השמעה בצוותא של נאומים מוכרים לעייפה – לא היתה. הדוברים נחלקו, פחות [illegible]

קוסלר הזכיר את דבריו של השופט חיים כהן שאפשר להפר את החלטת הצנזורה. השר אמנון רובינשטיין טען לא מכבר שהפסילה אינה חוקית בשל ההרכב החסר של המועצה. אפשר לתמוה על עמדתם של מנהלי „הקאמרי", הכתובת האחרונה לגזירת הצנזורה בעקבות „החילוני האחרון" של שמואל הספרי. עודד פלדמן ואילן רונן דבקים בקיום החוק. בשביל מי שנאלץ לבחור באחת משתי הדרכים – פעולה חוקית או הפרת החוק – ההחלטה ודאי אינה קלה, אף שבמקרה זה ישנן כמה נסיבות מקלות. זו גם הפעם הראשונה שהצנזורה פסלה מחזה בשלמותו.

אפשר היה לצפות שמכנס כזה יצא, לפחות, מטה פעולה משותף לכל התיאטרונים. הקמת שדולה לביטול הצנזורה צריכה להיות אחת ממטרותיו של מטה הפעולה, אילו הוקם. כי מי שיכול לבטל את חוק הצנזורה אינם אנשי הרוח והתיאטרון, אלא חברי הממשלה והכנסת. אין עניין על סדר יומנו שאין לו שדולה בכנסת ובממשלה. לתרבות אין שדולה של ממש. ייתכן שמי שהיה צריך להיות הרוח החיה בשדולה הזאת הוא שר החינוך והתרבות, שהוא גם מחזאי, אך קשה לצפות זאת ממנו. שר התרבות ולא אחר הוא שהסתייג מאוד באחרונה מעידוד נישואי יהודים וערבים, כפי שרמז, לדעתו, במחזה „הפיצוץ ברחוב אהלן" שמעלה התיאטרון לילדים ולנוער.

פעולות מחאה לא יזיקו. הן יועילו כשיהיו נמרצות ובוטות יותר. אפשר להתחיל, למשל, על עצומה הקוראת לביטול הצנזורה הברי כנסת וממשלה ולפרסם ברבים את רשימת החותמים והנעדרים. [illegible]

קידוש העגבניה

מאת טדי פרייס

> **לנוכח המחסור שהשתרר לא נותרו הרבה עגבניות להישלח למזבלות, ושום מגדל לא נאלץ למכור אותן במחירי הפסד. ההתנגדות ליבוא היתה אפוא אינטרס צר**

הקדושה בישראל אינה שמורה לפרות; היא שמורה לעגבניה. אותה אי אפשר לרדת לפשר הודעת היוגבים כי במקרה שיובאו עגבניות ארצה (לא יביאו), הם יציבו משמרות בנמל התעופה ויעשו לספרדיות הקטנות את מה שעשו אבותיהם לפסלו של קליגולה, שהוצב במקדש (התמרדו) ומה שעולל יאשיהו המלך לתרפים ולפסלי העשתורות. (שבר אותם לרסיסים). כואת מבטיחים אנשים מן החוג שלפני 15 שנה ירדו לאשדוד כדי לחלות את פניו של יהושע פרץ שאיים כי אם לא יועלה שכר פועלי הנמל, הם יעשו לעגבניות מתוצרת הארץ (ועוד ירקות) את מה שהחקלאים הזהירו עתה כי יעשו לעגבניות שיוטסו מהאיים הקאנריים.

החלטתם של שר־האוצר ושר החקלאות(!) להזמין 100 טונות עגבניות בספרד לנוכח המחסור שנוצר בארץ היתה נבונה. מובן שעדיף היה, לו התנזר הציבור הישראלי מקניית ירק שמחירו לקילו הרקיע פי ארבעה ויותר מרמתו הסבירה (תלוי ביום הקובע) והתקרב למחיר של שלוש קופסאות סיגריות מתוצרת חוץ ולחצי כרטיס למשחק כדורגל בינוני. אולם הציבור נהג שלא בחכמה, המשיך לקנות ודחף את המחירים אל־על. במצב של עודף ביקוש, הגדלת ההיצע היא הצעד הכלכלי הנכון, כפי שנקטו אותו משה נסים ואריק נחמקין.

גם מבחינת עצמם לא נהגו החקלאים בחוכמה, קל וחומר בהגינות. כיוון שהשכר צמוד למחירים, גורמת התייקרות להעלאת שכר, והעלאת שכר תגדיל את הוצאות הייצור גם של החקלאים שרבים מהם, אם לא רובם, מעסיקים פועלים. שר האוצר מעריך כי מחיר התייקרות של העגבניות יקפיץ את המדד באחוז אחד, לא דבר של מה בכך, גם לא לחקלאים, בעידן ההצמדה לאינדקס.

אילו הוחלט על יבוא עגבניות בעת שהשוק מוצף בעודפים, היתה התנגדות החקלאים מוצדקת, אך לנוכח המחסור שהשתרר, לא נותרו הרבה עגבניות כדי להישלח למזבלות, ושום מגדל לא נאלץ למכור את עגבניותיו – או כל ירק אחר, כי המחסור פקד את גן הירק כולו – במחירי הפסד. ההתנגדות לא היתה, על כן, אלא אינטרס צר וסקטאנטי. הממשלה שקלה הוזלת סיגריות־יבוא, כדי להתגבר על מכשולים אצל „דובק" ועובדי החברה לא איימו בחסימת נמל התעופה: גם לא יצרני המשקאות, כשארידור הרס את מקור פרנסתם, על־ידי יבוא מדרום אפריקה, ולא פועלי „עלית" לנוכח יבוא שוקולד מחו"ל, כדי לרסן את כוחה המונופוליסטי של החברה.

מי שיטען, כי עם הגנה כפי שיש לשוקולד ולסיגריות אין „עלית" ו„דובק" צריכות לחשוש, לא יהיה אלא צודק. אולם אותו דבר צריך להיאמר לגבי היוגבים. למעשה הם עצמם אומרים כך. למשל בהכהירם כי העגבניות מספרד לא יהיו זולות מאלה שלהם. אז מה החשש? הם מוסיפים את צורתן העלובה („קטנות") של הספרדיות ש„אינן עונות לטעמו של הישראלי". ואם הן יקרות, מכוערות ובלתי מתאימות, הרי אין להם לחשוש יותר משחששה קליאופטרה מפני המכשפה של הָנזל וגרטל. ולנוכח הטענה כי יבוא עגבניות עשוי להוות תקדים למקרה שמלפפונים, כרובית, גזר או תפוחים יתייקרו, ניתן רק להשיב: „הלוואי".

נדודי שינה לרייגן

מאת אמנון דנקנר, וושינגטון

> **הכישלון של הנשיא הוא חוסר הכשרון להידבר עם הקונגרס ולהפנים את חוקי המשחק שקובעת החוקה האמריקאית**

על וושינגטון תלויים שמים אפורים ולחים כמו סמרטוט רצפה ומשרים אווירה עגמומית של חורף. מצב הרוח כאן נעשה ירוד בתחילת השבוע, גם בגלל ההפסד הצורב של „רד־סקינס", קבוצת הייצוג של עיר הבירה בפוטבול, לידיבתה המושבעת, „ג'ייאנטס" של ניו־יורק. גל של שפעת־חורף מאדים את עיני הבריות, מזיל נזלת מאפם ומצריד את קולותיהם, ומעל לכל זה מרחף הבית הלבן בתוך ענגה של כעס וחרדה, מצוקה ועקשנות והאיש בחדר הסגלגל רואה בדאגה כיצד צונחים מיום ליום אחוזי האמון בו בסקרים, כיצד מתקבלות הודעותיו בפיקפוק ובליגלוג וכיצד אפילו הפריפריה הנאמנה שלו עורקת מן השורות ופורצחת במקהלה של ביקורת.

על־פי דעה מקובלת, אף כי אכזרית מעט, בעיר הזו, מר רייגן נטול כושר אינטלקטואלי בסיסי של הירהור, אבל אם בכל זאת הוא יכול להרהר מול חלונות הבית הלבן, שנראות בהן השקיעות החורפיות המהירות והקצרות, הוא מהרהר מן הסתם בגורל המר המצפה בשנים האחרונות לכל נשיא אמריקאי, מאז תמה, בשקט ובשלווה, תקופת כהונתו של דוויט אייזנהאור ב־1960. הנשיא קנדי נרצח, לינדון ג'ונסון נמנע מלרוץ לכהונה נוספת לאחר שהסתבך בוייטנם, ניקסון נאלץ להתפטר כשענגה מרחפת על שמו הטוב, פורד כשל בנסיונו להיבחר שוב, קארטר דידרד את ארצו אל תהומות האינפלציה ואל מעמד בין־לאומי חלוש, והוא, רונאלד רייגן, שנדמה היה כי בא לחתום את כל הסיוטים העגומים הללו בשמונה שנים מוצלחות, מרגיש כי האדמה רועדת מתחת רגליו. אולי יש במקבץ הזה – להוציא את קנדי, שקשה להניח כי היתה לו שליטה על ההתנקשות בחייו – כדי ללמד משהו על השיטה הפוליטית האמריקאית, ולאו דווקא על אכזריותה, כפי שמבקש בוודאי רייגן לומר לעצמו לשם נחמה, אלא על איכות האישים שהיא מעלה אל ראש הפיראמידה שלה. אם נבחר לנשיא אדם המוכשר לנהל מדיניות לאומית, הוא כושל בדיאלוג שהוא צריך לקיים עם עמו ונציגיו בקונגרס. אם נבחר אדם המבין איך המכונה הפוליטית הפנימית עובדת, הוא שובר את ראשו בהרפתקאות מיותרות ומזיקות בחוץ.

הכשלון של רייגן אינו נעוץ דווקא בהרפתקה הכושלת עם איראן ובסיפור, הסתורי עדיין ברובו, של העברת הכספים למורדים בניקרגואה. זהו כשל מהסוג הראשון: חוסר כשרון להידבר עם הקונגרס ולהפנים את חוקי המשחק שקובעת החוקה האמריקאית. הזעקה כאן קמה על כך שרייגן, בגבהות לכבו, דימה כי יוכל לנהל מבצעים חשאיים בתחום מדיניות החוץ בלא להתייעץ עם הקונגרס, והמור מזה: אף תוך הפרה בוטה של חוקים שקבעו הסנאט ובית־הנבחרים. הלקח היפה ביותר שאפשר ללמוד מן הפרשה הוא, כי נראה שהחוקה האמריקאית מעניקה דיווידנדים למי שפועל על־פיה, ויש בה מנגנונים המאפשרים שיקול־דעת והתייעצות שסופם החלטות נבונות יותר. מה שחשוב לא פחות: החלטות של קונסנסוס, בין שיביאו הצלחות ובין שינחילו כשלונות, ההתייצבות מאחריהן תהיה כמעט כללית. שהרי אילו היה הנשיא מחליט להתייעץ עם ראשי הקונגרס לפני שעשה מה שעשה, הרי אחת משתיים: או שהיה משיג את הסכמתם [illegible]

התייעצות מסוג זה קבועה בחוק האמריקאי ו[illegible] נוהגת, בעצם, בעניינים חשובים, גם במדינות שאין בהן חקיקה כזאת, ואפילו בישראל נעשה הדבר בכמה מקרים.

לא לחינם אפילו התומכים המובהקים ביותר שיש לרייגן בקונגרס הצטרפו למקהלה הדמוקראטית, שתבעה את ראשו של ראש סגל הבית הלבן דונאלד ריגן. שהרי ריגן, האירי חם־המזג והמתנשא, ביטא את הבוז שרחש הממשל לקונגרס. „הוא התייחס לסנאטורים בכירים כאל נערים שליחים", אמר בשבוע שעבר איש המצוי היטב בבכבי גבעת הקפיטול.

יריות החימום הפומביות של החקירה הקונגרסאית, נורו ביום ג' השבוע, כוועדת־החוץ של בית־הנבחרים, שחקרה את רוברט מקפרליין וג'ורג' שולץ. העניין הציבורי באירוע היה עצום ושלוש רשתות הטלוויזיה הגדולות העבירו את כל הדיונים בשידורים ישירים ממושכים, שלא היה בהם בעצם שום חידוש דראמאטי כמעט. מה שהיה בהם היה הטעם הישן של ימי „ווטרגייט", המזין בכל הנראה משהו בליבו של כל אמריקאי. גם בליבו של העורך הראשי של „וושינגטון פוסט," שצוטט השבוע כמי שאמר „מאז ימי ווטרגייט לא היה לי כיף כזה." ואכן עיתונו הוא ראש־החץ במערכת הגילויים הכמעט יום־יומיים על הפרשה. במסדרונות הממשל הוושינגטוני מהלכים האנשים בחשש, פוחדים כי גם אם היום עבר בשקט, מחר, כשיתכופפו להרים את עיתון הבוקר בחצר ביתם, יראו את שמם נשקף אליהם מן הכותרת, כדי להמריץ אותם להתקשר לעורך־הדין שלהם. מפי אנשי המועצה לבטחון לאומי, שהיתה להם נגיעה כלשהי בפרשה האיראנית, נשמעו תלונות כי האחרים נוהגים בהם כבמצורעים והם מנהלים שיחות ממושכות עם פרקליטיהם כדי לקדם את הרעה.

גם הנשיא עצמו אינו שקט. הוא ממשיך אמנם לטעון לתומתו, אולם יש לו סיבה טובה לחשוב מה יקרה לאחר שוועדה של הסנאט או השופט החוקר הבלתי־תלוי, יעניקו חסינות מתביעה משפטית לג'והן פוינדקסטר ולקולונל אוליבר נורת. מצפים שהם יפתחו אז את פיהם ויספרו כל מיני סיפורים. אין להוציא מכלל אפשרות גם סיפורים שיפגעו בנשיא. „רייגן לא ניחן בתפישה של פרטים ואף לא בזכרון טוב לגבי שיחות או מהלכים", אמר השבוע ריינגולוג ותיק. אם פוינדקסטר ונורת יטענו כי הנשיא אישר להם את הפניית הכספים ל„קונטראס," הכל יאמינו להם.

אם פעם היו הבריות כאן מתייחסות בסלחנות משועשעת, מעורבת בשמץ של גאווה, לנוהגי העבודה של הנשיא, המואס בפרטים, המאציל סמכויות לרוב, והמקדש את שעות המנוחה וימי החופשה שלו כאילו היו סעיפים מרכזיים בחוקה, הרי שהיום מהרהרים מחדש בכשירותו של רייגן לתפקד כראשה של הגדולה במעצמות תבל עם כושר אינטלקטואלי רופף כל־כך ועם עירנות חושים קלושה כל־כך. הבדיחה האכזרית של השבוע אמרה, כי הפרשה מרידה שינה מעיניו של הנשיא בשעות אחר הצהריים.

בדיחות בצד, כששנתו של רייגן נודדת בלילה הוא בוודאי חושב על מה חושבים בלילות האייטולות. לאט־לאט מתחילה להצטייר תמונה, שעל־פיה נפלה ארצות־הברית בתוך מלכודת של „עוקץ איראני". „הגורמים המתונים" או ה„פראגמטיים", שהיו כביכול בין האייטולות של טהראן, נעלמו; נראה כי הישראלים והאמריקאים רומו בטענות שווא. הנשק של וושינגטון עדיין עוזר לאיראנים להמשיך ולהלום בעיראק, ובני ערובה אמריקאים עדיין נמקים בשבי החיזבוללה בלבנון. חבר קונגרס, רפובליקאי דווקא, ציטט השבוע שיר של רודיארד קיפלינג, שמדובר בו, בתרגום פרוזאי על האיש שנפל ועל מצבתו נכתב: „כאן נח טיפש שניסה להתעסק עם [illegible]

מכתבים למערכת דבר

ושוב – על מלחמת לבנון

חידוש הוויכוח על מלחמת לבנון בעיתונות, ובעיקר ב"מכתבים למערכת", ולא רק ב"דבר" – אין בו כדי להפתיע. בכל תארי הגנאי שניתנים לה למלחמה הזאת – המיותרת, האומללה, המזיקה וכו' – אין משום הגזמה. לפיכך מובנת הנטיה הקיימת, בעיקר בין אנשי ה"ליכוד" – להשכיח אותה, להרחיקה מתודעת הציבור כאילו היתה ולא היתה. למרבה ההפתעה קיימת נטיה זו, במקצתה גם בין אנשי המערך, לפחות בחלקו המעורב כיום ישירות בשלטון, אם משום שלום בית מאולץ ואם משום הרגשת אשמה כלשהי, ואם מסיבות אחרות.

אבל, ראויה לתשומת־לב העובדה, שרבים מן העוסקים בכתיבה על המלחמה הזו מפנים את דבריהם, אם לזכות ואם לגנאי, בעיקר כלפי אריאל שרון. גם בזה אין משום הפתעה יתירה שהרי חלקו ומעמדו הרב במלחמה זו הם מן המפורסמות שאינן מצריכות ראיה. בכל זאת, אין לראותו בבחינת האחד במערכה שכל הקולר תלוי על צווארו בלבד.

מן הניסיון של שנות קיום המדינה, וכן מן המקובל בדמוקרטיות בעולם, ידוע מה רב ומה עדיף מקומו ודעתו של ראש הממשלה להכריע בעניינים, אם משום חוסר מידע מספיק הנחוץ להכרעה של חברי ממשלה ואם משום שחברים בממשלה לפעמים ומראש מבטלים דעתם מפני דעת ראש הממשלה ואם מסיבות אחרות. לבגין כמנהיג "חרות" וכראש ממשלה היתה לו עדיפות גבוהה בהכרעת עניינים. ספק רב אם איש אחר, מאנשי "חרות", כראש ממשלה, היה מצליח להביא את חברי מפלגתו בממשלה לידי ויתור טוטאלי על כל סיני וכל אשר בו במשאבים ובנכסים, כפי שהביא אותם בגין. וכן הדבר לגבי מלחמת לבנון: אין איפוא להוציא מכלל "גיבורי המלחמה" על מהלכה ותוצאותיה, אם לחיוב ואם לשלילה, את בגין בכבודו ובעצמו. הוא כראש ממשלה חייב היה לחשוב, לבדוק, לחקור וכו' אלף פעמים ואחת את תכניותיה, כוונותיו ושאיפותיו של אריאל שרון בטרם מלחמה ובמהלכה.

אך לא רק בגין ושרון. כל חברי הממשלה ההיא, יש להם חלק נכבד בהרפתקה האומללה הזאת. ואם היו "שותקים" – גם השותקים. שכן שתיקה במקרה זה – כמוה כהודאה. אפילו אלה שגילו מורת רוח מצעד זה או אחר – היא לא באה לידי גילוי קבל עם ועדה. אף אחד מהם לא התפטר.

ועוד הערה בעניין שלפנינו: בהגנתו על שרון מפני "רברי השמצה" ("דבר", 16.11.86) קובע ארנולד מרגלית מחיפה, ש"המצב לפני הכניסה ללבנון היה בלתי־נסבל... בימים או בלילות יורים ללא הבחנה" וכו' וכו'. זה פשוט לא נכון. כמעט שנה, מיולי 1981 עד יוני 1982, שרר שקט יחסי בגבול הלבנון כתוצאה ממשא ומתן עם ממשלת הליכוד בראשות בגין. זו עובדה שהכותב הנ"ל ושכמותו מעדיפים לשכוח ולהשכיח מתודעת הציבור.

אריה סגולי
אפק

*

מלחמת לבנון פרצה כמעט בתמיכת כל חברי הכנסת. כלומר, רוב העם בישראל רצה בה, כולל נציגי השמאל המתון, שחששו להסתייג ממנה באופן ברור.

לו רצה באמת השמאל המתון לאלץ את ממשלות ישראל (זו של הליכוד וזו של הליכוד הלאומי שבאה בעקבותיה) לנטוש את אדמת לבנון, יכלו מפלגותיו לארגן סירוב המוני של חיילים לשרת במלחמה, שכל סיוע לה נגד את העקרונות היסודיים ביותר של צדק ומוסר, אך תחת זאת נערך מסע שיכנוע במגמה הפוכה, שמטרתו היתה ללחוץ על חיילי הקיבוצים למען ימשיכו ליטול חלק במלחמה השפלה הזאת.

אינני יודע מדוע מרבים תומכי השמאל המתון במפ"ם, רצ ומפלגת העבודה לחזור ולהוכיר, שבכל זאת, חרף מגבלות הממשלה, יש לשבח את פרס על שהוציא את צה"ל מלבנון.

ראשית כל, צה"ל מעולם לא נטש את אדמת לבנון לאחר המלחמה והיא ממשיכה להתנהל שם במלוא עוזה. לכן, אף הישג בודד זה שמנסים לייחס לפרס מפוקפק ביותר, והוא נעשה במצב, שהליכוד, אשר יהיה בעוניין להסיר מעליו את האחריות לתוצאות המלחמה, הצליח בתכסיסיו לתמרן את מפלגת העבודה לעמדת הפסד, שבה נפל בחלקה לשבור את הקונסנסוס הלאומי שקידש אותה. אך למעשה בתנאי הטרור שגבר מאוד בשנה השלישית לכיבוש היתה נאלצת כל ממשלה ולו הקיצונית ביותר לקבל החלטה דומה.

כאמור, לא הוציא פרס את צה"ל מלבנון, ובשטח שישראל ממשיכה להחזיק מתנהלת מלחמת דמים אכזרית. אלא שממשלת הליכוד הלאומי השכילה למתן את זעם מפלגות השמאל על התמשכות הכיבוש, על־ידי שימוש בחיל שכירים ששופך שם את דמו למען בצע כסף ולא בהכרה של שליחות ציונית נעלה.

הנורמה השתגתה בארצנו בשנים האחרונות, עד שרוב הציבור כבר לא מוחה על החזקת חיל השכירים הזה בשירות ישראל. ובינתיים מתכננים עבורנו הגנרלים מלחמה חדשה באיזור. אותם יותר מעסיקה השאלה איזה תירוץ מתוחכם יושמע כדי להצדיק את פריצתה מאשר לגשת לניסיון רציני וממשי לקידום תהליך השלום על־ידי הפסקת פעולות האיבה נגד ערבים היזומות על־ידי ישראל והכרזה על נכונות לסגת מרוב שטחי הכיבוש.

ישי נאור
שער העמקים

מדוע משלימה הנציבות?

ב"דבר" מיום 26.11.86 פורסמה ידיעה מאת יעל פישביין תחת הכותרת "מחלוקת: היכול יועצו של שר למלא תפקידים של ניהול בפועל במשרד?".

בין היתר נאמר בידיעה, כי דובר נציבות שירות המדינה הצדיק את עמדת העובדים ומסר, כי הנוהל התקין אינו מאפשר ליועץ שר לשמש מנהל בפועל במשרד ממשלתי.

לאור קביעה זו של נציג נציבות שירות המדינה מעניין, מדוע משלימה הנציבות עם העובדה, כי ד"ר גד רקל הוא יועץ שר העבודה והרווחה וממלא בעת ובעונה אחת גם תפקיד מנהל לשכת המדען הראשי במשרד זה.

אלי ספראי
גבעתיים

★

הערת עורך המדור:

דובר נציבות שירות המדינה יהודה לבנון מסר, כי יועץ שר אינו יכול למלא תפקיד של מנהל בפועל, אולם רשאי השר להטיל עליו כל תפקיד במסגרת מינויו כיועץ.

כיצד מגישים ידיעות?

ב"דבר" מיום 28.11.86 הופיעו שתי ידיעות מאת הכתבת לענייני חינוך יעל פישביין. האחת, מספרת על קורס לאנשי חינוך. משום מה לא אוזכר בית־הספר לעובדי הוראה בכירים, אשר ביוזמתו ובין כתליו נערך הקורס (בשיתוף עם האגף לחינוך דתי). באותו קטע צוטטו דברי בסיכום הקורס – בלי לציין את שמי. כבודי מחול.

השניה, ידיעה על מחקר, שכאילו נערך על־ידי, והוא מוכתר בתואר "מחקר ראשוני". האמת היא:

א. לא נערך מחקר. נערך סקר בין 51 תלמידים מבתי־ספר שונים וכיתות שונות. ב. את הסקר ערכה גב' נאווה פוקס, ואני התבקשתי להתייחס אליו.

נראה לי, שכשהופכים ראיון קצרצר בטלוויזיה לידיעה – כדאי לפנות ישירות אל הנוגעים בדבר ולא להטעות את הציבור.

ד"ר אליעזר מרכוס
מנהל ביה"ס
לעובדי הוראה בכירים

★

סופרת "דבר" לענייני חינוך יעל פישביין מגיבה:

אין לי אלא להצטער על כך שבטעות השמטו מהידיעה על הקורס שם המנהל והמקום בו נערך. אולם, לגבי הידיעה על המחקר עלי להזכיר לד"ר מרכוס הנכבד שהדברים נאמרו לי מפיו. מוזר ומתמיה שד"ר מרכוס "שכח", כי הוא דיבר איתי באותו יום בשיחה פנים אל פנים.

משרד התחבורה לא הוציא הנחיה

בתגובה על כתבתו של מחמד חליליה, סופר "דבר" בנצרת "לא מקבלים ערבים לטיסות 'שחף'", מיום 24.11.86, הנני להעיר:

מינהל התעופה האזרחית במשרד התחבורה לא הוציא שום הנחיה הנוגעת להסעתם או אי־הסעתם של בני מיעוטים במטוסי "שחף". את העובדה הזו לא טרח כתבכם לוודא לפני שציטט דברי שטות של כמה פקידים בסוכנות נסיעות זו או אחרת.

כשם שטרח הכתב להביא את דברי פקיד חברת "שחף" בחיפה על־ידי דברי מנהל חברת "שחף" לגבי מדיניות חברת "שחף", כך היה צריך להשלים את המידע על־ידי פניה מוקדמת למשרד התחבורה.

תמר מילוא
ע/לדובר משרד התחבורה

אני מתבייש...

אני, הח"מ, מתיימר להיחשב אדם דתי, חסיד א"י השלמה... מתבייש כי:

● אני וחברי לא בלמנו את גל הטרור היהודי בעיר העתיקה.

● אני וחברי לא הפגנו בשכ' שמואל הנביא, נגד הברבריות שנתגלתה שם.

● אני וחברי לא הבענו את הכאב והזעם על הירצחו של אליהו עמדי ז"ל, ויחד עם זאת לא נתנו ביטוי לזעמנו על הוואנדאליזם בירושלים. לא זעקנו: "מהרסיך ומחריביך – ירושלים – ממך, יצאו".

אריה טהורי
כתרים

יישר כוח לנתיבי איילון, אבל...

הכל שמחו על פתיחת קטע נוסף של נתיבי איילון בדרום ת"א. קטע זה מאפשר כניסה ישירה מכביש ירושלים ושדה התעופה ב"ג לתל־אביב. ומי מראשי המדינה והציבור לא נטל חלק בחגיגה? מתוכם נזכיר את ראש הממשלה שחתך את הסרט, שר התחבורה, ראש העיר ת"א וראש ענף התנועה בת"א.

אולם בחגיגה זו הובלט ה"חסר" הגדול. תכניתה הנפלאה של "נתיבי איילון" עדיין רחוקה מהשלמה. בין השאר עדיין חסר הקטע מהקאנטרי־קלאב לדרום, אשר יאפשר לנוסעים לירושלים ולדרום לא לעבור ברחובותיה הצפופים של ת"א, אלא לנסוע ישירות ליעדם. כן כוללת התכנית רכבת פרברים.

משום מה האחראים לבעיות התחבורה במדינה מתעלמים מן הנזקים העצומים הנגרמים מן המצב כיום: בזבוז דלק, הפסד שעות עבודה, מריטת עצביהם של הנהגים, ובסופו של דבר גם לתאונות קשות, ויש להם הזמן לדחות את ביצוע התכנית לשנים. על שרי התחבורה והאוצר לגלות יותר הבנה לנושא זה, להקציב את הסכומים הדרושים להשלמה מהירה של התכנית החיונית של "נתיבי איילון" בזמן הקצר ביותר.

גם בהשקעות לפיתוח תשתית הכבישים בארץ כולה חל פיגור עצום (80% פחות מאשר ב־1972). לפי מחקרו של ד"ר משה בקר מהטכניון בחיפה, השקעה של 120 מיליון דולר בתשתית תחבורתית תחסוך חצי מיליארד דולר בכל שנה – על־ידי חיסכון בדלק, הוצאות בלאי על רכב, הוצאות שינוע סחורות וכו'. ולא נכללו כאן המחיר הכלכלי של תאונות דרכים, בזבוז שעות עבודה וירידת תפוקה.

גם ח"כ אוריאל לין, העומד בראש הוועדה לבטיחות בדרכים של הכנסת מזהיר, כי אם לא יגדילו באופן ניכר את רמת ההשקעה בכבישים – ייגרם הפסד שנתי של מיליארד דולר. את ההשקעה הזאת אין לראות כהוצאה תקציבית בלבד, אלא כהשקעה לחידוש הצמיחה ולצמצום חוסר־העבודה. קשה להבין את קהות החושים של שרי התחבורה והאוצר לחשבון פשוט זה. כל קיצוץ בהשקעה זו אינו חיסכון אלא הפסד ונזק חמור, והם נקראים למאמץ ולתנופה בתחום חיוני זה.

יצחק קרמן
תל־אביב

"מדיניות חדשה של האוצר"

במוצ"ש 29.11.86 הכריזו במהדורת החדשות של "קול־ישראל", כי החל מחודש ינואר 1987 תופעל מדיניות חדשה(!) על־ידי האוצר של הוזלת מחיר מוצרי המזון הבסיסיים; הגדלת מיכסת מטבע חוץ ליוצאים לחו"ל; הוזלת מחיר כרטיסי הטיסה. כל אלה "במגמה להוזלה כללית במשק". (שמעו! שמעו!)

הודעה זאת באה זמן קצר אחרי שמשרד המסחר והתעשיה הסיר את הפיקוח מרוב מוצרי הצריכה ומהמצרכים והתיר העלאת מחירים של 5%–30% (וזאת, בזמן שמשרדים אלה טוענים, שאסור להפר חוק הקפאת שכר ומחירים!) אך הוזיל את מחיר הסיד! (נא לשים לב להישג זה!)

פרנסי הערה ממשיכים להתל בתושבי המדינה ולנהוג בכולנו כבמטומטמים!

יצחק פרי
שדה־הדבורג

הכך צריך להיפרד?

איש מילואים המגיע לגיל שיחרור מוזמן למשרד היחידה, מקבל מידי הפקידה תעודת שיחרור וזהו האיש הולך לדרכו.

האם כך ראוי להיפרד מאיש, שתרם עשרות שנות שירות מסורות למען בטחון המדינה ללא טקס, ללא מלות הערכה והוקרה, ללא לחיצת יד?

נותר רק לקוות, כי הדברים יתוקנו.

אלי אלון
תל־אביב

הודעות מס הכנסה ומס רכוש

לבעלי הרכב – תשלום היטל על רכב

1. המועד האחרון לתשלום היטל הרכב היה 1.12.86.
2. אם קבלת הודעת תשלום ועדיין לא שלמת את המגיע, לא תוכל לשלם את ההיטל ע"פ הודעת התשלום שברשותך ועליך לפנות למשרד הרישוי ולקבל שובר תשלום מתוקן.
3. כל מי שמסיבה כל־שהיא טרם קבל את שובר התשלום, חייב לפנות למשרד הרישוי שבאזור מגוריו לשם קבלתו.
4. כל פיגור נוסף בתשלום ההיטל גורר אחריו תשלומי ריבית והצמדה, וכן אי חידוש רשיון הרכב.

עיריית צפת
הועדה המקומית לתכנון ולבניה – צפת
רח' ירושלים 7 צפת,
ת"ד 1006 טלפון 30861/4 (067)

הודעה

(לפי סעיף 145 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965)

ניתנת בזה הודעה כי לועדה המקומית לתכנון ולבניה צפת, הוגשה על ידי עידי כהן בקשה להקלה בגוש 13063 חלקה 9,10 ברחוב ירושלים 121 בצפת. שם ומספר התכנית החלה על המקרקעין נושא הבקשה מפורטת 3445, מהות ההקלה: תוספת 6% מעבר לאחוזי הבניה המותרים.

ניתן לעיין בבקשה, ללא כל תשלום במשרדי הועדה בשעות העבודה הרגילות. המעוניין להגיש התנגדות יגישנה לועדה, במכתב מנומק תוך 14 ימים מיום פרסום הודעה זו.

יו"ר ועדת המשנה
לתכנון ולבניה צפת

קולנוע

■ תל־אביב ■ עפולה ■ קרית אונו – מתנס ■ חולון ■ חיפה ■ טבריה ■ כפר־סבא ■ לוד ■ נהריה ■ נתניה ■ פתח־תקוה ■ קרית־ביאליק ■ קרית־חיים ■ קרית־ים ■ קרית־מוצקין ■ ראשון־לציון ■ רחובות ■ רמת־השרון ■ רמת־גן וגבעתיים ■ רעננה ■ רמלה ■ אשדוד ■ אשקלון ■ באר־שבע ■ בת־ים ■ הרצליה ■ ירושלים

טלוויזיה

5.30 "שמיניות באוויר" – מגזין שבועי בשידור ישיר. מנחים: דליק ווליניץ, כוליפ ושירה גרא.

6.30 קיצור החדשות (ערבית).

6.32 "בחרנו לך" – שירים וריקודים (ערבית).

7.00 בין הבריאות – "הרוצח השקט", זה כינוי של יתר לחץ דם, מפני שרבים הסובלים מן המחלה אינם מודעים לה כלל, עד שהם נפגעים; עצירת דימומים, עזרה ראשונה; מחקר על הקשר בין שתיית תה לאנמיה אצל תינוקות (תרגום לעברית).

7.30 הישות (ערבית).

8.00 כותרות מבט.

8.02 "משהו מהסרטים" – ענייני קולנוע מגישה שירה גרא.

8.30 "בין הביטאות" – ענייני משפחה וחברה. מנחה עמוס ארבל.

9.00 מבט לחדשות.

9.30 מוקד.

10.05 "האם את אוהבת את ברהמס?" – סרט קולנוע: עיבוד קולנועי לרומן המפורסם שכתבה פרנסואז סאגאן. אישה מעוצבת פנים, שידידה התעשיין עזב אותה לאנחות, מתאהבת שלא מרצונה באיש צעיר ממנה, פרקליט צעיר, בנה של לקוחה שלה, משיב לה אהבה ואינו נכנע למוסכמות על התקשרות מסוג זה. אינגריד ברגמן, האישה, איב מונטאן התעשיין, אנתוני פרקינס, הפרקליט הצעיר. הבמאי: אנאטול ליטוואק. הסרט צולם כולו בפאריס. שנת הפקה: 1961.

12.00 חדשות.

טלוויזיה לימודית

08.00 כלטקס: עד כאן.
08.03 שעת סיפור.
08.15 ארץ מולדת: אל מחוץ לגדר וכו'.
08.40 אנגלית ו'.
09.00 מדעי הטבע ויהדות: האם אני נחוץ?

12.25 אנגלית י'.
1.00 מדעי הטבע ועל יהדות: בראשית.
1.30 גאוגרפיה: אפריקה, הקדמה.
2.00 כלטקס: עד כאן.
2.03 שעת סיפור.

רדיו

קול המוסיקה

רשת ב'

רשת ג'

גלי צה"ל

רשת א'

סיני איננו רוצה לחזור על הכשלון בגביע השחר

[illegible]

הכדורגל הישראלי בדיוני הפרלמנט האירופי בירושלים

מאת משה כהן

דיוני הפרלמנט האירופי, שיתקיימו בשבוע הבא בירושלים, יעסקו בין היתר גם בשילובה של ישראל בכדורגל האירופי, כך מסר יו"ר ועדת הספורט של הכנסת, ח"כ פנחס גולדשטיין.

לדיון זה הוזמנו גם נציגי ההתאחדות לכדורגל. על־סמך שיחות מוקדמות עם חלק מהנציגים של הפרלמנט האירופי, מקווים בכנסת, כי הם יסיעו לאחר הדיונים בארץ לשילוב הכדורגל הישראלי באירופה.

אתמול שמעה ועדת הספורט של הכנסת דיווח מנציגי רשות השידור על שידור משחק השבת בטלוויזיה. חברי הועדה ברכו על חידוש שידור התוכנית ופנו להנהלת רשות השידור לראות לשידור משחקי ליגה נוספים.

ח"כ רב בן־מאיר, אמר בועדה, כי לדעתו רק פתרון יחסי העבודה המעורערים יביא לפתרון הבעיה.

סיני וארמלי לא ישוחררו מהסגל

מאת אשר גולדשלגר

משה סיני ואהוד ארמלי שניים מכוכבי הנבחרת הלאומית יישארו בסגל, כך הוחלט אתמול בתום יום האימון של הנבחרת שבו נטלו חלק שני הכוכבים.

המאמן הלאומי מיז'ק" שמע אתמול את קפטן הפועל תל־אביב משה סיני אך הבהיר לו, כי אם קיימות בעיות עליו לפנות לועדת הנבחרות. ארמלי כלל לא ביקש להשתחרר, אולם המאמן מיז'ק" הלך לקראתו כשעתרר ממשחק הנבחרת בשבוע הבא מול נבחרת פיקוד הדרום.

הנבחרת קיימה אתמול משחק אימון פנימי ושמעה אח"כ הרצאה טאקטית של המאמן מיז'ק". הוא הסביר לחניכיו כי יעניק בעתיד אשראי לצעירים והוא שבע רצון משיפור רמתם של שחקני הנבחרת במסגרת הליגה.

שישה שחקנים לא נטלו חלק באימון. מרילי השתחרר בשל הבנות לחתונתו, אוחנה חלה בשפעת וניסים כהן בשרות מילואים. שלושה נוספים: חנן אוחנאי, שלום תקוה ומנשה שמעונוב נכחו באימון אולם לא התאמנו בגלל פציעה.

באימון נטלו חלק חמישה צעירים: יעקב בלדב, גיד קלינגר, ליאור רוזנטל, מאיר נוהר וחיים לוי.

המאמן מיז'ק" הזמין ליום שלישי הבא למשחק נגד נבחרת פיקוד דרום 19 שחקנים. הוא שיחרר כאמור את ארמלי ואת בנלייבטר. ייתכן גם שיצמק את הסגל ל־16 לקראת המשחק בבאר־שבע.

בבית"ר נתניה אין כסף; השחקנים סירבו להתאמן

מאת דוד בבר

בבית"ר נתניה לא התאמנו גם אתמול. שחקני הקבוצה שלא קיבלו שכר הודיעו כי לא יעלו לכר הדשא עד שלא יקבלו את משכורתם.

המאמן שמואל פרלמן, נאלץ לאמן את שחקני הנוער ולפי המצב השורר באגודה יצטרך להופיע עם שחקנים אלה למשחק הליגה בשבת.

נבחרת הנוער נוצחה 1:0 — ע"י כפר־סבא

מאת אשר גולדשלגר

נבחרת הנוער המתכוננת למשחקי טורניר החורף נוצחה אתמול אחה"צ על־ידי הפועל כפר־סבא 1־0, משער של יצחק מימוני.

הנוער הופיע בהרכב מלא אולם לא השכיל לעמוד מול הלאומיים מכפר־סבא. איגי סנדורי כדורגלן הנוער החטיא בעיטת 11' מטר.

מאמן הנבחרת גרעון כהן אמר אמש כי הוא שבע רצון מיכולת הנבחרת. רק הוסר מול מנע תוצאה טובה יותר.

כהן ציין כי שיתף 19 שחקנים במשחק על־מנת לבחון את חניכיו לקראת הטורניר. הוא הדגיש כי עד לתחילת הטורניר עליו לשחרר 4 שחקנים מתוך 22 שחקני הסגל ויתכן כי יעשה זאת מיד לאחר מחנה האימון בתחילת השבוע הבא במכון וינגייט.

גם נבחרת הנערים תצטרף אל נבחרת הנוער למחנה אימון במכון וינגייט ישהל ביום ראשון ויסתיים ביום שלישי.

סבסטיאן קו בשיחה טלפונית: אני מקווה לבוא למשחק הפועל הבא

[illegible]

ברכה מסנגל והבטחה לשיגור ספורטאים למשחקי הפועל ה־13

[illegible]

הפועל המעפיל שומר הבכורה בליגת הכדורעף

מאת אשר גולדשלגר

קבוצת הפועל המעפיל, שומרת אמש על הבכורה בליגה הלאומית בכדורעף כשגברה במשחק חוץ על הפועל רמת־אביב 0:3 (7:15,6:15,6:15) במסגרת המחזור ה־12.

אבישי קרפובסקי וחבריו לא התאמצו מול שחקני רמת־אביב וקצרו ניצחון קל. אליעזר כהן הוליך את קבוצתו להישג נוסף.

קבוצת הפועל קרית־אתא ספסה למקום השני לאחר שגברה במשחק חוץ על הפועל העוגן 0:3 (12:15,4:15,6:15). כדורעפני העוגן היוו יריב שקול רק במערכה השלישית. המשחק היווה הכנה אחרונה לקרית־אתא לקראת משחק הגומלין מול אסטייר ספורט מצרפת במסגרת גביע אירופה.

האלופה הפועל בת־ים נאלצה לעמול קשה כדי לגבור בעיר הכרמל על קבוצת מכבי חיפה 1:3 (11:15,13:15,12:15,15:9). יעקב הרשקו ורפי רולניק הובילו את בת־ים לנצחון. גם עבור בת־ים היווה המשחק הכנה אחרונה לקראת משחק הגומלין מול סטיאווה בוקרשט במסגרת גביע אירופה לאלופות.

קבוצת הפועל שריד/העמקים נצחה את אליצור תל־אביב 0:3 (6:15,3:15,4:15). בסטור אפשטיין בלט בשריד.

● המשחק המרכזי בליגת הכדורסל לנכים יערך הערב בלוד, שם תארח אילן לוד את אילן ר"ג.

שתי הקבוצות מוליכות בראשות הטבלה ונצחון של אחת מהן, עשוי להבטיח את כתר האליפות. במשחק אחר יתמודדו קבוצות אילן חיפה ונבי צה"ל.

לנדל לימד את בקר שעור כיצד שומרים על קור־רוח

שני לקוחות עיקריים לימד איוואן לנדל את יריבו הצעיר בוריס בקר, בגמר טורניר המאסטרס, שהסתיים אמש לאתמול ב„מדיסון סקוור גארדן" בנצחונו החלק של לנדל 4:6, 4:6, 4:6.

הלקח הראשון, הצ'כי הוא עדיין הטניסאי מספר אחד בעולם. והלקח השני, כדי להצליח צריך לשמור על קור רוח.

המערב גרמני בן ה־19, הפגין במשחק הגמר את ההפך. הוא בעס בכסאו של השופט הראשי, צעק על עצמו והפסיק להלחם בשלב בו נדמה היה לו כי איבד את סיכויו. „זה היה שיעור מצוין עבורי — אמר בקר — בשמירה על עצבי ועל קור רוחי."

ההפסד היה מאכזב עוד יותר עבור בקר שהצהיר ערב הטורניר כי הוא ולא לנדל הוא הטניסאי הטוב בעולם. אתמול השלים עם הפסדו והודה כי לנדל הוא מספר אחד. אבל מיהר לומר כי היום הוא קרוב יותר ליריבו מאשר לפני חמישה חודשים.

„זה היה פשוט יום גרוע שלי" ציין הטניסאי האנרגטי שצבר 110,000 דולאר במהלך הטורניר.

לנדל התעלה על עצמו והפגין יכולת מעולה. פעם אחר פעם שיגר כדורים מדויקים בכף ובגב ידו, שהותירו את יריבו חסר אונים. גם בתכסות הפתיחה היה לנדל עדיף על בקר. לא אחת נותרו חבטות אלה ללא מענה.

הצ'כי הגנום היה מאושר בתום המשחק אם כי ידע לשמור על איפוק גם אחרי שצירף לחשבון הבנק שלו 210,000 דולאר. „עכשיו יצטרך בקר לשמור על פיו לפני שיחזור לערער על עליונותי" סיכם לנדל את זכייתו.

אדברג ויאריד יגנו על תוארם בזוגות

השוודים סטפן אדברג ואנדראס יאריד פותחים היום בקרב ההגנה על תוארם, באלופי העולם בטניס לזוגות. השניים יתמודדו במשחק הפתיחה, באולם „אלברט רויאל" בלונדון, נגד הצ'יליאני הנס גילדמייסטר והאקוודורי אנדרס גומז.

הטורניר בלונדון הוא חלק מטורניר המאסטרס ליחידים שהסתיים אור ליום שני בניו יורק. עבור שני השוודים יהיה הטורניר הכנה מצויינת לגמר גביע דייויס, שיהיה בסוף החודש במלבורן.

שני שוודים אחרים, חברי סגל נבחרת ארצם לגביע דייויס, יואקים ניסטרום ומטס וילנדר יתמודדו היום נגד הצרפתים יאניק נואה וגי פורג'ה.

משחק הפתיחה של הטורניר יפגיש את האוסטרלי ג'ון פיצג'רלד והצ'כי תומס שמיד נגד הצמד הדרום אפריקאי כריסטו סטיין ודני ויסר. אגב, שני האחרונים נוצחו בחודש שעבר ע"י שלמה גליקשטיין ועמוס מנסדורף ברבע גמר טורניר יוהנסבורג. משחק נוסף היום יפגיש את הספרדים סרגיו קאסאל ואמיליו סאנצ'ז עם האמריקאים דונלי והיפאלכאר.

בהטורניר נעדרים הפעם שלושה צמדים בצטיינים. קן פלאך ורוברט סאגוסו המדורגים 8 השנה נעדרים בגלל פציעתו של סאגוסו. בוריס בקר כשותף בטורניר המאסטרס לצעירים ולכן אינו יכול להשתתף עם בן זוגו היוגוסלאבי זיבויונוביץ'. ג'ון מקנרו מרצה עונש הרחקה של 42 יום ולכן נמנע ממנו להשתתף עם חברו פיטר פלמינג. לאור זאת זכו מן ההפקר שני צמדים שדורגו במקומות 10 ו־11 בעולם השנה.

סך הפרסים בטורניר עומד על 255,000 דולאר. הפרס לצמד המנצח בטורניר הוא 72,000 דולאר.

נוטינגהאם פורסט רכשה נורווגי

הכוכב הנורווגי הבינלאומי, אוסי אוסוולד, התחם אהבול על חוזה לפיו ישחק בכחי נוטינגהאם פורסט האנגלית. סכום ההעברה הוא 100,000 ליש"ט. אוסוולד יתחיל לשחק בשורות קבוצתו החדשה מיד לאחר חג המולד.

האלופה מול סגניתה הערב בכדוריד

האלופה, מכבי ראשל"צ, וסגניתה הפועל ר"ג יתמודדו הערב במשחק המרכזי בליגה הלאומית בכדוריד. המשחק יהיה באולם האוניברסיטה בת"א. במשחק מוקדם ישחקו אס"א ת"א והפועל רחובות.

ביתר המשחקים: מכבי פ"ת — הפועל גוף יס; מכבי רחובות — אליצור הרצליה; מכבי נתניה — הפועל פ"ת; הפועל ראשל"צ — מכבי ארזים.

● קבוצות הכדוריד של מכבי רחובות והפועל ראשל"צ יופיעו ביום ראשון הקרוב בפני ועדת המשמעת. שתי הקבוצות הוזמנו לאחר שאוהדיהם פגעו בשופטים שרגזו על הפסדי הקבוצות.

ברחובות צרו האוהדים על השופטים במשך 45 דקות. מנהלי רחובות נאלצו לחלץ את שני השופטים דרך דלת צדדית, ואחר כך אף היו צריכים לחלץ את מכוניותיהם של השניים שנותרו ליד היכל בו נערך המשחק.

הראשל"צ לקחו השופטים את כרסיסו של איזי ושאלי לאחר שלב בשופט וניבל את פיו. גם המאמן קלודזי לא טמן ידו בצלחת והרוחק ע"י השופטים. אחד האוהדים פגע בשופט ואימו של אחד משחקני הקבוצה „איחלה" לשופטים תאונה בדרכם הביתה.

מילאנו מקווה להפתיע ביום ה' את מכבי ת"א

אלופת איטליה, טרסר מילאנו, הגיעה אמש לארץ לקראת משחקה מחר נגד מכבי ת"א במסגרת בית הגמר של גביע אירופה לאלופות.

האיטלקים הגיעו ככר אמש לארץ בגלל החשיבות הרבה שהם מייחסים למשחק. הפסדם במחזור המשחקים הראשון מול הקבוצה היוגוסלבית, אובדס, הפחית במידה ניכרת את סיכוייהם להעפיל למשחק הגמר.

גם מאמנם האמריקאי, דן פטרסון, סבור כי סיכויי קבוצתו פחתו במידה ניכרת בגלל ההפסד האומלל בצרפת. לדעת פטרסון, המועמדות העיקריות לעליה למשחק הגמר הן קבוצות ריאל מאדריד, ז'אלגירס קובנה ומכבי ת"א.

הכוכב שחום העור, בוב מקאדו, טרם ביצה את מלוא יכולתו באיטליה. במשחק הליגה האחרון מול המוליכה, וארזה, זכו שחקני מילאנו בנצחון מוחץ. עובדה זו צריכה להדאיג את המכבים.

גם מכבי ת"א מבכיכה להתכונן ברצינות רבה למשחק. המאמן, צבי שרף, חזה בימים האחרונים בקטעים מצולמים של משחקי מילאנו. במכבי מודעים לעובדה, כי לאיטלקים אין הרבה מה להפסיד והם ישחקו במשחק מלא הקרבה כדי לזכות בנצחון מפתיע

27 שחקנים שחומי עור עושים בכדורסל הישראלי — לטוב ולרע

מאת משה כהן

עשרים ושבעה כדורסלנים שחומי עור מופיעים בקבוצות הליגה הלאומית בכדורסל. ויש להם על משחק הליגה השפעה רבה, אתם גיבור והיתכב לטוב ולרע.

עד לפני שלוש ארבע שנים היווה כדורסלן שחום עור אטרקציה. חובבי הכדורסל אהבו להתבונן במבנה גופם המוצק ותנועותיהם הטכניות, אך כיום אין קבוצה לאומית, שבשורותיה לא מופיעים שני כדורסלנים שחומי עור רק אם מגיע לארץ שחקן אמריקאי לבן, הדבר מעורר התעניינות מיוחדת.

השכר המשולם לכדורסלנים שחומי העור נע בין 20,000 ל־150,000 דולר. השחקנים הזרים הלבנים יקרים יותר, אך ללבנים יש עוד הרבה מה ללמוד מהתלהבות והאינטנסיביות של עמיתיהם השחומים.

תרומת הכדורסלנים השחומים לקבוצות הישראליות תלויה בעיקר במזרם. מנהלי האלופה, מכבי ת"א, עשו עסק טוב, כשהחתימו את לי ג'ונסון וקיין מאגי. שניהם מגלים רצינות רבה באימונים ותרומתם לקבוצה רבה. בניגוד לרוב חבריהם מאגי וג'ונסון ידועים כטיפוסים מולידים, שאינם מרבים להתערבב במקומות הבילוי של עמיתיהם.

המנג'ר הטורח של אליצור נתניה, ניל גילמן, עשה בעונה שעברה עסק מצוין, כשהחתים במחיר מציאה ארבעה כדורסלנים שחומי עור: ריקי סימס, קיל גבלסון, סרג' פיוד וג'ימי הל. ארבעתם הדהימו את חובבי הכדורסל במשחקם המהיר והיעיל, אך התנהגותם סימלה את תחילת סופו של גילמן בנתניה.

מנהלי אליצור נבהלו מהביקורת הציבורית והחליטו לתעתים להחתים רק שלושה שחקנים שחומי עור לקראת העונה הנוכחית. גילמן זעם, כיוון שהוא תיכנן להביא שחקן ציר שחום עור בעל שעור קומה. כל מאמצי הנתניתים להחתים שחקן ציר לבן עלו בתוהו והם נאלצו להסתפק בהבאתו של ג'ים ג'ונסטון, שהפגין יכולת מאכזבת. גילמן זעם על ראשי אליצור תאלץ לקבל החלטת הרוח.

שחקן הציר של הפועל ת"א, לאבאן מרסר, ידוע כשחקן שקט ושמור. מרסר תהניח והוא נחשב לשחקן מתאמן, מסירותו הרבה לקבוצה יכולה לשמש דוגמא גם לכדורסלנים הישראלים. גם רון תורנטון, שהגיע לקבוצה מתחילת העונה מגלה יכולת טובה, אך הוא מלא חששות מהצפוי לו. כך לכשל הוא החזירים את אחד מאימוני הקבוצה בגלל איחורים על כובה שכבר הגודש.

בנהלי הפועל חולון משלמים סכומי עתק ל„דוד", קני באניסטר ולביימס סרי. באניסטר עולה לחולונים הון עתק. בתחילה הוא משך קהל רב למשחקי קבוצתו, אך יכולתו המלאכה הכרוכה את הקהל. מסתבר, כי הבלקה המשוחרת על פני הזה אטראקציה לאמן מוגבל. סרי מגלה יכולת בינונית ובכוראה, שעדיין לא ביצה את מלוא יכולתו. בינתיים הספיק סרי יחד עם הנבת דייר בדמגור להתגים לצה"ל, כיאה למתאורחים.

בקבוצת הפועל גליל עליון מופיע שחקן שחום עור בעל שעור קומה כקרטים בארי, הידוע גם כאדם נעים הליכות. חברו סרי דייס גילה עריכה יכולת בינונית.

במכבי חיפה נותנים את הטון דווקא השחקנים הישראלים. שני הזרים של הקבוצה, ג'ונסון ופלאורס גילו עריכה יכולת בינונית. המשותפת

[illegible]

גם שחקנים שחומי עור אחרים שהופיעו בארץ התעכבו נסמים. כך לכשל נספס עלינוק אילנר פרי, [illegible]

[illegible]

הרטו של אמו היה כרוך. [illegible]

השחקנים שחומי העור האחרים בארץ סבורים כי מאמן הכדורסלים התורמים לכדורסל הישראלי הוא חיובי. גם הם חושים כך. כמו השחקן נמוך האשיה, גבלינס־וריין, ומנשה סיורי שנה לשחק רק בקבוצה ישראלית.

ווריין ניתק את מולי בביסך וסן קנר ביוון, אך בטולה הוא שב לספט הישראלית, המהווה מוקד משיכה לרבים מהשחקנים השחומים, שהגיעו לארץ.

אך בשעה שהשחומים נהנים מכל היתרונות של שחקנים מקצוענים זרים - נאנקים ונאנחים הרבה מאוד שחקנים ישראלים על ספסלי הבילואים של הקבוצות!

גלאדבאך תנסה להבטיח רבע הגמר

מאת שמואל טל

במשחקה האחרון לפני צאתה לפגרת החורף, תנסה הערב בורוסיה מינכנגלאדבאך להבטיח את מקומה ברבע גמר גביע אופ"א, שעה שתארח את ריינג'רס גלאזגו הסקוטית.

סיכויי הגרמנים יותר מסובים. שכן הם הצליחו לחזור מסקוטלנד עם תיקו (1:1). נצחון על הדרך של שער ואפילו תיקו חסר שערים יספיק לגרמנים כדי להעפיל לשלב הבא.

קבוצה סקוטית נוספת, דאנדי יונייטד, תנסה לשמור על יתרון שני השערים מהמשחק הראשון נגד היידוק ספליט. היוגוסלבים סומכים על בתיותם ומאמינים ביכולתם להלוף על פני אורחיהם.

קל הרבה יותר הוא מצבה של ברצלונה הספרדית, תניכו של טרי ונבלס מארחים את באייר אורדינגן המערב גרמנית, כשבכותם יתרון של שני שערים ממשחק החוץ לפני שבועיים.

גם אינטר האיטלקית חוזרת ממשחק החוץ שלה בפראג עם נצחון (0:1). היום סיכויה להתגבר על דוקלה מצויינים אם כי הפתעה בהחלט אפשרית.

יתרון זהה לזה של אינטר יש גם לגוטבורג השוודית שתארח את גנט הבלגית.

גרונינגן ההולנדית וספרטה מוסקוה יוצאות למשחקי חוץ עם יתרון מוקדי 0:1. ההולנדים יתארחו אצל גורוסאריס הפורטוגזית ואילו הרוסים ישחקו באוסטריה עם טירול.

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

כוכבים ולילות

יוצאים לאור

מאת מירי פז

תסביכי שואה

שושנה צינגל: „מסע אל תוך עצמנו". הוצאת אלישר. 176 עמ'.

שושנה צינגל, מורה, עיתונאית ומתרגמת, כינסה בספר זה ראיונות עם בניהם של ניצולי השואה. בין מרואייניה המשוררת רבקה מרים, עודד פלד, סניה הדר, טל בשן, אפרים זינגר, אריה ברנע ואחרים שחלקם ביקשו להשאר בעילום שם. כולם מדברים על נסיון הוריהם ועל השפעתו עליהם. פחדים רדומים וגלויים הם נחלתם של רוב המרואיינים. יש מי שמודים, כמו אפרים זינגר (המשמרת הצעירה, מפלגת העבודה), כי בעבר חשב „מה הקשר שלי לזה? אבל לאט לאט אנחנו מתחילים לגלות... אני חושב שיש לי קשר דם לנושא." רבקה מרים מודה, לעומת זאת, שתחושת השואה מרכזית בחייה, „כאילו חלק גדול מעברי האישי". זינגר גם מצביע על סכנות אפשריות ומוחשיות של מה שהוא מגדיר כ„תסביך שואה". „תסביך השואה פירושו הקצנת המעבר מאותו יהודי נרדף להיפוכו: להיות גאה בכל מחיר. אותה תשדנות שכולם נגדנו ושונאים אותנו נובעת מהשואה. היא עלולה להיות תסביך מצרה – להיגררות אחרי קנאים לעמדות חסרות מוצא".

באחרית דבר מספרת המחברת על עצמה. את החלטתה לחזור לישראל מברוקלין, אליה היגרה משפחתה, היא מנמקת ברוח דבריו של ברנע: „אין מקום אחר". „...אך ישנם רגעים בהם מתערערת תחושת בטחוני", היא מודה. „רוח רעה נושבת בימים אלה על פני הארץ. קולות צורמים ומטילי אימים... פאשיסטיים... חרדה עזה תוקפת אותי ומעלה תמונות מחרידות מנבכי זכרוני היהודי, האנושי. ואני ניצבת נכלמת ומלאת בושה לפני אבותי ואבות־אבותי שידעו טעמם של רדיפות, של הרג והשפלה, ויאוש מציף אותי".

תחושה דומה היתה גם לאריה ברנע, המרצה על השואה (כעיסוק נוסף, לא מרכזי, על פי בחירתו) הטוען כי הלקח שלו מן השואה הוא בסירובו להיות מדכא. „אינני רוצה שידכאו אותי, אבל אינני רוצה גם להיות מדכא... כשנרמה לי שמעשה מסויים שלנו ביהודה ושומרון, למשל, או כלפי המיעוט הערבי בתוך מדינת ישראל, אינו מוצדק... אני מרגיש רע".

הנושא מחייב טיפול מעמיק יותר ורגשני פחות מכפי שזכה לו באסופת ראיונות מקריים ולא ממוקדים דיים.

בזכות הפולניות ובגנותה

יעקב שביט: „המיתולוגיות של הימין". ספרית „עמדה" בעריכת נתן רענן. הוצאת בית ברל ומכון שרת. 238 עמ'.

יעקב שביט
המיתולוגיות של הימין

ספרו של ההיסטוריון יעקב שביט בא להפריך את מה שהוא רואה כ„מיתולוגיות" של העולם הרביזיוניסטי. שביט דן בזיקתו של עולם זה ללאומיות ולתרבות הפולנית שבין שתי מלחמות העולם. היחס לפולין, טוען שביט, היה אמביוולנטי. דוד כהן קרא לה „מולדת חורגת" ואילו אב"א אחימאיר הגיע למסקנה העגומה שכשלונה של הציונות נבע מכך שלא שאלה די מאפיינים מפולין וכי לא היתה „פולנית" די הצורך.

בחלקו השני של הספר עוסק שביט בערעור מעמדם של ז'בוטינסקי כ„אבי המרד" והוגה האצ"ל, ושל אורי צבי גרינברג כמשורר־נביא שצפה את הפורענות. מבין כל הטיעונים שיעורר ודאי מחלוקת (זו מטרתו המוצהרת של הספר), בולט בחולשתו הטיעון של שביט כאילו אין אורי צבי גרינברג ראוי למעמד המשורר הנביא משום שלא ניתח ניתוח מעמיק את טיב האידאולוגיה הנאצית וסיכוי של המשטר הנאצי. לא משכנע.

המשא שחזה בן גוריון

דוד בן־גוריון: „על ההתישבות". סידרת „מקורות". הקיבוץ המאוחד/יד טבנקין/ המרכז לתרבות ולחינוך של ההסתדרות. 142 עמ'.

סידרת „מקורות" נועדה, כדברי המו"לים, „לתת בידי הקורא הלומד והמעיין מקצת מקורותיה הרוחניים של תנועת העבודה הישראלית". בקובץ זה מכונסים דברים שכתב בן גוריון בין 1915 ל־1956. בן־גוריון האמין שאין סתירה בין אידיאל ואינטרס, בין חזון לבין צורך. „אלה הם שני עמודי התווך שההסתדרות נשענת עליהם", כתב. הזהות בין אידיאל לאינטרס אינה שלמה אמנם, אך „אין להפוך את יחס החלק לשלם ליחסי סתירה וניגוד". אין סתירה, למשל, בין השאיפה לביסוס לבין השאיפה לעלייה. ו„האמת מארץ ישראל היא שזוהי ארץ של התיישבות, ורק על ידי כך – ארץ של עליה". התישבות, על פי הגדרת בן גוריון, היתה „יצירת מקורות עבודה ואמצעי קיום חדשים".

הקובץ עשוי לשמש חומר עזר בעיקר לתלמידים הנדרשים לתקופה ולנושא ההתישבות. המתעניינים יוכלו למצוא עניין בעניינים שוליים, הזורים אור על כמה מן המתחים החוצים את החברה הישראלית גם כיום. למשל הדירוג שדרג בן גוריון את העליות השונות. העליה שקדמה למדינה וקדמה לשואת אירופה, הביאה את כל נכסי הרוח והחומר, גרס בן גוריון, ואילו העליה החדשה, שלאחר קום המדינה, היתה משוללת המטען הרוחני והחומרי של העליה הקודמת (דברי בן גוריון בכנס נוער המושבים בנהלל, 1954). מצד שני, באותו נאום עצמו, מדבר בן גוריון על מיזוג גלויות כ„צו הגדול שלנו... לא ייתכן קיום שני עמים, כביכול, במדינתנו, השונים זה מזה בכל הווי חייהם". האם בהתרעה זו נזרעה, בלי משים, גם נבואת הפילוג בעם?

מנאז' א טרוא

ספר

מאת יוסי מלמן

זק משה: הסכסוך הישראלי־ערבי בצבת המעצמות. קו אדום, הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשמ"ו. 178 עמ'

אחד הפרקים בספר נקרא "חסימה ישראלית־אמריקאית", הוא עוסק ביחסים שהתפתחו במזרח התיכון בשנים הראשונות שלאחר מלחמת יום הכיפורים. שמו של הפרק מצביע על תוכנו: ירושלים ווושינגטון חסמו את האזור, או ליתר דיוק, ניסו למנוע את מעורבותה של ברית המועצות בתהליכים המדיניים שלו. כוחה של הגדרה זו, של הפרק האחד, יפה למעשה לכל תולדות היחסים בין ישראל, ארצות הברית וברית המועצות ב־35 השנים האחרונות.

לאחר הסיוע החשוב, אם לא מכריע, שהגישו ברית המועצות וגרורותיה בגוש המזרחי, להקמת מדינת ישראל, באמצעות הצבעתם באו"ם ובמיוחד באספקת נשק, החליטו מעצבי המדיניות בירושלים להמר על ה"אוריינטציה הפרו־מערבית". מאז, באיטיות אם כי בביטחה, טיפחה ישראל את קשריה עם המערב ובמיוחד עם ארה"ב, ובהכרח פגע הדבר בקשרים עם הגוש הסובייטי.

סיפרו של משה זק, מנסה לשרטט את אותה התפתחות של מדיניות החוץ הישראלית, שעברה מנטיות פרו סובייטיות ועד להיותה של ישראל גרורה אמריקאית שאינה יכולה לומר לא, לשום גחמה של וושינגטון, גם אם היא אנטי סובייטית במהותה; למשל הסכמתה של ישראל להקים בערבה מתקני מימסר לתחנות רדיו תעמלניות של ארה"ב, או הצטרפותה לתוכנית ל"יוזמת ההגנה האסטרטגית", המוכרת יותר בשמה העממי כ"מלחמת הכוכבים".

משה זק הוא עתונאי ותיק בעל מקורות מידע אמינים ביותר. מאמריו ב"מעריב", משמשים לא רק לציבור הרחב, אלא לעיתים גם לעמיתיו העתונאים, כמקור לא אכזב להבנת תהליכים מדיניים. אבל, וזו מגרעתו גם של הספר, זק, אינו יודע תמיד כיצד להגיש את המידע שבידיו. לא פעם נבלעו סקופים גדולים שלו ביער של מילים במאמריו, במקום להגיע לכותרות הראשיות.

אמנם אנו עוסקים הפעם בספר שאינו רוצה, ואינו צריך, ללקות בתסמונת המידיות העתונאית. אבל על אף שפע המידע, המעיד על מלאכת מחקר עמוקה ויסודית, שמגיש לנו זק, אין ניסיון להגיע למסקנות עמוקות יותר וחסר בספר במיוחד הניסיון להעניק למאורעות מעט עומק ומשמעות על רצף היסטורי.

בכל זאת, חשיבותו הגדולה של הספר היא בתקווה שהוא עשוי לעורר בישראל את הויכוח הציבורי שנדם, בשאלות הבסיסיות לקיומה של ישראל. על איזו אוריינטציה צריכה מדיניות החוץ של ירושלים להתבסס: פרו אמריקאית מובהקת או שמא מאוזנת יותר, עם נגישות למוסקבה. הגם שהמחבר אינו מתיימר להשיב על סוגיה זו, מעניק סיפרו את הבסיס לדיון מעמיק יותר בנושא זה.

בשנים האחרונות הבינו מנהיגים ערבים, ולא רק נשיא מצרים אנואר סאדאת, כי הסתייעותן בברית המועצות תוכל, אולי, לאפשר להן להמשיך ולתדלק את האיבה והמלחמה עם ישראל – אך לא תוכל לקרב אותן להשגת מטרות מדיניות־אסטרטגיות מרחיקות לכת יותר. הן הגיעו למסקנה כי המפתח לנסיגת ישראל מהשטחים מצוי בוושינגטון ולא במוסקבה. האם מקבלי ההחלטות בירושלים אינם מבינים כי בלי מעורבותה של ברית המועצות לא ישכון שלום צודק ובר קיימא במזרח התיכון? הספר של משה זק, צריך לשכנע אותם לתת דעתם על כך.

נחמן השובב

תיאטרון

התיאטרון לילדים ולנוער: „נחמן", מחזה מוסיקומי מאת עוזי בן־כנען; בימוי: ישראל גוריון; מוסיקה: מתי כספי; תפאורה ותלבושות: מיקי בן־כנען; תאורה: חני ורדי; תנועה: דורין כספי.

מי זה נחמן השובב הזה, ילד יתום המחפש לברוח מהמציאות העגומה בה הוא חי בעזרת חלומות והזיות? לא אחר מחיים נחמן ביאליק הגדול, המשורר הלאומי שאפילו את שמו מבטאות המורות הנחמדות שלנו בדחילו ורחימו, ומרוב כבוד אליו, לא תמיד מתחשק ללמוד עליו. אך מי יכירנו בדמותו של הילד המגודל, הקרח והממושקף הזה, שם על הבימה?

כשניגש עוזי בן־כנען למלאכת הכתיבה של מה שהוא קורא „מחזה מוסיקומי", התרוצצו במוחו מעשיות ממעשיות שונות. דימויים של ילד חולמני, שבליבו שירים וחלומות על ארץ ישראל הרחוקה, שאביו – חולמני לא פחות ממנו – נטע בליבו משחר ילדותו. אינני יודעת באיזו מידה מה שמופיע על הבמה הוא אמת היסטורית, זה נראה לי באמת לא חשוב. בהחלט מתקבל על הדעת שמי שיהיה פעם המשורר הגדול, היה ילד כזה, שגדל בבית עני מרוד מעין זה, כשהאמא היהודיה נוזפת בלי הרף בבעלה שאינו יכול לפרנס את משפחתו בשל הנתק שלו מהמציאות. הבן והאב חיים בעולמם הפרטי והמשעשע כל כך. אני מעדיפה גירסה זו על פני כל מעשיה אחרת, רצינית ו„מכובדת", שאולי תהיה קרובה יותר לאמת – כפי שאנו רוצים לראות אותה – אך בוודאי פחות אנושית ומעוררת עניין והשתתפות של הצופים, ילדים ומבוגרים כאחד. כזו היא הגישה המאפיינת את כתיבתו של עוזי בן־כנען: התיחסותו אל הילד כאל אדם קטן, המסוגל לקלוט הומור ולשתף עצמו בחינגה בימתית עליזה, שמתייחסת אל הדברים הרציניים ביותר במבט משועשע. כזה היה גם מחזהו הקודם שראיתי „אגדות מדרגות" וכזו היא המוסיקומדיה שלו שעל בימת התיאטרון לילדים ולנוער.

זוהי יצירה עתירת דמיון, גדושה המצאות מעוררות חיוך וצחוק ספונטני. שיריו של ביאליק הגדול משולבים בצורה אורגנית בתוך האירועים הבימתיים הססגוניים כל כך. בתוך ספר הקודש, הגדול והמאיים, מוסתרת מחברת צנועה ובה מחשבות, קטעי שירה וסיפורת, המעוררים את זעמם של סבא ושל המלמד, רבי פלאסק, אך גם את התפעלותה ותקוותיה של הסבתא, המגלה כי הילד הזה עוד יהיה משורר גדול.

הדמויות הסובבות את נחמן – בעיקר בדמיונו ובחלומותיו – יוצאות, בחלקן הגדול, משירי ביאליק לילדים. נחמן פונה אליהן בצר לו. כאשר הסבא המר הסבר או המלמד מכאיבים לו, הידידה האמיצה ביותר היא אותה ציפור גדולה, כה אנושית ומלאת הבעה, אליה הוא פונה שתכניסו תחת כנפיה ותהיה לו אכן אם ואחות. אך נמצא כאן גם את אברהם אבינו עם זקן ארוך ארוך, תהלוכה של הגזר, הכרובית, השום ושאר הירקות, היוצאים במחול „סבא והמלמד רוקדים בסגנון הרוק'נרול": שתי הקבצניות הנחמדות השרות שירי ארץ ישראל מסיטות גם הן את דעתו של נחמן מדאגות היום־יום שלו, גם אם המחול עמן עולה לו בכמה מכות הגונות מתגורתו של המלמד. בסופו של דבר הן הן אשר מעלות אותו על הספינה המפליגה לארץ ישראל.

העובדה שאת תפקידו של נחמן משחק, כחן ובהומור רב, שחקן מבוגר, רמי ברוך בעל החיוך הביישני, מוסיפה מימד משעשע להצגה כשילדים ומבוגרים כאחד מקבלים את האשליה הבימתית ברוח טובה ומשתעשעים בכיף מהראש הקרח המציץ מעגלת התינוק, מהיד הרושמת ראשי פרקים לשירים שעתידים להיכתב על־ידי נחמן הגדול וממעשי השובבות האחרים שהם נחלתם של כל הילדים באשר הם, גאונים או לא. יש כאן כל כך הרבה הומור שנון, אופטימי וטוב־לבב, כל כך הרבה אסוציאציות בלתי צפויות, מעוררות צחוק גדול, עד שההצגה נהפכת להשתוללות אחת עליזה, מהנה גם לצופים הקטנים שלא תמיד תופסים, אולי, את כל הדקויות המשמעויות.

הפעם גייס התיאטרון לילדים ולנוער כוחות מקצועיים מעולים והם בהחלט השאירו את חותמם על ההצגה. בראש וראשונה השחקנים. בסך הכל שישה שחקנים המעלים שפע דמויות וממלאים את הבמה כאילו היה כאן צוות גדול. ראשון בהם, כמובן, רמי ברוך, שכבר הזכרתי את נתוניו ואת משחקו המעולים; אך כל אחד משאר חברי הצוות תורם את חלקו – נירה רבינוביץ' המנצלת את קולה הערב וגם את כשרונה המשחקי בגילום שלל דמויות, שמתוכן אהבתי במיוחד את שיינה הקבצנית, ההופכת להיפית כשהיא עולה לארץ ישראל ואת דמותה הדאגנית של הסבתא; אריאל פורמן מצטיין בשתי הדמויות העיקריות שהוא מגלם – האבא החולמני והסבא המחמיר; ליביה הכמן־אילי היא בת זוג נאות של נירה רבינוביץ' בדמות הקבצנית השניה, חמוטל; לרן שלנגר, העולה החדש, הופעה משעשעת וקולעת כרבי פלאסק המלמד ודוד כהן לוי, אמנם מוסתר מאחורי תלבושת הציפור, מגיש משחק מלא רוך. אגב, את הבובות האלה, כיניהן גם הציפור, יצרה מיקי בן־כנען שידעה לעצב גם בימה נעימה לעין ומתאימה בהחלט לאופי המחזה. השירים של ביאליק המושרים בלחנים הידועים שלהם עברו גם הם עיבוד חדש בידיו האמנות של מתי כספי שיצר מוסיקה עליזה וקצבית. אך הד הגדול ביותר מגיע, אחרי שהענקנו אחד למחזאי, לבמאי ההצגה ישראל גוריון, שהעשיר את היצירה בהמצאות משמעשעות לרוב. אם כי פה ושם יש התארכות יתר, אך הקצב, ברובו, נכון. לגיבוש מחזור בזעיר ענפין הזה, תרמה גם דורין כספי, שעיצבה תנועה ריתמית עם הרבה הומור.

לסיכום: זהו שלאגר ודאי ובצדק. אני כבר מחכה ליצירה נוספת של עוזי בן כנען ומברכת את התיאטרון על שידע להשתמש בכוחות הנכונים ולהעניק לצופיו הנאה מושלמת וגם חינוכית. אני לא מתנגדת לניפוץ דמויות של אלילים והפיכת גאונים לבני אדם בשר ודם וגם לילדים כמו כל הילדים.

קולנוע

מאת יגאל משיח

„צעדים מסוכנים", קולנוע „לב", ת"א.

„צעדים מסוכנים" זכה באוסקר בקטגורית הסרט הזר, וכרגיל מלמד היסג על הקשר בין הפרס ללא כלום. נדמה כאילו החליטו חברי האקדמיה, גם הפעם, להמציא לנו דוגמא חותכת לחשיבותם של יחסי הציבור וחוסר חשיבותו של הסרט.

„צעדים מסוכנים" (כתב וביים ריצ'רד דמבו) הוא ספור תחרות שחמט על הכתר העולמי, בין אלוף העולם הרוסי (מישל פיקולי) לבין עריק רוסי קפריזי (אלכסנדר ארבט) שדמותו נתפרה על פי שגיונותיו של בובי פישר. שחמט אמרנו, אבל הקשר בין ספור זה למשחק המלכים, הוא בערך כמידת הקשר בין פרס האוסקר לטעם הטוב, והסכנה היחידה כאן היא לכיס ולשכל הישר. מענין מאיזו מציאות לווה הקולנוע את הליכי המשחק האלה. המתחרים מתייצבים זה מול זה כהבעות שנאה, אחר כך הם מתפתלים על מושבם כיסורים והעוויות פנים מחדר המיטות. אולי היתה כאן כוונה משלית סמויה, אבל אותי לפחות, עם כל נכונותי לקבל פרושים חופשיים, הצחיק מאוד רפרטואר ההעויות.

אנשים משחקים משחקים משונים; סוגים שונים של קולנוע וספרות הפכו את המשחק, פה ושם, למטאפורות נפלאות („בוני וקלייד" „אדמת הזעם"), אבל תחרות שחמט זו, דווקא בגלל כוונותיה היומרניות, נראית מטופשת. מישהו התכוון להטעין את המשחק בהרבה משמעויות פוליטיות ואנושיות, אבל החומרים התחברו לנוסחת סרט שרופה מהסוג המשודר בטלוויזיה לאחר משחק הכדורגל.

העלילה מורכבת ברובה מסצינות משחק משמימות: הגיבורים נכנסים לאולם, מתישבים על כסאותיהם, כאילו עומד מישהו להבר אותם אל השטקר, עושים הרבה

משחקים משונים

פרצופים הרי גורל, מנצחים ומפסידים על פי התור, ובין המערכות חוזרים למלון להתאמן בשחמט עם יועציהם. יש גם כמה סיבוכים משניים. הרוסי סובל ממחלת לב, כפי שיתברר לכם בשתי הדקות הראשונות, ומי שלא ינחש מיד את שידרת המתח המרכזית לא ראה מלודרמה אמריקאית מימיו. מלבד מחושי הלב ברגעי משבר, יש גם כמה מסרים פוליטיים, ליכלוך ציני על סוכנים רוסים, שנאת בולשביקים במינון בינוני, ולתיבול, קצת מאמאלושען בשביל העם היהודי, מסורבי העליה, ירושלים וישראל, לא בדיוק בסדר הזה. מה עושות ליב אולמן ולסלי קרון בסיוט סינתטי זה? הראשונה, בתפקיד אשתו של העריק הרוסי, עושה הרבה פרצופי סבל. זה עתה שוחררה מבית המשוגעים, שם נכלאה על לא עוון בכפה, לאחר שערק בעלה. השניה, לסלי קרון, ג'יג'י של שנות החמישים, הצטרפה לסרט כמניה, אשתו היהודיה של האלוף הרוסי, עקיבא ישראלוביץ'. לפיכך היא משמיעה הרבה אנחות קורעות לב ומתנהגת כמו האם היהודיה בסרטים אמריקאיים: כלומר משרתת רגשנית, שתפקידה הקדמטי מתמצה בהגשת מזון והסרת הכלים. אגב, כמה סרטים כבר ראיתם שבהם, לקראת הסוף העצוב, נזכר הגיבור המתבולל ביהדותו המורחקת ולהוכחה פוצח ב„שמע ישראל"?

עריק' איינשטיין (אלכסנדר ארבט) מתרכז

אומץ בעיריה

הקרנת סרט בסינמטק העירוני עולה של סדר יומה של מועצת עיריית תל אביב

מאת נתן רוטי

חברי סיעת „חרות" בעיריית תל־אביב הגיעו בימים אלה להחלטה על הצבעתם נגד הקרנת הסרט „אומץ בקו העימות", בסינמטק תל אביב. ההצבעה תערך ב־4 בינואר 1987 במועצת עיריית תל־אביב, ארבעה ימים לפני הקרנתו המיועדת של הסרט. חברי הסיעה נימקו את החלטתם בכך שהסרט „אינו פטריוטי" והוא „משמיץ את מדינת ישראל ואת מדיניותה ביהודה ושומרון."

ההחלטה התקבלה בסיעת „חרות" במועצת העיר והודעה על כך נמסרה למחזיק תיק התרבות בעיריה, נתן וולוך, שהוא גם סגן ראש העיריה מטעם „המערך". וולוך הוא שאירגן את הקרנתו הסוערת של הסרט לפני כמה שבועות. וולוך נתן „מילת כבוד" כי לא יקרין את הסרט עד ה־8 בינואר, כדי שניתן יהיה להצביע במועצת העיר על הקרנת הסרט. סגן ראש העיר אמר בנושא זה ל„דבר": „אני לא חושב שזהו עניין פוליטי. צריך לתת חופש הצבעה מצפוני לכל אחד מחברי מועצת העיר. הסכנה הגדולה היא שנותנים לפוליטיקאים לערוך צנזורה על הקרנת סרט. אני מתקומם נגד הנסיון הנואל הזה, שתכליתו להכתיב לתושבי תל־אביב מה לראות ומה לא".

קליכשטיין בירושלים

התזמורת הסימפונית ירושלים מארחת השבוע בקונצרטים (הערב ומחר באולם הנרי קראון) את הפסנתרן הישראלי **יוסף קליכשטיין** שהגיע ארצה מלונדון לאחר הופעה עם התזמורת הסימפונית מלונדון. קליכשטיין נמנה כיום על סגל המורים של בית הספר למוסיקה „ג'וליארד" בניו יורק ומרבה להופיע כסולן, המנצח הוא האמריקאי **דייוויד רוברטסון**, המכהן גם בעונה זו כמנצח־הבית של התזמורת.

בתכנית: הפתיחה ליאונורה מס. 3 מאת בטהובן, הקונצ'רטו השלישי לפסנתר ולתזמורת מאת פרוקופייב (יצירה מזהירה ברעיונות מקוריים ובוירטואוזיות) והסימפוניה הראשונה במי מינור מאת סילביוס (שתבוצע במקום הסימפוניה השביעית של המלחין שנקבעה מראש לביצוע בעונה זו והוחלפה ברגע האחרון). סיבליוס, המלחין הלאומי של פינלנד, השפיע בסגנונו על מלחינים רבים במאה העשרים, ביניהם בארבר וולטון.

ישראל דליות

הסווינג בא לירושלים

לאחר שהרביצו בתל אביבים את תורת תולדות הג'אז, עברו **דני גוטפריד** ותזמורת הטיילת בניצוחו של **דוד קריבושי** להקנות דעת גם לתושבי הבירה. החל בשבוע הבא יגישו הנ"ל סדרת קונצרטים מוסברים בתיאטרון ירושלים, ובהם דגימות ופרשנות של תולדות ימי הג'אז משנות ה־20 ועד ימינו אלה. הקונצרט הראשון, ביום רביעי הבא, יוקדש לשנות העשרים העליזות. גוטפריד, המנחה והפסנתרן, יפרט את מקורות הג'אז, יספר על הראגטיים, הבלוז, סגנון ניו אורלינס, דיקסילנד, התפתחות מרכזי ג'אז בשיקאגו וניו יורק, וימסור מידע על השינויים בהרכבי הלהקות וראשית ה„ביג בנד".